

AUGUST BOURNONVILLE

*lettres à
la maison
de son
enfance*

III

C.A. REITZELS BOGHANDEL

AUGUST BOURNONVILLE
BREVE TIL
BARNDOMSHJEMMET · III

AUGUST BOURNONVILLE

LETTRES A LA
MAISON DE SON ENFANCE

PUBLIÉES PAR
LA SOCIÉTÉ POUR L'ÉTUDE DE LA LANGUE
ET DE LA LITTÉRATURE DANOISES
SOUS LA DIRECTION DE
NILS SCHIØRRING ET SVEND KRAGH-JACOBSEN

III

NOTES ET INDEX

LIBRAIRIE C.A.REITZEL
COPENHAGUE 1978

AUGUST BOURNONVILLE

BREVE TIL

BARNDOMSHJEMMET

UDGIVET AF

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

VED

NILS SCHIØRRING OG SVEND KRAGH-JACOBSEN

III

KOMMENTARER OG REGISTRE

C. A. REITZELS BOGHANDEL A-S

KØBENHAVN 1978

UDGIVET MED STØTTE AF
TIPSTJENESTENS OVERSKUD

—

TILSYN:
ANNE E. JENSEN

© Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1978
Printed in Denmark by Poul Kristensen, Herning

ISBN 87-87504-70-7

INDHOLD

Forord	6
Stamtavle	8
Kommentar til bind I	9
Kommentar til bind II	72
Værkregister	
Balletter	107
Operaer og sangspil	110
Skuespil	112
Personregister	115-45

FORORD

Udgaven af den unge August Bournonvilles breve til forældrene fra Paris 1824-30 og af hans dagbog fra det første Pariser-ophold i 1820 kan nu afsluttes med kommentarer og registre. DSL bringer Undervisningsministeriet sin tak for støtte af tipsmidlerne også til dette bind.

1. februar 1978

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB

Mogens Brøndsted   F.J. Billeskov Jansen   Iver Kjær
Poul Lindegård Hjorth   Jan Pinborg   / Erik Dal

UDGIVERNES FORORD

Ved afslutningen af den snes år, udgivelsen af August Bournonvilles »Breve til Barndomshjemmet« med tilhørende notestof og registre har taget, takker vi for godt og inspirerende samarbejde med de mange, vi i årenes forløb konsulterede. Enkelte af disse nævner vi gerne særskilt. Som den første Solange Rovsing Olsen, der med sin oversættelse af forordet har bidraget til, at værket kan være til gavn for også ikke-dansklæsende brugere. Her er med velberåd hu ikke forsøgt nogen oversættelse af den tidligere rejsebog, ligesom vi er af den mening, at notestoffet på dansk er så spækket med facts i titler, navne og data, at en oversættelse heraf forekommer overflødig. Vi takker også amanuensis, cand.jur. Erik Reitzel-Nielsen, hvis afskrift af teksterne lagdes til grund for opsætningen.

En række biblioteker og arkiver har undervejs været os til stor nytte. Først og fremmest Det kongelige Bibliotek i København, men også Operaens arkiv og bibliotek i Paris må nævnes. To ballethistorikere har vi grund til at rette en særlig tak til. Englænderen Ivor Guest, som både ved sine grundlæggende bøger om romantikkens ballet og ved svar på direkte forespørgsler har været os en uskatteilig kilde under arbejdet, samt den danske Erik Aschengreen, der under sine pariserophold altid beredvilligt bidrog med oplysninger, hentet i franske biblioteker og arkiver. Endelig takker vi Det Danske Sprog- og Litteraturselskab for den chance, vi her fik for at arbejde med et – synes vi – betydningsfuldt afsnit i den europæiske ballethistorie, belyst af førstehåndsstof fra dansk ballets største navn.

Nils Schiørring

Svend Kragh-Jacobsen

STAMTAVLE

Amable Louis Bournonville g. m. Jeanne Evrard (1727-1798 Cassel)

børn: 1 Léonne Julie (1748/49-1826)

g. m. tandlæge Alix de la Fay (1750-1792)

2 Wilhelm (d. i Wien 10 år gl.)

3 Antoine, se nedenfor

4 Ursula (1765-1789)

g. m. danseren Joseph Raymond (1749-1809)

Antoine Bournonville (19.5.1760 Lyon – 11.1.1843 Fredensborg)

1° g. m. Mariane f. Jensen (døbt 20.11.1767 Mariager – d. 29.8.1797 Kbh.)

børn: 1 Gustava Adelaïde (23.4.1793 Kbh. – 6.3.1831 Stockholm)

g. m. Olaf Olsson. I ægteskabet 6 børn.

2 Emil Conrad (5.4.1795 Kbh., død som spæd)

3 Anthon (Antoine) (6.8.1797 Kbh. – 27.2.1863 Philadelphia)

2° g. m. Lovisa Sundberg

(17.2.1776 ved Marstrand – 10.4.1859 Fredensborg)

børn: 4 *August Antoine Bournonville* (21.8.1805 Kbh. – 30.11.1879 Kbh.)

g. m. Helene Frederikke Håkansson

(f. 22.4.1809 Örja, Skåne – 24.7.1895 Fredensborg)

5 Juliane (10.9.1810 – 12.9.1881)

g. m. Mathias Mandix Stub (1811-1838)

6 Frederikke W. A. (28.9.1817 – 6.7.1897)

g. m. sognepræst Carl Otto Schmidt-Phiseldeck

(6.3.1812 – 26.11.1879)

Kommentar til Bind I

BREVE 1824-1830

1

1,19 *Manheimer*] Den danskfødte, jødiske præst Isac Noa Mannheimer (1793-1865), kendt for sine bestræbelser for at give den traditionelle jødedom mere tidssvarende former, var på dette tidspunkt ansat ved Reform-Templet i Hamburg.

2

2,1 *l'hotel de Saxe*] i »Hamburgisches Adress-Buch für das Jahr 1824« findes L'Hôtel de Saxe, Valentinskampf. Værten Arnet omtales i br. 69, s. 225. I 1829 findes han endnu på sin gamle adresse. ● 2,5 *Mr og Mme Rollberg*] omtales i »Staats- und Gelehrte Zeitung des Hamburgischen unpartheyischen Correspondenten« for 28/4 1824, hvor de siges at gæstespille på Theater in der Sternstrasse i lystspillet Verlegenheit und List. De betegnes som »von Dantziger Theater.« ● 2,7 *famille Brulo*] artistfamilie, der synes at have virket både i drama – en »jeune premier Brulo« omtales flere steder i 1790'erne – som i ballet. Jean Baptiste Brulo kom 1803 til Stockholm fra Frankrig og virkede det år som danser, blev forstander for danseskolen og forblev – i følge Dahlgren – på posten til 1/7 1818. Hans hustru virkede ved Stockholm-Operaen som prem.-dansös fra 1/9 1803 til 1/7 1818, mens en Mamsell Thérèse Brulo virkede der som prem.-dansös 1/9 1812–1/7 1818. J. B. Brulo findes i Hamburg bosat i Neuenwall No 53 i følge »Hamburgisches Adressbuch« 1824, i 1829 i Gr. Johannisstr. No. 212. ● 2,25 *Soliman II*] C.S. Favarts komedie Soliman II ou Les (trois) sultanes – efter en novelle af Marmontel med musik af Gilbert. Créeret på Opéra Italien i Paris 1761. Opført på Det kgl. Teater i Kbh. med musik af Giuseppe Sarti og Th. Walther 1770-1792. I 1812 og 1818 et par opførelser, nu med musik af Ludv. Zinck. Bournonville kan have hørt operaen ved de sidste opførelser. I »Staats- und Gelehrte Zeitung des Hamburgischen unpartheyischen Correspondent« annonceres forestillingen 29/4 på Stadt-Theater: »Zum Benefiz der Madame

Cornega: Soliman der Zweyte oder die drey Sultaninnen. Oper in 3 Auf. « ● 2,28 *Dame Cornega*] den italienske altsangerinde Nina C., f. 1795. Ved begyndelsen af sit Hamburger-gæstespil annonceret som »erste Sangerin des Theaters San Carlo zu Neapel.« Kendt for gæstespil på de store eur. operascener. Har under gæstespillet i Hamburg sunget en række roller, bl.a. Rosina i Barberen, Isabella i Die Italienerin in Algier etc.

3,13 *catechisme*] det er troligt, at Antoine B. har givet sin søn en sådan skriftlig formaningsbog med. August B. gjorde det selv, da hans datter Augusta 1846 skulle studere i Paris. Denne sidste håndskrevne bog med råd og formaninger udgaves 1929 af Augustas søn, generaløjntant August Tuxen som »Souvenir de ton père.« ● 3,21 *les enfans*] Bournonvilles to helsøstre – af Antoines andet ægteskab – Juliane og Rikke. Desuden omtales senere de to halvsøskende, broderen Anton (Antoine) og søsteren Gustafva – af faderens første ægteskab. Se iøvrigt Bournonville-slægtstavlen.

3

4,5 *Aix la Chapelle*] Aachen var da som nu grænsestation mellem Tyskland og Belgien.

5,5 *qu'elle de*] må være qu'elle ne.

4

5,16 *Hotel des Cantons Suisses*] i rue Grange Batelière tæt ved rue du Faubourg Montmartre. ● 5,24 *Nivelon*] Louis-Marie Nivelon, f. 15/8 1790 – d. sommer 1838, fransk danser. Født i Paris, elev af Gardel aîné, debuterede på Operaen 14/12 1777 i Bernard de Bury's entrée Hylas et Zélie (fra 1762). Han fik hurtig succes, såvel ved glimrende ydre som stort talent. Havde utallige kontroverser med operaledelsen på grund af sine primadonnanykker, der 1782 skaffede ham i fængsel. Opnåede allerede 1784 titel som premier danseur med ret til to gange orlov årlig til gæstespil. Han var bl.a. – allerede fra 1782 – på King's Theatre og gentagne gange i engagement med Antoine B., hvorved et varigt venskab opstod mellem de to dansere. Han ægtede den populære skuespillerinde Marie-Gabrielle Malagrida – dite Carline – som dog døde ung, ligesom han mistede to døtre i ung alder. Som enkemand var han ven med datidens koryfæer, bl.a. den berømte Mme Duthé. Opholdt sig det meste af året på sit gods L'Hermitage de Saint Martin au Bosc ved landsbyen Etrépnay i Normandiet, hvor han levede en grandseigneurs tilværelse og husede gamle og unge venner i ferien. Hans elskerinde var først

Mme Quincy – kusine til Rosalie Duthé – senere Mme Deshayes, som han boede hos i Paris om vinteren, mens hun om sommeren var hos ham i St. Martin.

6,9 *Md Deais*] d.v.s. Mme Deshayes, Nivelons elskerinde. ● 6,17 *Philippe*] sangeren og skuespilleren Philippe Cauvy, dit Philippe. Født 1754 og død mellem 1820 og 1824. Debutede i La troupe de Versailles, kaldtes til la Comédie-Italienne, hvor hans glansrolle blev titelpartiet i Sedaine og Grétry's sangspil Richard Coeur-de-Lion. I 1780'erne sammensluttedes »italienerne« med Opera-Comique, hvor Ph. virkede som en meget populær kraft til sin afgang op mod 1820. ● 6,17 *la societe de St. Martin*] B. omtaler ofte Saint-Martin-kredsen i brevene såvel som i MTL. Mest indgående i MTL III, 2, s. 42-43 og 74-80. ● 6,18 *Baptiste petit*] allerede 1826 kalder B. ham »forhenværende solodanser.« Han var fra 1815-1819 ved King's Theatre i London og gift med en søster til Louis Duport, en af de store dansere, som senere blev direktør i Wien. Baptiste petit kom selv til Wien, hvor han døde oktober 1827. B. tog timer hos ham før sin eksamen (Efterladte skrifter s. 228). Hustruen omtales som Mme Baptiste Duport. ● 6,22 *Md du Thé*] den berømte kurtisane Madame Duthé, egentlig Cathérine-Rosalie Gérard. F. 23/11 1748 – d. 24/9 1830. Hun knyttedes periferisk til Operaen »comme surnumeraire, dans les choeurs.« I 1768 bragtes Christian VII til hende under sit pariserophold, hvad hun omtaler i sine erindringer. Blandt hendes elskere var Greven af Artois, kongens yngste broder. Allerede 1786 drog hun til England, hvor hun forblev under revolutionen for først at vende tilbage 1816 og leve sine sidste år i Paris.

7,1 *Gardel*] Pierre Gardel, f. i Nancy 1758 – d. i Paris 1840, fr. danser og koreograf, uddannet af sin ældre broder, Maximilien, omtalt som Gardel aîné. P. G. var premier-danseur ved Operaen 1780, hvor hans nærmeste konkurrent var Auguste Vestris, B. mener, at Gardel i denne konkurrence trak det korteste strå. (MTL II, 62). 1787 efterfulgte P. G. sin broder, der da døde, som maître de ballet og koreograf ved Operaen, en position han bevarede 40 år under skiftende direktioner. Efter et uheld 1796 ophørte han helt som danser. 1799-1815 var han tillige direktør for danseskolen og det meste af sin tid i realiteten operaballettens diktator. Blandt hans vigtigste værker er Télémaque dans l'île de Calypso, 1790, Psyché, 1790, og Le jugement de Paris, 1793, der alle stod på repertoireet en menneskealder. B. betragtede G. som sit store forbillede i koreografien. Blandt de første værker, B. satte op i København, var Gardels Paul et Virginie, som stod på Pariser-

operaens repertoire 1806-1828. I København gaves den første gang 29/10 1830. ● 7,4 *votre cadeau*] den gave, B. giver Gardel fra Ant. B., er en snustobaksdåse; jvf. s. 12, l. 12. ● 7,13 *Vestris*] Marie-Jean Augustin Vestris (1760-1842), fr. danser og balletpædagog. Søn af »le dieu de la danse«, Gaetano V. (1728-1808) og danserinden Mlle Marie Allard, født udenfor ægteskab 27/3 i Paris. 1795 gift med Anne-Catherine Augier – dite Aimée (1777-1809) – i dette ægteskab en søn, Armand. 15/5 1823, kort før B. kom til Paris, giftede V. sig med den 34 år yngre Jeanne-Marie Tuillière, men nåede også at blive enkemand efter hende (hun døde 4/5 1842, han et halvt år senere 5/12). V. var en af sin tids ypperste dansere, tiljublest på Operaen, hvis aktive danserpersonale han tilhørte 1775-1816. Også på scener uden for Frankrig, bl.a. i London, gjorde han furor. Flere gange i engagement med Bournonville père. Da han gik af som danser 1815 fortsatte han som lærer ved Operaen og fik gennem sine elever fra Marie Taglioni til Carlotta Grisi og fra Bournonville til Jules Perrot overordentlig betydning for balletstilen i første halvdel af det nittende århundrede. Ingen bevarede sin ungdomslærdom fra Vestris-skolen renere end B. på Det kongelige Teater i København, hvor Vestrisstilen i virkeligheden blev dominerende et helt århundrede, op til ny træning indførtes her af Harald Lander efter 1930. Stadig er en forestilling som den danske version af *La Sylphide* nok det rene eksempel på Vestris-stilen i dag, mens Danseskolen af Konservatoriet giver en ide om, hvad Bournonville lærte i Paris og hvordan. ● 7,20 *Maze*] Georges Maze, fr. danser og balletpædagog. Begyndte som danser ved Operaen, men fik større betydning i den snes år, han var en af dens faste lærere, 1815-1834. B. gjorde hans bekendtskab allerede under besøget i Paris 1820. De faste lærere var, da B. kom til Paris 1824: Coulon, professeur, Vestris, classe d'hommes. Maze, id. Romain, id. i følge »Almanach des Spectacles 1825«. M. havde også andre udenlandske elever, bl.a. nævner Ivor Guest ham som Louis Courts lærer.

8,10 *Mr de la ferté*] Papillon de la Ferté udnævntes 18/1 1816 til Operaens »intendant général«. Han var søn af Louis XVI's intendant af samme navn, der blev guillotineret under revolutionen. Hentedes til Operaen fra lederstilling ved hoffets »menus-plaisirs«. 30/10 1819 overtog Viotti direktør-stillingen ved Operaen. P. de la F. bevarede dog indtil i 1820'rne en stilling, men havde, da B. kom til Paris, helt forladt administrationen. – 8,11 *Mr Habeneck*] François Antoine Habeneck (1781-1849), en fremtrædende skikkelse i fransk musikliv. Opr. violinist, senere dirigent for Konservatoriekoncerterne og Concert Spirituels; 1821-24 direktør for den store opera, 1824-46

dens første-kapelmester. Ved sin afgang fra direktørstillingen skulle han have været knyttet til konservatoriet, men mod dette protesterede flere af dets fornemste kræfter; jvf. s. 36, l. 6 ff. Til Habenecks mange fortjenester af fransk musik hører hans indførelse af Beethovens værker. ● 8,14 *Albert*] François Décombe, dit Albert. F. 10/4 1787 i Bordeaux, d. 19/7 1865 i Fontainebleau. Fr. danser, inspireredes ved synet af Vestris til at blive danser. Elev, bl.a. af Coulon, og nåede 1803 til debut på Operaen i Paris, havde forinden været solodanser i sin fødeby og gjort lykke på Théâtre de la Gaité, Paris. Blev 1817 premier danseur og fungerede fra 1829 som maître de ballet. Som danser var han på sit højdepunkt i B.'s studieår en danser af sjælden viril og elegant karakter efter samtidens og B.'s vidnesbyrd (MTL I, p. 73-75). Som koreograf er hans kendteste arbejder *Le séducteur au village*, 1818, *Cendrillon*, 1823 og *La jolie fille de Gand*, 1842. Hans glansroller var i *Paul et Virginie* og *Mars et Venus*. Gennem hele sin karriere gæst på alle Europas førende balletscener fra London til Napoli. Forlod Operaen 1831, men virkede som lærer 1842-43. ● 8,14 *Cendrillon*] Ballet-féerie af Albert. Musik: Ferdinand Sor. Créeret på Operaen 3/3 1823. ● 8,15 *Paul*] Antoine-J. Paul, f. 21/1 1798 i Marseille, d. november 1871 i Anet. Fastansat fra 1813 til 1831 ved Operaen, hvor hans ballon og lethed hurtigt skaffede ham tilnavnet »l'aérien.« Allerede fra debut'en i *La Caravanne du Caire* 11/5 1813 blev han publikums yndling, og forblev det sin dansertid igennem. Gæst på fremmede balletscener i Europa og fungerede efter afgang fra Operaen, 1831, en tid som danselærer i England. B. skriver om ham i MTL I, p. 73-75. ● 8,15 *Milan*] Teatro alla Scala i Milano, åbnet 1778, var en af tidens berømteste balletscener, især efter at en fast danseskole var blevet knyttet til den 1813 på Benedetto Ricci's initiativ. ● 8,15 *Ferdinand*] egtl. Jean La Bruyère de Medicis, dit Ferdinand. F. 3/11 1791 i Bordeaux, d. i Bordeaux 1837. Den tredie i rækken af mandlige balletstjerner, som B. særlig fremhæver i sin studietid. MTL I, p. 73-75. F. debuterede på Operaen 8/6 1813 og forblev der til 1833. Operaens førstedansere – premiers sujets – var da B. kom til Paris: Albert, Paul, Ferdinand, Montjoie og Coulon, og i følge Almanach des Spectacles ændredes det ikke på mandssiden i hans pariserår. De kvindelige førstedansere var, da han kom, Fanny Bias, Constance Anatole og Lise Noblet. Da han rejste var den første død og den anden gået af, og i stedet var Amélie Legallois, Pauline Montessu, Julia de Varennes og Marie Taglioni avanceret op i klassen. ● 8,15 *Mlle Noblet*] Lise Noblet, f. 24/11 1801 i Paris og d. sammesteds september 1852, fr. danserinde. Debuterede 1818 og var

knyttet til Operaen til 1841. Blev allerede i 1820'erne en af de førende danse-rinder, ivrig efter at overtage Mme Bigottinis trone og hævdede sig ved fuldendt dans, der forenede gratie med mimik. Det gav hende en særlig triumf, da hun 1828 créerede Fenella ved urpremieren på Den stumme i Portici. I sin glansperiode gæstede hun hyppigt udenlands og havde – ikke mindst i London, hvor hun ofte dansede på King's Theatre – en begejstret tilhængerskare. ● 8,16 *Londres*] London havde i det attende århundrede udvist stor interesse for ballet, ikke mindst stimuleret af Noverre's to ophold i den engelske hovedstad i 1750'erne, samt – endnu vigtigere – i tiåret fra 1781 til ind i 1790'erne. Efter en nedgangsperiode blussede interessen atter op efter krigens afslutning og Napoleons fald 1815. King's Theatre i Haymarket – senere i den romantiske periode kaldet Her Majesty's Theatre – var hovedscenen for ballet og italiensk opera i London. En særlig renaissance oplevede balletten, da John Ebner 1821-1827 ledede teatret, netop den periode, B. studerede i Paris, hvorfra de celebre kunstnere – tilsidst også han selv – rekrutteredes til gæstespil i London. ● 8,16 *Fanny Bias*] fr. danserinde, født 3/6 1789, d. 6/9 1825, en af Operaens førende demi-caractère-danserinder. Debuterede 1807 og nåede sit ypperste allerede 1815 for at holde standarden til de sidste år før sin tidlige død. Optrådte ofte i London på King's Theatre og vakte overalt furore. Et litografi af hende fra 1821 er af de første, hvor en danserinde ses på tåspidserne. ● 8,16 *Bigottini*] Emilie Bigottini, f. 16/4 1784 i Toulouse, d. 28/4 1858 i Paris. Fr. danserinde, der debuterede på Operaen 1801 og i århundredets begyndelse var en af Napoleons favoritter. Hun bevarede sin plads i ballettens førsterække længe og fejrede – ikke mindst på grund af sin fortræffelige mimik, der gav hende stor dramatisk virkning – store succes'er. En af sine største triumfer fejrede hun, da hun 1813 créerede titelpartiet i Milons Nina ou la Folle par Amour, som B. satte op i København 1834 med fru Heiberg som Nina. 1816 ægtede Bigottini en rigmand og trak sig 1823 tilbage fra Operaen.

5

9,11 *la lettre*] alle breve til B. fra hjemmet er tilintetgjort; i øvrigt har de næppe været talrige, hvilket fremgår af B.s mange utålmodige bemærkninger. Navnlig moderen var tilbageholdende som brevskriver.

11,6 *Demoiselle Rose*] Rose Fourcisi. F. 1804, elev af Vestris. Debuterede 24/11 1824 i La Caravane du Caire og fik flere partier på Operaen. 1835 findes hun på Théâtre de la Porte-Saint-Martin i Les Amours de Faublas af

Léon. ● 11,27 *Mlle Hulia*] teksten er meget utydelig. Muligvis må her læses Julia, nemlig de Varennes eller Devarennes (f. 25/3 1805 i Paris, død sammesteds 1849). Da B. kom til Paris 1824 var J. de V. placeret i klassen »doubles«. ● 11,29 *Millon*] Louis Jacques Milon, f. 18/4 1766 i Caux, d. 26/11 1849 i Neuilly. Fr. danser og koreograf. Debuterede efter elevår på Operaen 1790 og avancerede i halvfemserne til position som førstedanser – premier sujet. Virkede som danser med succes, men fik især betydning som koreograf. Blev 1815 Gardels højrehånd som assisterende maître de ballet, indtil han 1827 trak sig tilbage fra Operaen. M's berømteste ballet er *Nina ou la Folle par Amour*, créeret på Operaen 23/11 1813. Såre populær blev også hans *Clari ou la Promesse du mariage*, créeret 19/6 1820, der forblev på repertoiret til 1830. For B. blev M. et af de store forbilleder, og bl. sine første arbejder i Kbhv. satte han *Nina* op 1834. Også til sin *Don Quichote* ved Camachos bryllup, créeret uden held på Det kongelige Teater 24/2 1837 – den gaves kun 2 gange – har han Milons *Les Noces de Gamache* som forbillede. Den créeredes på Operaen 18/1 1801, men Milons ballet var en succes, der holdtes på repertoiret til 1841. Det var, da han kom for at overvære en opførelse af denne ballet, Hertugen af Berry blev dræbt ved et attentat i Operahuset *Salle de la rue de la Loi* (senere *Rue Richelieu*) 13/2 1820. Det blev den sidste forestilling i denne operabygning, som kirken forbød brugt som teater efter at Hertugen havde modtaget den sidste olie her. Bygningen nedreves og Operaen flyttede for ti sæsoner til *Salle Favart*, inden man – via mellemstationen *Salle de la Rue Louvois* – flyttede ind i *Salle de la Rue Peletier* 1822 og blev der et godt halvt århundrede.

12,1 *Larcher*] Pierre (egtl. Peter) Joseph Larcher. F. 29/12 1801 i Hamburg, d. 15/6 1847 i Kbhv., dansk danser. Uddannet på Det kgl. Teater under Antoine Bournonville. Solodanser 1823 og studerede derefter udenlands, såvel i Paris som Berlin. Næde aldrig for alvor at hævde sig blandt de bedste – måske også fordi han tilhørte den svage periode i den danske ballets historie før A. B. trådte til. Under denne fortsatte L. som lærer ved balletten. ● 12,20 *Laurent*] Pierre Jean Laurent, f. 24/3 1758 i Kbhv. D. 23/5 1831 sammesteds, dansk danser. Søn af den franskfødte Pierre L., der blev hofdanssemester hos Frederik V og Christian VII og underviste på Det kgl. Teater til sin afsked 1784. Han tog så ophold i Paris, hvor han døde 1807. P. J. L. uddannedes fra 1777 hos Noverre og gjorde i denne periode lykke på Operaen, hvor han især fik succes som komisk karakterdanser – berømt for sin lapske dans. Efter revolutionen blev han en tid balletmester i Marseille, hvor han med sin La

tentation de Saint Antoine indledte den sværm af djævlballetter, der kom på moden. Kom 1800 tilbage til Danmark som solodanser, blev hofdansemester som faderen og komponerede adskillige balletter til teatret. 1821 trak han sig tilbage fra aktiv teatergerning. Med sine gode franske forbindelser har det været ham let at introducere A. B. i Paris. ● 12,16 *Cherubini*] Luigi Cherubini (1760-1842), den berømte italienske komponist, var fra 1788 bosat i Paris, hvor hans operaer *Lodoïska*, 1791, *Medée*, 1797, *Les deux journées*, 1800, og hans kirkemusik blev til. Fra 1816 lærer i komposition ved Pariserkonservatoriet, 1821-41 dets direktør. ● 12,18 *Mr Baillet*] François de Sales Baillet (1771-1842), fremragende violinist, elev af Viotti og af største betydning som violinpædagog. Fra 1795 lærer ved det da lige genoprettede musik-konservatorium i Paris, fra 1821 koncertmester ved den store opera. B. kom ikke i gang med de omtalte fritimer hos Baillet (jvf. s. 40, 1,7). ● 12,20 *Clerget*] Albert Clerget, en ven af faderen, som ofte omtales. ● 12,20 *Chatillon*] parisisk ven af faderen. ● 12,21 *Coulon*] fransk balletfamilie i det 18. og 19. århundrede, der virkede i både Frankrig og England. Her er nok tale om Jean-François C., som debuterede på Operaen 1787 og fra 1808-1830 var en af de faste lærere ved Operaens balletskole. Bl. hans elever var Fanny Bias, Albert, Lise Noblet samt Paul og Marie Taglioni. Hans søn Antoine C. blev familiens berømteste medlem. F. i Paris 1796 og død 1849. Debut på Operaen i *Cherubinis Anacréon*. Blev 1823 premier sujet, men forlod Operaen 1830. Virkede i en række sæsoner mellem 1831 og 1844 i London på Her Majesty's Theatre og en enkelt sæson på Covent Garden. ● 12,21 *Anatole*] kendt danserfamilie i tiden. Her Anatole Petit, der virkede på Operaen både som danser og koreograf, bl.a. af *Le Sicilien ou l'Amour peintre* efter Molière's komedie med musik af Ferdinand Sor, créeret på Operaen 11/6 1827. Som lærer havde han mange elever, der fandt vej til forskellige teatres førsterække og virkede både i Paris og i flere perioder i 1820'erne i London. 1816 ægtede han Constance Hipolyte Gosselin, f. 5/1 1794, i sin ungdom ofte betegnet som »Gosselin cadette«, senere som Mme Anatole. Hun var ved Operaen 1813-1829 som premier-sujet, dansede et stort repertoire og var særdeles populær.

13,1 *Talma*] François-Joseph Talma, f. 15/1 1763 i Paris. D. sammesteds 19/10 1826. Fr. skuespiller, en af fr. teaters største gennem tiderne. Opr. tandlæge, debuterede 1887 på Théâtre Français og virkede til sin død som en genial tragisk skuespiller, der ikke blot fik betydning ved sit skuespillertalent, men tillige som reformator i spillestil og af scenekostumet. Han bistodes

af maleren David; begge var under indflydelse af antikens kunst, hvis statuer han sammenlignedes med i sine store roller. Også udenfor det tragiske repertoire overvældede han. B. var en stor beundrer af T. Skrev ofte om ham, bl.a.: MTL, I, p. 58, ligesom en smuk essay er viet T.s kunst i B.s Efterladte skrifter. ● 13,1 *Mlle Mars*] Anne-Françoise-Hippolyte Boutet, dite Mlle Mars. F. 9/2 1779 i Paris, d. sammesteds 20/3 1847. Fr. skuespillerinde, af de største i fr. teater, der først i ingenue-roller senere som verdensdamerne indtog primadonnapladsen på Théâtre Français. Hun tilhørte denne Frankrigs første scene fra 1799 til 1841 og gæstede også London med stor succes. B. beundrede hendes kunst og har skrevet om hende flere gange, bl.a. i MTL I, s. 58-60, hvor han nævner hende som Talmas eneste medbejler til den dramatiske trone. ● 13,1 *Potier*] Charles Gabriel Potier des Cailletières, F. i Paris 23/10 1774. D. i Fontenay-sous-Bois 19/5 1838. Fr. skuespiller, der efter at have spillet på en række mindre scener udenfor og i Paris, 1809 kom til Théâtre des Variétés. Han blev her snart en af pariserpublikummets yndlinge og udviklede sig til en karakterskuespiller af sådan format, at Talma betegnede ham som den største, han havde set. Fra 1818-1822 var han ved Théâtre de la Porte-Saint-Martin og senere ved andre af de folkelige parisiske scener, hvor han til det sidste bevarede sin position og udfoldede sit »livssande komiske geni«. B. har skrevet om ham flere steder, bl.a. i MTL I, s. 60-61. ● 13,2 *Mazurier*] Charles E. Mazurier. F. 1798, d. i Paris 4/2 1828. Fr. danser og mimiker af sjældent talent, som forenede en grotesk leddeløshed og fuldendt legemsbeherskelse med rørende mimik og en udstråling, der lod ham gribe publikum om hjertet samtidig med, at han fik det til at le. Han kom 1824 fra Lyon til Paris, hvor han brød igennem i sin første rolle i *Garçon à trois visages* på Théâtre de la Porte Saint-Martin. Til sin død – små fem år efter, endnu ikke fyldt 30 – var han pariserens yndling og tiljuble i en række roller, hvorad de berømteste var *Polichinelle-Vampire* og *Jocko ou le singe brésilien*; den sidste créeret 16/3 1825. Det var i denne rolle, han ved sit spil som den brasilianske abe evnede at bringe publikum i gråd ved abens døds-scene. Under et gæstespil i London fik han en gage, som frapperede samtiden ved at være større end Talmas – »ja end Talleyrands, end en Sir William Pitts eller Gladstones«, skreves det. Han udnyttede utrætteligt sin succes og døde af overanstrengelse. Da kirken nægtede at bistå ved hans begravelse, måtte han – som andre kendte kunstnere tidligere – begraves uden kirkelig velsignelse. Et af hans kælenavne i tiden var »Mazurier-le-Desossé.« ● 13,5 *Mr. Décais*] skal være Deshayes, André-Jean-Jacques François Deshayes

(1777-1846), der i slutningen af det attende århundrede havde været en ypperlig danser på Operaen, hvor hans far, Prosper-Didier D., havde været en af Paris' bedste dansepædagoger. A. D. vendte i 1824 tilbage for på Operaen at créere sin ballet *Zémire et Azore*, der dog ikke gjorde lykke. Han blev senere en meget brugt koreograf på King's Theatre, bl.a. med Masaniello, 1829, Kenilworth, 1831, og Faust, 1832. Hans hustru Elisabeth, f. Duchemin var en populær danserinde i tiden. ● 13,5 *Zémire et Azor*] Balletféeri. Koreografi: A.-J.-J. Deshayes. Musik: komponeret og arrangeret af Jean-Madeleine Schneitzhoeffter. Libretto: Eugène Scribe. Créeret på Operaen 20/10 1824. ● 13,8 *un frère*] B.'s halvbroder, Antoine B.s søn i ægteskabet med Mariane Jensen. Anton B. (ofte kaldet Antoine), f. i Kbhv. 6/8 1797. Studerede medicin i København, men begik 1820-21 en række posttyverier sammen med en postembedsmand og blev relegeret fra universitetet. Efter udstået fængselsstraf emigrerede han til USA, hvor han klarede sig udmærket og døde som læge i Philadelphia. Familien B. er gennem ham ført videre i De Forenede Stater, hvor der stadig lever en del Bournonville'r.

6

13,17 *ma lettre*] det forudgående brev er muligvis først afsendt den 9., men det er dateret 8. juni.

14,22 *Mme Gardel*] Pierre Gardels hustru, danserinden Marie-Elisabeth Anne Boubert (Houbert). F. 1770, d. 1833. Hun blev først kendt som danserinde ved Operaen, hvor hun debuterede 1786 under navnet Mlle Miller, men under gæstespil i London fra 1793 – hos Noverre på King's Theatre – forandrede hun sit navn til Mlle Millard, inden hun 1794 blev Mme G. Hun var fast ved Operaen i Paris 1789-1816 og døde syv år før sin ægtemand.

15,4 *Mlle Fanny*] Fanny Bias, der efter sygeorlov var vendt tilbage, dansede første gang 16/7 1824 i Flore et Zephir og modtoges med bifald. Allerede året efter døde hun, 36 år gammel, 6/9 1825. ● 15,7 *Naples*] ikke blot Milano var berømt balletby i Italien. Også i Napoli trivedes dansen og var ikke mindst i det 18. og 19. århundrede uhyre populær. Hovedscenen var Il Real Teatro di San Carlo, hvor balletten var med fra åbningen, 4/11 1737. På den til teatret knyttede skole var mellem 1812 og 1841, hvor den lukkedes, en række kendte navne knyttet som lærere. Også efter skolens lukning trivedes balletten i Napoli og størsteparten af den romantiske periodes stjerner har danset på San Carlo, Bournonville inklusive. ● 15,9 *Coulon je jeune*] Antoine

Coulon, f. 20/6 1796, d. 3/9 1849 medlem af den – 1,12 – omtalte balletfamilie. Var i B.s studieår i Paris den yngste af Operaens fem premier-danseurs. I 1830'erne mest i England og i London 1836-38 maître de ballet for Dancing Academy og régisseur sammesteds 1842-44. Så sent som 1842 optrådte han endnu som aktiv danser og var Hilarion i Giselle med Grisi. Året efter spillede han samme rolle overfor Elssler. Hans broder Eugénie C. var i samme periode i England en kendt og agtet lærer i selskabsdans. ● 15,13 Gosselin] kendt fr. balletfamilie i begyndelsen af det 19. århundrede, hvor flere brødre og to søstre var ved Operaen. G. ainé, elev på Operaen sammen med Coulon ainé. Deb. 1809 i La Caravane, double 1810, remplacement 1813 og tilhørte ved sin tidlige død 1817 eliten blandt Operaens mandsdansere. Louis François G. F. i Paris 24/2 1800 (iflg. Ivor Guest, mens EdSp har 28/2), død 5/2 1860. Gift med sangerinden Mlle Mori. Yngre broder til G. ainé. Studerede hos denne, inden han 1816 kom på Coulons »école de perfection«. Var fast knyttet til Operaen 1820-26, senest som remplacement. Debut 1821 i Les Pages, fik mange partier, opnåede dog aldrig stjeranerang. Allerede 1822-23 havde han danset på King's Theatre som gæst og efter at have forladt Operaen var han fast bosat i London 1839-1852, hvor han fra 1842 blev »sousmaître de ballet« hos Lumley på det Academy of Dancing, der var tilknyttet King's Theatre. Han fortsatte længe som aktiv danser, var bl.a. Fyrsten af Kuland i Giselle med Grisi og Elssler, og så sent som 1844 med i Esmaralda. 1853 vendte han tilbage til sin fødeby Paris og blev »premier professeur« ved Operaen, hvor han virkede til sin død. Blandt hans elever var Fanny Cerito. Det er ham, B. her hentyder til. To søstre var tillige ved balletten: Geneviève G. (ainée), der allerede 1809 havde vakt beundring ved sin debut i La Caravanne. Hun nåede sit ypperste i L'enfant prodigue. Hun blev sangeren Martins tredie hustru og døde allerede 1817, ikke 1818 som i EdSp. Martins egentlige navn var Jean Nicolas Bles, f. 1768, d. 1837. Yngste søster var Constance Hippolyte Gosselin, cadette, der ægtede danseren Anatole Petit og som Mme Anatole opnåede megen yndest i tiden. Se nærmere noten s. 12. ● 15,15 Md Montessu] Pauline Montessu, f. Paul. F. 4/6 1805, d. 1/8 1877 i Amiens, søster til Paul. Allerede som syvårigt vidunderbarn havde hun ved optræden i Lyon med sin broder givet store løfter og fulgte ham til Paris, hvor hun purung blev elev på Operaen og så tidligt som 1818 sås i La Sevante justifiée, og derefter i 1819 havde vakt sensation på en provinturné med sin broder. Hendes egentlige debut fandt sted 17/7 1820. 1822 ægtede hun danseren François Montessu, hvad der ikke forhindrede

hende i at have utallige elskere. Fra 1820-1836 var hun fast knyttet til Operaen og gennemdansede som premier-sujet hele ballerina-repertoiret, inden hun trak sig tilbage. ● 15,18 *Mlle Lacroix*] Emilie Lacroix, f. 1805, elev af Milon, debuterede på Operaen 24/4 1822. Var i 1824 ved créationen af Blache's Mars et Venus denne ballets Minerva, men figurerer i hovedroller kun i sæsonen 1824, bl.a. Gardels *Isiboé* og *Les deux Salems*. ● 15,25 *Mr og Md Courtin*] Embedsmand i Opera-administrationen. Udnævntes 30/3 1817 til »administrateur du materiel et des dernières« og havde fra 1819, da Viotti trådte til blot titlen »administrateur«. Midt i 1820'erne benævnes han »expedit.« Al. des Sp. 1825. Året efter er han blevet »commis d'ordre« og fortsætter under denne betegnelse, til han trækker sig tilbage i 1830. Hans hustru var danserinden Marie Courtin, der i andetplanet havde udført en del roller op til midten af 1820'erne, bl.a. kammerpigen Betti i Milons *Clari* ved créationen 19/6 1820. Da hun trak sig tilbage overtoges hendes repertoire af den mimisk flinke, men ikke særligt godt dansende Marinette Launer. ● 15,26 *incité*] Nivelons brev med invitation til ophold på hans landsted (dat. 31/7) er bevaret i Kgl. Bibl.'s Ny kgl. S. 3258 D I 4.

16,9 *le vieux Heiberg*] den danske forfatter Peter Andreas Heiberg (1758-1841) forvistes på grund af sine politiske skrifter 1799 fra Danmark og kom maj 1800 til Paris, hvor han henlevede resten af sit liv og begravedes på Cimetière Montmartre. 1802 fik han fr. bestalling som translator og derefter ansættelse i det fr. udenrigsministeriums Bureau des traducteurs. Han avancerede her langsomt og gik af som chef du Bureau 1817 ved Talleyrands fald. Hans hjem var gennem mere end en menneskealder samlingssted for dansk kultur i Paris. B. omtaler ofte P. A. H. og altid med megen agtelse. ● 16,10 *mon journal*] B. har åbenbart ført en nu tabt dagbog, som i modsætning til brevene var på dansk. ● 16,11 *Nielsen*] den danske skuespiller Nicolai Peter N. (1795-1860) et af den romantiske periodes store navne i elsker- og heltefaget. 1824 foretog han med understøttelse af fonden Ad usos publicos en stor udenlandsrejse og opholdt sig en tid i Paris, hvor hans 10 år yngre ven og kammerat, A. B., fra teatret i København var ham en hjælpsom guide. ● 16,13 *Carey*] fr. danserfamilie, som gennem generationer var familien Bournonvilles venner. Her utvivlsomt faderen André Isidore Carey. F. i Paris, elev af Auguste Vestris. Hans hustru var Josephine C., f. Sainte-Claire. Parret kan efterspores fra St. Petersborg, hvor hun en tid var solodanserinde ved det kejserlige teater, til Paris og London i begyndelsen af det 19. århundrede. Hun, som også var født i Paris, havde i Rusland været gift med Alexandre

Vedel, direktør for den fr. skuespillertrup i St. Petersburg. 1821 blev hun gift med Carey. De var da begge i Stockholm, hvor hun allerede 26/4 1813 dansede første gang i Myrtil et Cloë, mens han først debuterer 1815 i La fille mal gardée. Hun fortsatte i Stockholm som première-dansös til 1/7 1823. Han blev fra 1/11 1820 Stockholms Operas balletmester, en post han bestred til 1/7 1823. På vej fra Stockholm til Paris gav ægteparret et gæstespil med divertissementer tre aftener – 25/9, 27/9 og 3/10 1823 – på Det kgl. Teater i København, hvor venen Antoine Bournonville var danseinstruktør. Hun havde allerede 20/9 og 26/9 1820 som Mlle Saint-Clair optrådt på teatret i København, bl.a. i To Ord og betegnedes af Overskou (IV p. 642) som »en ikke udmærket, men let og gratiøs første solodanserinde fra Stockholm«, der i denne »Ballet-Bagatelle« kunne »vise sit ret vakkre Talent for det Skalkagtige.« Overskou's bedømmelse af ballet kan dog sjældent tages alvorligt, og i Stockholm høstede denne danserinde overordentlig ros. Deres to sønner Edouard sen. og Gustave var begge den unge Bournonvilles elever i pariserårene. Gustave Carey, der var født i Stockholm, erhvervede sig ry som danser og balletmester, bl.a. i Wien og på italienske scener. Han hentedes 1861 til København, da B. havde sluttet kontrakt med Operaen i Stockholm som »intendant for scenen«. C. skulle bringe balletten på fode efter den slaphed, der var indtrådt efter B.s afrejse. Han fik ikke held dertil i den tid – fra foråret 1862 til foråret 1863 – han var her og bl.a. satte Giselle op. Hans indflydelse på stil og teknik anerkendes dog. I 1870'erne var han atter i København som balletmester i Tivoli, hvor han i sommeren 1878 og 1879 trænede Hans Beck på Pantomimeteatret. På det tidspunkt var hans to unge døtre Fanny C. og Léontine C. med og dansede os »søstre Carey« en række somre på Pantomimeteatret. Danseren Édouard Carey (1842-1908) tilhører også familien. Han findes mange steder i den romantiske periode, og var bl.a. så sent som 1896 Coppélius, da Adeline Genée første gang dansede Svanilda (Swanilda) på Münchens Königlische Hof- und National-Theater 21/11 1896. Han trak sig omkring århundredskiftet tilbage og levede som »eccentrisk pebersvend« i St. Denis.

17,12 *Mr le chamb: Holstein*] Frederik (Friedrich) Conrad H. (1771-1853). Da. officer, hofmand og teaterchef. Udmærkede sig i første egenskab som skaber af Kongens Livjægerkorps 1801, som både B. pære et fils tilhørte. H. fik særlig ry som chef for Det kgl. Teater 1811-1840, det længste tidsrum nogen teaterchef har bevaret stillingen på Kongens Nytorv. Allerede 1808 udnævnt til kammerherre (chambellan) og uden nævneværdig litterær dan-

nelse styrede han teatret i dets guldalder med megen tolerance, omend som typisk hofteaterleder i enevældens ånd. ● 17,12 *Mr Olsen*] Gottsche Hans O. (1760-1829) da. forf. og embedsmand. Fra 1811 til sin død var han som »en kendt og kundskabsrig mand« medlem af Det kgl. Teaters direktion. Han blev – med R. Neiiendams ord – »et gavnligt korrektiv til Rahbeks konservatisme«. Af B.s breve fremgår det også, at O. er den, han sætter sin lid til, når det gælder. ● 17,13 *Wexshall*] Frederik Wexschall (1798-1845), fremragende dansk violinist, medlem af Det kgl. Kapel, var nylig gift med den beundrede skuespillerinde Anna Brenøe, de Oehlenschläger'ske heltinders uovertrufne fremstiller, der senere blev gift med en anden af B.'s ungdomsvenner, skuespilleren N. P. Nielsen. ● 17,13 *Foght*] Magnus Foght (o. 1784-1830), bratschist i Det kgl. Kapel. ● 17,13 *Frilling*] den norskfødte komponist og musikhandler og pædagog E. O. Friling havde været en af de ledende i nogle af Københavns mange musikforeninger ved begyndelsen af århundredet. Blandt hans elever var B.'s halvsøster Gustava, som i 1806, 13 år gl. havde debuteret som pianistinde. ● 17,13 *Christensen*] muligvis den senere teatermaler Chr. Ferd. Christensen (1805-83). ● 17,13 *Rauch*] Joh. Fr. Rauch (1777-1853), fra 1797 violinist i Det kgl. Kapel. ● 17,14 *Md Schall*] Anna Margrethe Schall, f. Schleuther. F. 6/10 1775 i Kbhv. D. på Frederiksberg 24/11 1852. Da. solodanserinde. S. blev Galeotti-periodens førende kunstnerinde og tilhørte baletten, til hun pensioneredes 1827. Uden egentlig skønhed eller opsigtsvækkende danse-evner besad hun et sandt scenetalent, som ved personlig udstråling gjorde hende til en kunstnerinde af betydning for teatret. Usædvanligt nok først i det komiske fag, men med årene – og længe efter at skikkelsen havde mistet danserindens gratie – tillige i det seriøst-dramatiske fag. Hun gjorde sig f.eks. i Galeottis Lagertha, hvor hun 30/1 1801 créerede titelfiguren, ligesom hun gjorde det i hans opsætning af Nina eller den Vanvittige af Kærlighed, 1802. Hun ægtede 1795 violinist i Det kgl. Kapel Andreas S. – en broder til tidens betydeligste balletkomponist Claus S. – men allerede året efter opløstes ægteskabet. Gennem de følgende år havde Mme S. flere kendte forhold til ledende personligheder i Danmark, såsom statsminister Kaas og balletmester Galeotti. På dette tidspunkt, hvor B. sender hilsen til hende, var Mme S.s dage som kunstnerinde af betydning forlængst talt. ● 17,4 *Jansen*] Janssen, Karen, f. Børresen. F. 20/2 1787 i Kbhv., d. 10/11 1863 på Mejlgård ved Grenaa. Da. solodanserinde. Kom på balletskolen 1795, antaget som danserinde 1806 og flittigt anvendt i Galeotti-repertoiret, til hun ved sit ægteskab 1810 med fuldmægtig i det slesvig-holstenske kancelli Poul

Ernst Janssen forlod teatret. Ægteskabet opløst. J. genansattes maj 1812 som solodanserinde og forblev på en fremtrædende plads i balletrepertoiret til 1825, de sidste år dog stadig svagere på scenen. Ved sin afgang havde hun indgået ægteskab med kommandør i sø-etaten Thomas Joachim Lütken (1786-1842). ● 17,14 *Rosenberg*] som gæst ved A. B.' bryllup – 23/6 1830 – nævnes en »Jomfru Rosenberg«. ● 17,15 *Holms*] på tidens plakater findes flere af navnet Holm. Her muligvis Hans Peter Holm, f. 29/1 1794, d. 5/10 1854. Han ansattes februar 1813 som korist, og nævnes maj 1816 som skuespiller ved Hofteatret. Maj 1819 udnævntes han til kongelig skuespiller. Han optrådte sidste gang på Det kgl. Teater som Jesper Stolpe i Overskous Østergade og Vestergade 12/2 1849. ● 17,15 *Caspersens*] som gæst ved A. B.' bryllup – 23/6 1830 – nævnes en Sara Caspersen. ● 17,15 *Bölling*] formodentlig biblioteksmanden J. A. Bølling (1792-1862). ● 17,15 *La mère d'Andréas*] B.'s ortografi er ikke altid helt korrekt, og her er en vis sandsynlighed for en dobbelt genitiv (fransk de og efterhængt dansk s). I så fald er der grund til at tro, at hilsenen gælder den senere solodanserinde Andrea Krætzmers mor – Inge Møller, f. Andersen, gift med Hans Andersen Møller. Datteren, Andrea Marie, kom tidligt på balletskolen, da B. endnu var elev. Allerede 1824 udførte hun 12 år gammel sit første hovedparti i Galeotti's Bjergbøndernes børn og spejlet. Da B. kom hjem 1830 blev Andrea hans første solodanserinde. ● 17,16 *ma chère tante*] søster til Lovisa Sundberg, Antoine B.'s anden hustru, døtre af den svenske konstabel, senere toldassistent Johan Gustaf S. og Ingeborg Wikström. Tanten levede ugift i huset hos sin søster og svoger, der først indgik ægteskab 15/12 1816, da A. B. var godt 11 år gammel. Tanten omtales ofte med hilsener i brevene, hvor hendes død i efteråret 1828 særskilt nævnes i brev 60, s. 201.

7

18,21 *Sylla*] tragedie af den fr. dramatiker Victor Joseph Etienne de Joy (1764-1846). Créeret på Théâtre Français 27/12 1821 med Talma i titelrollen, som han gennem en årrække bevarede på sit repertoire.

19,1 *Mr. Blache père*] danserfamilien Blache spillede en vigtig rolle i det internationale balletliv i slutningen af det 18. og langt op i det 19. århundrede – i såvel som udenfor Frankrig. Her omtaler B. Jean Baptiste Bl., f. i Berlin 17/5 1765 af fr. forældre, d. i Toulouse 1834. Han viste allerede som dreng så stort talent for dansen, at faderen – for at sønnen skulle få den bedste undervisning – med familie vendte tilbage til Paris 1776. Her kom sønnen

først på J.-F. Deshayes skole og senere i hans klasse på Operaen, hvor Bl. var 1781-1786 og gjorde sig fint bemærket. 21 år gammel drog J. B. Bl. bort fra Paris og skabte sig en smuk karriere – i Kassel, Lyon, Bordeaux, som han flere gange vendte tilbage til, Marseille og Montpellier, inden han hentes tilbage til Paris som koreograf. På Théâtre de la Porte-Saint Martin skabte Bl. adskillige balletter i 1820'erne. Han indførte som den første rulleskøjtølb i balletkunsten. Det skete i hans egen version af Filippo Taglioni's *La Laitière suisse* (créeret 1821 på Wieneroperaen). Bl.s pariserversion er fra 23/9 1823. Kun en enkelt gang fik han chancen som koreograf ved Operaen, nemlig med *Mars et Venus ou Les Filets du Vulcain*, crééret 29/5 1826. 1830 vendte han atter engang tilbage til teatret i Bordeaux. Han var gift to gange og havde – i følge Saint-Léon 32 børn. To af hans sønner af første ægteskab blev koreografer med ry i samtiden. Auguste Bl., f. i Marseille 1791. Han virkede mellem 1816 og 1823 i Paris og medvirkede ved opsætningen af flere af faderens arbejder på Théâtre de la Porte-Saint Martin, mens han selv stod for koreografien til *Polichinelle Vampire* 1823 og *Jocko ou le Singe du Brésil*, sammesteds 1825. Kendtere blev dog broderen Alexandre Bl. (egtl. Alexis-Scipion), f. 1792 i Marseille, d. 1852 i Bordeaux. Også han førte som balletmester et omskifteligt liv og virkede mange steder bl.a. i Lyon, Marseille, Bordeaux og 3 år i St. Petersburg 1832-34. Blandt hans kendtere værker var bl.a. *Gustav Vasa*, *La Tarantule* og fra 1840 *La Gipsy*, som synes at have været hans sidste ballet. ● 19,3 *Cassel*] nuværende Kassel, hovedby i Hessen ved Fulda-floden, tidligere hovedstad i det gamle Kurhessen, hvor under landgreve Frederik II (1760-1784) byen blev et kulturelt centrum, påvirket af hoffet i Versailles. Fr. teater kendes her fra 1763, og ballet dyrkedes. På teatret optrådte Antoine B. første gang 1779 i *Démocrate*. Hans søster Julie, f. 7/12 1749 i Hatte i Belgien – d. 14/3 i Stockholm som tandlæge *Alix de la Faye's* hustru, var allerede 1772 engageret ved teatret i Cassel som en af dets førstedanserinder. Det vides ikke, hvilket år Antoine's mor, Jeanne B. – f. 1727 og gjorde sig først bemærket som danserinden J. Evrard – kom til Cassel, men hun havde sin bopæl der, da hun døde 20/2 1798, og ligger begravet i Cassel. Allerede 1781 havde Antoine forladt Cassel for at danse i London. ● 19,5 *son ballet*] d.v.s. *Zemire et Azor*, s. 13. ● 19,10 *Porte St. Martin*] Teater, der byggedes på tre måneder i sommeren 1781, da Operaen, som da (for anden gang) havde sit hjem i Palais Royal, nedbrændte 8/6 1781 efter kun at have været i brug i 11 år. Dronning Marie Antoinette var meget opsat på hurtigt at finde et sted, hvor Académie Royal de Musique kunne komme i gang igen med sine

forestillinger. Arkitekten Nicolas Lenoir tilbød et jordstykke, han ejede på Boulevard St. Martin nær Porte Saint Martin, og rejste det ny operahus på den krævede tid. I mellemtiden klarede Operaen sig med at spille i Salle des Menus-Plaisir – rue Bergère – der egentlig blot var et magasin, hvor hoffets festmaterialer opbevarede. Der var dog også her en teatersal, ellers anvendt til prøver for forestillinger som skulle gives i Versailles. Den ny »Opera på Boulevarden« åbnedes med en gratisforestilling 27/10, hvor bygningens soliditet prøvedes. Dagen efter overværede Louis XVI og Marie Antoinette i spidsen for hoffet Piccinis opera Adèle de Ponthieu. Samme Salle de la Porte-Saint-Martin blev Operaens ottende hjem. Her spillede man under revolutionen og rædselsperioden til september 1794, da man flyttede til det da som Théâtre des Arts betegnede teater i Rue de la Loi (senere Rue Richelieu), hvor Operaen holdt til, indtil attentatet på hertugen af Berry 13/2 1820. Efter det nedreves bygningen. Teaterbygningen på Boulevard Saint Martin stod nogle år tom, da Operaen var flyttet væk, anvendtes sporadisk af regeringen og til særlige arrangementer. Omsider genåbnedes den af en trup, officielt 27/9 1802, som Théâtre de la Porte-Saint Martin. Under dette navn blev teatret snart et af Paris' mest søgte med et bredt repertoire af komedier og store balletter, blandt hvis koreografer vi finder navne fra Dauberval til Mérante. Så alvorlig en konkurrent blev denne scene til Operaen, at denne fik indskrænket Th. d. l. P.-S.-M.' privilegier under Napoleon I i en for teatret katastrofal grad. Ja endog navnet forandrede efter ordre til Salle des Jeux Gymnastiques. 27/12 1814 fik teatret påny sit gamle navn tilbage ved genåbning med folkeligt repertoire og populære kunstnere såsom Potier, Philippe og Jenny Vertpré, samt i slutningen af 1820'rne Frederick Lemaître. Den fremfor alle foretrukne i tyverne var dog Ernest Mazurier, som var midtpunkt i P.-S.-M.' pantomimer og balletforestillinger. Lenoirs gamle bygning, på hvis soliditet man havde tvivlet på grund af den hurtige byggetid, stod til 1/5 1871, hvor den nedbrændte under Communen. Et nyt teater rejstes på det gamles grund, og 27/12 1873 åbnedes det som et folkeligt teater – med det gamle navn – hvor snart efter verdenssucces'er i folkekomediegenrer som *De forældreløse* (*Les deux orphelins*) og *Jorden rundt i 80 dage* (*Le Tour du Monde en 80 Jours*) samt i 1897 *Cyrano de Bergerac* oplevede deres urpremierer. I 20. århundrede har det gamle folkelige teater gennemlevet to verdenskrige og er stadig blandt Paris' populære scener. ● 19,13 *debuter*] Rose Fourcisi's debut fandt først sted 24/12 1824 i *La Caravane*. ● 19,25 »*Ledet*«] måske navn på et traktørsted udenfor København eller blot en

privat landejendom, muligvis beboet af en af de nævnte familier Seidelin og Schönberg.

20,7 *rue de provence No 8*] vi finder også B.s adresse nævnt i Almanach des Spectacles, da han endelig blev optaget i den 1830. Selv omtaler han ofte – og mest indgående i MTL III, 2, s. 80ff. – sit ophold der hos familien Mugnier, som gennem studieårene var hans værtsfolk, med tiden blev hans venner, som han – og senere hans efterkommere – aldrig forsømte at besøge under Pariserbesøg. De var et ungt ægtepar fra Savoyen, Pierre Mugnier og Veronique Grosset, samt dennes mor mère Grosset, som omtrent samtidig med B.' ankomst til Paris havde overtaget et folkeligt spisested i Rue de Provence, tæt ved forstaden Montmartre's hovedgade, ikke langt fra det provisoriske operateater i rue de le Peletier no 6, tæt ved, hvor nu Boulevard des Italiens og Boulevard Haussmann mødes. Gennem seks år var B. pensionær i det Mugnierske hus, hvor han blev meget afholdt og under sin sygdom plejedes som søn af huset. Etablissementet førtes videre af Pierre M.s broder Joseph. Så sent som 1879, da B.s dattersøn, August Tuxen, som ung kom til Paris sluttede han venskab med yngre generationer af familien Mugnier og besøgte den »ældgamle Véronique, Pierre Mugniers enke, som endnu mindedes sin ungdoms pensionær og fortalte muntre historier om ham«.

8

20,21 *Mr Ralff*] Dr. Rahlff var familien B.'s huslæge i København.

21,10 *L'Ouverture du Musée*] her må hentydes til årets maleriudstilling »Exposition de 1824« i Musée Royal, hvor bl.a. fandtes billeder af Horace Vernet. Den 26/8 1824 indrykker museets direktør en annonce i Journal de Paris, hvori han meddeler, at man ikke kan svare alle, der har bedt om billetter til åbningsdagen, men »l'Entrée du Salon sera publique, selon l'usage, les huit premiers jours qui suiveront l'ouverture.« Åbningen har fundet sted i sidste uge af august. ● 21,11 *La fête St Louis*] ifølge kalenderen er »la Fête de St. Louis« – opkaldt efter Ludvig den Hellige, de franske kongers skytshelgen – 25/8. I Journal de Paris anføres »Paris le 24. Fête du roi«, hvorpå følger en hyldest til majestæten Louis XVIII, der slutter »La Fête du Saint Roi est aussi celle du Roi juste et bien faisant: nous aimons à les rapprocher tous les deux, et cette alliance entre le ciel et la terre nous paraît le gage de protection du premier pour le trône français et pour notre belle France.«

23,4 *Montjoie*] Louis Montjoie, f. 15/12 1790 i La Chaud-fond, Schweiz,

d. maj 1865. Han var ved Operaen 1808-1842 og allerede i første halvdel af 1820'erne var han rykket op i premier-sujets række. Han créerede en række hovedpartier i 20'erne og var i 30'erne ofte Marie Taglionis partner i hendes fars balletter. ● 23,12 *vieux Aum[er]*] Jean-Pierre Aumer, f. 21/4 1776 i Paris, d. i Saint-Martin juli 1833. Fr. danser og koreograf. Af beskeden herkomst og uden særlig uddannelse gjorde han Daubervals bekendtskab, blev hans elev og debuterede som danser hos ham i Bordeaux. Da han voksede stærkt og frygtede at blive for høj som danser, lagde han sig tidligt efter koreografi. Kom dog til Operaen som danser 1798 og debuterede som koreograf på Théâtre de la Porte-Saint Martin med *Jenny ou le Mariage secret*, créeret 17/3 1806. Han fik succes og fortsatte sin karriere, bl.a. som balletmester i Lyon fra 1807, derefter nogle år i Kassel, mens Napoleons yngste broder Jérôme Bonaparte levede som konge af Westphalen (1807-1815). 1820 var A. atter tilbage i Paris, hvor han ofte arbejdede på Operaen – dog med gæstevirke som koreograf i Milano, London, Wien og Berlin. Blandt hans værker er så populære balletter som *Les deux Créoles*, Paris 1806, *Les Amours d'Antoine et Cleopatre*, Lyon 1808, *Les Pages du Duc de Vendomes*, Wien 1815, *La Somnambule*, Paris 1827, *La Belle au Bois Dormant*, Paris 1829 og *Manon Lescaut*, Paris 1830. B. var en stor beundrer af hans værker og kalder ham for en af sine lærere. A. må betragtes som en af sin tids betydeligste koreografer, efterfølger af Noverre, Gardel og Dauberval. ● 23,12 *Mr le comte Schimmelmänn]* Grev Ernst Schimmelmänn (1747-1831) beklædte gennem 60 år fremtrædende stillinger i Centraladministrationen, bl.a. som statsminister 1789-1813. Det må antages, at han – som chef ad interim for det udenlandske departement efter Niels Rosenkrantz's død 1824 – har givet B. en anbefalingskrivelse med til ovennævnte da. gesandt Ingwersen. ● 23,13 *ministre I]* Ingwersen, den danske gesandt i Paris. ● 23,24 *Trine Olsen]* (og Marie Olsen, s. 132, 25), døtre af G. H. Olsen? ● 23,25 *Mr Hoppe]* Johan Heinrich Christian Hoppe (1775-1835) var fra 1819 til han 1827 afsattes på grund af regnskabsmæssige misligheder, dansk generalkonsul i Paris.

9

26,5 *Taglioni]* Filippo Taglioni, f. 5/11 1777 i Milano, d. i Como 11/9 1871. Søn af Carlo T., som er den første i et dynasti af dansere, der indtager fremtrædende plads i det 18. og 19. århundredes ballethistorie. F. T. danser og koreograf, var den ypperste af fem søskende, hvoraf fire hævder sig i teaterhistorien. F. T. debuterede i Pisa 1794 og findes i følgende år på de

største italienske scener i Livorno, Firenze og Venezia. 1798 blev han i Paris elev af Coulon og debuterede 17/9 samme år på Operaen i La Caravane. 1803 til Stockholms Kungliga Teatern – Operaen – som premier dansör indtil 1/10 1804. Under opholdet ægtede han 9/7 1803 Sofia Karsten, datter af sangeren C. C. Karsten. Inden parrets afrejse fødtes datteren Marie (italiensk: Maria). I det kommende tiår spores parret over det meste af Europa, hvor F. T. satte ballerter op bl.a. i Kassel, Milano, Turin, Wien, Paris, Stuttgart, London og atter kom tilbage til Stockholm, hvor F. T. var balletmester 1/2-1/7 1818. Af hans mange værker har kun få overlevet ham, men hans berømteste La Sylphide, créeret 14/5 1832 på Pariseroperaen, blev indledningen til den romantiske balletperiode og gives stadig – bedst overleveret i B.s version fra 1836, men helt op til 1972 forsøgt rekonstrueret efter originalen flere steder, dog aldrig med varigt held eller overbevisende virkning. Berømtest i tiden var F. T.' værker Nathalie ou La Laitière suisse, Wien 1821, Le Dieu et la Bayadère, Paris 1830, La Fille du Danube, Paris 1836, La Gitana, St. Petersburg 1838, L'Ombre, London 1840 og Aglaë, London 1841. Han trak sig 1852 tilbage fra aktiv teaterjeneste, slog sig ned i en villa ved Comosøen, hvor han døde næsten 94 år gammel. Hans hustru var død 23/2 1862 under et ophold i Paris. ● 26, 5 *sa famille*] hustruen og børnene. Af de tre døde sønnen Gustave i Paris før 1820 i en alder af ni år. Ældste barn var datteren Marie (se selvst. note), og endelig var der sønnen Paul (Paolo), f. 12/1 1808 i Wien, d. 6/1 1884 i Berlin. Begge børnene fik deres første uddannelse hos faderen og senere i Paris, Marie var hos Vestris, Paul hos Coulon père i dennes dansesal på Montmartre, hvor denne »patriarches des professeur de danse«, som Levinsohn kalder ham i Meister des Ballets, Berlin 1923 (f. udg. St. Petersburg 1915), længe holdt til. P. F. debuterede i Stuttgart 1825, fulgte først med faderen rundt i Europa, men skabte sin egen betydelige karriere som danser og balletmester i de store europæiske balletbyer. London og Berlin blev hovedstationer for ham, men også i København virkede P. T. da B. i 1841 rejste til udlandet påtvungen seks måneders orlov. P. T. dansede med sin hustru, født Amalia Galster, og satte sin fars ballet Schweitzerpigen op i København. Til trods for, at den gaves som fest-forestilling i anledning af kronprins Frederiks hjemkomst efter brylluppet med prinsesse Mariane af Mecklenburg-Strelitz, blev forestillingen pebet ud 24/6 1841 og opførtes kun endnu een gang dagen efter. P. T.' succes i den internationale ballet var solid nok, og bl.a. hans populære værker i tiden var Coralia, London 1847, Electra ou la Pleiade perdue, London 1849, Les plaisirs d'Hiver, London

1847 og Flik et Flok, Milano 1862. ● 26,5 *sa fille*] Marie Taglioni, f. 23/4 1804 i Stockholm, d. 22/4 1884 i Marseille, (datoerne fra Ivor G., i E della Sp. begge een dag senere), fr. danserinde, den romantiske periodes ubestridte dronning og berømteste kunstner. Uddannet af sin far og hos lærere i Paris. Deb. officielt på Kärlntnerthor-Theater i Wien 16/6 1822, dansede før 1824 enkelte partier i Paris på Th. de la Porte St.-Martin, inden hun 23/7 fik sin afgørende pariserfremtræden på Operaen i Le Sicilien og var fast knyttet til den indtil 1837 for at vende tilbage 1840-1841. Var fra *La Sylphide's* creation 1832 centrum i den europæiske balletkunst med gæsteoptræden fra London til St. Petersborg og kulmination i *Pas de Quatre*, London 1845. I Danmark dansede hun aldrig, men i sin fødeby Stockholm optrådte hun august-september 1841 med Bournonvilles svenske elev, Per Christian Johansson som partner. Han fulgte hende senere til Rusland, forblev der som solist og senere meget betydningsfuld lærer ved det kejserlige teater i St. Petersborg. Først 1847 trak M. T. sig tilbage fra scenen, men måtte senere – da hun havde mistet sin formue – give danseundervisning i Paris og London. 1832 havde hun ægtet grev Gilbert de Voisin, men skiltes fra ham 1835. ● 26,15 *la mort du roi*] Louis XVIII døde 16/9 1824. ● 26,19 *Charles X*] (1757-1836) fransk konge 1824-1830, tredje søn af Louis XV's søn, den 1765 døde Dauphin. Emigrerede 1789, tilbage med emigranttropperne 1813. Under sin broder Louis XVIII's regering fører for de ultrakonservative. Far til Hertugen af Berry, der døde 1824, efter at hans søn, Hertugen af Berry jr., var myrdet i Operahuset i Rue de la Loi 15/2 1820. I sin ungdom var Ch. X den Comte d'Antois, som havde nydt Mme Duthé's gunst. Måtte efter julirevolutionen forlade Frankrig og døde i Østrig. ● 26,24 *Le General Kragh*] sandsynligvis Rasmus Kragh (1763-1838). Han, der i sin ungdom som løjtnant havde fulgt krigsoperationerne i det nordøstlige Frankrig med den hollandske hær, var fra 1821 generalmajor og fik 1836 karakter som Generalløjtnant i Infanteriet. ● 26,25 *Pløen*] Frederik Adeler Pløyen (1764-1849), den finansyndige Gehejmelegationsråd, som i eftersommeren 1824 var sendt til Paris for at forhandle med derværende baron Rothschild og – efter generalkonsul Hoppes råd – for den danske stat at optage et lån på 5½ million i det kendte bankhus. Sagen gik i vasken, da Pl. modtog et underhåndstilbud fra bankhuset Theo. Wilson og Co. i London på bedre vilkår. Skiftende konjunkturer skadede senere dette uheldigt. Pl. opholdt sig næsten et halvt år i Paris for tillige at bistå Hoppe i forhandlinger med den franske stat i den såkaldte »reklamations-sag«, hvorved Danmark håbede at få den gæld betalt, fr. troppers ophold i Danmark og

Hertugdømmerne, 1808 og 1809, havde stiftet. Danmark fik intet ud deraf, og Pl. arbejdede dårligt sammen med H.

27,5 *Schlick*] Benjamin Schlick (1796-1872) var søn af bratschist i Det kgl. Kapel Chr. T. Schlick (o. 1750-1805), der 1780-85 havde været ansat som klarinettist i Stockholmpoperaens kapel og således i nogle år havde haft samme arbejdsplads som Ant. B. Benj. Schlick var, som B.'s breve antyder, en fantasifuld skikkelse, og da han nød Frederik VI's bevågenhed anså man ham – vist med urette – som uægte søn af kongen. Schlick gjorde sig bemærket som teaterarkitekt i adskillige af Europas storbyer og levede på en stor fod i Paris (jvf. bd. II, Journalen 1820).

10

28,11 *Min gode kjære Englemoer*] Som det ses skriver B. brevene til sin mor på dansk, dog af og til med svenske vendinger og tonefald, som utvivlsomt har været dagligsproget i huset B., hvor faderen helst talte fransk og kun dansk med megen besvær og stærk accent, mens moderen stadig bevarede sit svenske tonefald.

30,19 *Conf. Liebenberg*] M.F. Liebenberg (1767-1828) var fra 1810 hof- og slotspræst ved Christiansborgs slotskirke og fra 1816 kgl. confessionarius. Teatrets kunstnere og embedsmænd hørte under Slotskirken.

11

31,28 *Persée*] *Persée et Andromède*, ballet-pantomime. Koreografi: Gardel og musik: Mehul. Créeret på Operaen 8/6 1810.

32,30 *Mr Vincent*] ejendomsbesidder i Saint Martin, død før 1824.

33,11 *Mr Lefebvre*] François Lefebvre, nogle år ældre end B., med hvem han ofte måler sit talent og sine fremskridt. L. var allerede elev hos Coulon, da B. kom til Paris – muligvis identisk med den L., som skabte koreografien til *Le petit Matelot* 4/6 1822 (efter Pigault-Lebruns komiske opera) på Théâtre de la Gaité. På Operaen fik L. sin debut i *Cendrillon* 13/12 1824. Han dukker op i *Almanache des Sp.* 1826, og er i 1827 optaget som den sidste under »doubles«, men når først i *Alm. des Sp.* 1830 (som omfatter begivenheder i slutningen af 1828 og 1829) op blandt »remplacements«. Han ægtede Pamela Branchu, datter af sangeren, og dansede en del i Italien, bl.a. 1830 i Venezia og omkring 1840 på La Scala i Milano. Her træffer B. ham påny, da B. 10/8 1841 danser i divertissementet af Gioja i Il Castello di Kenilworth på Scala. Mødet førte til at L. kom til København, hvor han optrådte første gang

22/1 1842 med egne danse indlagt i Festen i Albano. Han knyttedes til teatret som lærer ved danseskolen og blev 1842 solodanser. Hans bidrag til repertoiret blev – foruden divertissementindlæg – balletten Nymfen Chloris ved Dianas Hof, créeret på Det kgl. Teater med musik af H. S. Paulli 15/5 1845. Den gaves i løbet af to sæsoner 9 gange. 1847 afskedigedes L. og forlod Kbhv. ● 33,12 *Mlle Rose*] Den tidligere omtalte elev af Vestris, Rose Fourcisi, der som »mlle Fourcisi« debuterede 24/11 1824 i et pas af La Caravane. Alm. des Théâtres pour 1826, noterer efter meddelelsen »succes«. Hun fik sin anden debut få dage efter 2/1 1825 i Les pages du Duc de Vendôme. ● 33,28 *Les filets de Vulcain*] Mars et Venus ou les Filets du Vulcain, ballet med koreografi af Blache père og musik af Schneitzhoeffter. Créeret 21/6 1809 på Grand Théâtre i Bordeaux, derefter givet – i Bl.s egen opsætning bl.a. i Lyon og Marseille. Allerede bestemt til opførelse på Operaen i Paris 1824, men mange forsinkelser opstod, bl.a. ændringer i direktionen. Omsider premiere 29/5 1826, hvor den blev en stor succes, som holdtes på repertoiret til 1837, hvor den nåede sin 105te opførelse. ● 33,29 *le père Aumont*] er bedstefar til Louis Aumont. Han betegnes som »hofmodehandleren«, hvad han muligvis har været, og er en parisisk forretningsmand, i alderdommen støttet af sin svigersøn, den nedennævnte monsieur Renouard. A. aîné er født kort før 1750. ● 33,30 *Mr Renouard*] svigersøn til »le père Aumont«, parisisk forretningsmand, der holdt stort hus og gæstfrit modtog sin nevø, maleren Louis Aumont og dennes broder – de boede begge hos ham – samt deres kammerater, bl. disse B.

34,3 *son fils*] den franskfødte Jean Pierre Aumont (1775- d. i Kbhv. 1845). Underbogholder i Nationalbanken og major i Borgervæbningen. Han er bl.a. kendt fra en række ansøgninger, som han på sin søns vegne sendte til Akademiet i Kbhv. og Fonden Ad usos publicos. Denne søn var maleren Louis Aumont, f. 7/1 1805 i Kbhv. d. sammesteds 6/5 1879. Han kom på Akademiet 1820, fik 1824 den lille og 1826 den store sølvmedaille. Med støtte af Kongen og grev Moltke-Bregentved rejste han 1826 til Paris og arbejdede i baron A. Gros atelier. Han udstillede i Paris, sendte også hjem og blev efter sin hjemkomst 1829 en meget anvendt portrætmaler. Udvandrede 1834 til Hamburg, hvor han fik borgerret 1839, vendte tilbage til fødebyen 1842 og førte til sin død en ret omtumlet tilværelse. ● 34,4 *Philippe*] skuespilleren Emmanuel de la Villénie, dit Philippe. I sin ungdom kendt i farende truppe fra Cassel til Napoli, også som en uimodståelig skørtejæger. 1815 debuterede han på Théâtre de la Porte-Saint-Martin, hvor han især i melodramer blev en

yndet kraft – såvel ved sit flotte ydre som sin magtfulde og brillant brugte stemme. Bl. hans berømteste roller var titelpartiet i det krasse melodrama *Le Vampire*, hvor han som en udsvævende vellystning vakte voldsom opsigt. 14/10 1824 havde han med vanlig succes spillet *Le Commissionaire*, ramtes natten derefter af et apoplektisk tilfælde og fandtes død i sin seng den følgende morgen. Gejstligheden ved kirken St.-Laurent nægtede ham kirkeleg begravelse, i hvilken anledning der blev store optøjer, som der sidst havde været det i samme anledning ni år tidligere ved skuespillerinden Mlle Raucourts begravelse og blev få år senere, da kirkens stejle holdning også gjorde sig gældende ved Mazuriers død. ● 34,19 *Me & Mme Oehlenschläger*] digteren Adam Oehlenschläger (1779-1850) og hans hustru Christiane, f. Heger.

12

35,12 *Mr. Desirabade*] i den parisiske vejviser – Botin for 1829 og 1830 – findes tandlægen Desirabode. 1829 på en dobbeltadresse: Palais Royal, Gal. de Pierre 154 og rue Valois 19. I 1830 anføres kun den første adresse. ● 35,30 *Mr Duplantes*] Duplantes eller Desplantis – som i Al. des Sp. 1825, hvor han første gang nævnes som »administrateur à l'Opera« – blev Operaens direktør, udnævnt 26/11 1824 som Habenecks efterfølger. Han havde gjort sig bemærket som modstander af de revolutionære under opstanden i Vendôme, var blevet direktør for fattighuset i Villars-Cotterets, hvorfra direktøren for de kulturelle virksomheder, vicomte de la Rochefoucault, hentede ham til stillingen ved Operaen. Han brød sig slet ikke om at være der og afløstes i direktørstolen 12/7 1827 af Lubbert.

36,4 *Mr Kreutzer*] Rodolphe Kreutzer (1766-1831), fransk violinist og komponist. 1795-1826 violinprofessor ved konservatoriet; en af sin tids betydeligste violinspillere; det var ham, Beethoven 1805 dedicerede sin violinsonate A-dur, op. 47. 1816 blev Kreutzer kapelmester ved den store opera i Paris, hvortil han siden 1790 havde komponeret talrige operaer. Afsked 1827. ● 36,8 *Lesueur*] Jean François Lesueur (1760-1837), som operakomponist en betydningsfuld overgangsskikkelse, hvis udgangspunkt var Glucks »reformopera«, og som i sin egenskab af lærer for bl.a. Berlioz kom til at præge den franske romantik. Han var 1795-1802 og fra 1818 knyttet til Pariserkonservatoriet. ● 36,8 *Berton*] Henri Berton (1767-1844) fransk operakomponist, fra 1795 knyttet til konservatoriet. ● 36,8 *Boieldieu*] Fr. A. Boieldieu (1775-1834) et af den franske opera comiques største navne, klaver-professor ved Pariser-konservatoriet 1798-1809, 1817-29 i komposition.

Lagde 1800 grunden til sin popularitet med *Le Calife de Bagdad* og fik netop i 1825 sit lyriske mesterværk *La Dame blanche* frem. ● 36,18 *Telemaque*] *Télémaque dans l'île de Calypso*, heroisk ballet med koreografi af Gardel og musik af Miller. Créeret 23/2 1790, mens Operaen endnu gav forestillinger i »Salle de la Porte-Saint-Martin«. T. forblev på repertoiret til 1826. ● 36,21 *la Caravanne*] *La Caravane du Caire*, opera af de Grétry (1784) med tekst af M. le comte de Provence (Louis XVIII) et Morel. Koreografi af Gardel.

13

37,8] Hele den følgende svada er i overensstemmelse med datidens familieskik og -brug ved højtidelige lejligheder. En sådan smukt kalligraferet epistel afleverede børn til deres forældre på fødselsdage, ved jul, nytår o.l.

14

38,25 *Mr Hambroe*] Joseph Hambroe (1780-1848) var på dette tidspunkt indehaver af Københavns største bankierfirma.

40,15 *une grande incendie au Bazar*] en kæmpebrand, som får vældig reportage i de følgende dages aviser. Ilden brød ud tidligt om morgenen nytårsdag. Hele kvarteret syntes i fare, da den stod på sit højeste, men det lykkedes dog at redde de tilstødende bygninger *Les bains Chinois* og *L'Hôtel de M. le Duc de Massa*. Seks sprøjter var i gang og politi og la garde royale måtte til for at holde nysgerrige væk. I bygningen var blandt andet et menageri, hvis samtlige levende dyr indebrændte, men skeletterne reddedes senere – »både af boen og krokodillen« noterer aviserne. ● 40,21 *theatre des variétés*] oprindelig et marionetteater i Palais Royal, som Mlle Montansier erhvervede 1789 og gjorde til »rigtigt« teater. Det havde fra åbningen 24/6 1807 til huse på Boulevard Montmartre. Her begyndte Potier sin parisiske karriere, efterfulgt af andre folkelige skuespillere, som Lemaître og Vertpré.

15

43,11 *Tulon*] den berømte franske fløjtevirtuos Jean-Louis Tulou (1786-1865). ● 43,12 *Psyché*] *Psyché*, ballet-pant. med koreografi af Gardel til musik af Miller. Créeret på Operaen i Salle de Porte-Saint-Martin 14/12 1790. Bevaret på repertoiret til 1829. ● 43,23 *Caraffa*] Michele Carafa (1787-1872) italienskfødt komponist af fyrsteslægt, elev af Cherubini i Paris, komponerede 1821-33 o. 20 operaer for scenerne i Paris; betydeligst *Masaniello* (1827) over samme emne som Aubers *Den stumme i Portici* (1828).

Hans La Belle au Bois dormant (1825) havde balletindlæg af Gardel. ● 43,28 *Cendrillon*] ballet-féerie af Albert (Décombe) med musik af Ferdinand Sor. Créeret 26/3 1822 på King's Theatre i London. Genopsat af A. selv på Operaen i Salle de la Rue le Peletier 3/3 1823. ● 43,28 *Mme Belmont*] sangerinde ved Opera-Comique, 1820. ● 43,30 *Martin*] Jean-Blaise M. f. 1764 (enkelte kilder 1768) i Paris, d. 28/10 1837 i Roncières. Fr. sanger med enestående stemmemidler, idet han rakte over 3 oktaver; dertil stort skuespil-
lertalent, elev af Dugazon og Talma. Debuterede 28/1 1789 på Théâtre de Monsieur, men tilhørte i sin længste tid Opéra-Comique og var efter dennes sammenslutning med Comédie-Italienne 1801 medlem af bestyrelsen. 1823 trak han sig officielt tilbage, men sang endnu et par gange i 1825, 1826 og 1834. Fra 1825 professor ved Pariserkonservatoriet.

44,1 *Philoctète*] tragedie af Jean-François La Harpe (1739-1803). Créeret på Comédie Française 16/6 1783 og forblev længe på repertoiret, selvom Sofokles' tragedie forringedes i L.s franske version. Titelrollen var bl. Talma's berømteste præstationer. ● 44,2] Jægerbruden (Robin des Bois), Carl Maria v. Webers Der Freischütz, havde haft premiere i Berlin 1821. Den blev som de flg. breve viser en succes af usædvanligt omfang i Paris, hvor den opførtes på Odeon-teatret i den stærkt kritisable tilretning af T. Sauvage og Castil-Blaze. ● 44,9 *Prof: Brøndstedt*] P. O. Brøndsted (1780-1842), den danske arkæolog, en af foregangsmændene indenfor den nyere tids arkæologiske forskning, kom i begyndelsen af 1825 til Paris for at overvåge udgivelsen af sit hovedværk *Voyages et Recherches dans la Grèce*.

46,10 *vor minister*] d.v.s. Ingwersen, se s. 23,13.

16

46,12 *Kammerherren*] teaterchef Holstein.

17

48,21 *de Hansen*] sandsynligvis den senere generalløjtnant og krigsminister Christian Frederik H. (1788-1873), der allerede 1817 var udnævnt til stabskaptajn og havde gjort tjeneste i besættelseskorpset i Frankrig og atter i 1820'erne var til tjeneste ved udsendelser til England og Frankrig.

49,17 *Mr le chambellan*] teaterchef Holstein.

51,2 *La belle au bois dormant*] Opéra-féerie med musik af Carafa og libretto af Planard, som Gardel lavede koreografi til. Ikke at forveksle med den ballet af samme navn, som créeredes godt fire år senere med musik af

Herold, libretto af Scribe og koreografi af Aumer. ● 51,6 *benefice*] 21/3 1825 gaves i Operaen »représentation extraordinaire au bénéfice de Talma.« Programmet var tragedien Othello, operaen Les Voitures versées og balletten Le Jugement de Paris. Indtægten siges i Al. des Sp. 1826 at være på over 30,000 francs. ● 51,7 *Othello*] den franske dramatiker Jean-François Durcis (22/8 1733-31/3 1816) bearbejdede gennem årene en række af Shakespeare's tragedier til opførelse på Comédie Française. Blandt disse Hamlet, Romeo og Julie, King Lear, Macbeth og Othello. Den sidste créeredes 26/11 1792 på Théâtre de la République (som C. Fr. var betitlet). ● 51,8 *Les voitures versées*] d.v.s. La Caravane. ● 51,9 *Le jugement de Paris*] Ballet-pant. med koreografi af Gardel, musik af Haydn, Pleyel og Mehul. Créeret på Operaen 6/3 1793, da kaldet Académie de Musique efter revolutionskalenderen »an II«. Balletten bevaredes på repertoireet til 1825. ● 51,10 *le Carnaval*] Fasten fejredes i 1825 med ikke mindre end 8 bals masqués på Operaen fra 15/2 til 15/3 (mardi gras).

18

52,7 *ma lettre*] postgangen var langsommelig og portoen dyr. Derfor benyttede man sig, især når det gjaldt større eller mere værdifulde forsendelser, i høj grad af venner og bekendte, som alligevel skulle rejse. Dette var dog ofte endnu mere sendrægtigt, og næppe alle var lige samvittighedsfulde med at aflevere de private depecher.

54,8 *Pharamond*] med musik af de tre fremtrædende ellers indbyrdes konkurrerende komponister (se s. 36,4 ff), creeredes 10/6 1823 i anledning af Charles X's kroning, men holdt sig ikke længe på repertoireet. Balletindlæg-gene sørgede Gardel for (jfr. s. 60,2 ff). ● 54,13 *Jocko ou le Singe du Brésil*] melodrama, créeredes 16/3 1825 på Théâtre de la Porte Saint-Martin med koreografi af F. A. Blache (i flg. Ivor Guest). B. omtaler flere gange Mazuriers fantastiske præstation og succes i titelrollen. En ballet af samme navn – og utvivlsomt kopieret af Blache – var langt tidligere créeret af Filippo Taglioni i Wien. Efter den satte P. Larcher 29/5 1825 sin Danina eller Jocko, den brasilianske Abe op på Det kgl. Teater, som Taglionis ballet med musik af Lindpaitner. Det var ved denne danske premiere, Lucile Grahn for første gang stod på scenen som barnet Zabi. ● 54,22 *paris*] balletten Le jugement de Paris. ● 54,25 *Richard*] Joseph Jacques Ulysses R. F. 1802. Fr. danser, elev af Vestris. R. debuterede på Operaen 21/2 1821, men forlod allerede 1823 Paris for i to sæsoner at danse ved den kejserlige russiske ballet i St. Petersburg,

hvor Didelot endnu var balletmester. R. optrådte i Paris under sit ophold, hvor han tog lektioner hos sin gamle lærer, men vendte så tilbage til Rusland. Hans datter Zina R. (1832-1890) blev en meget yndet danserinde ved den kejserlige ballet. Under et Pariserophold ægtede hun den franske danser og koreograf Louis Mérante (1828-1887) og i sine ældre år underviste hun i Paris. ● 54,28 *Hummel*] Joh. Nepomuk Hummel (1778-1837), den böhmisk-fødte klavervirtuos, berejste hele Europa som koncertpianist, men havde siden 1819 sin faste bopæl i Weimar. ● 54,29 *Mocheles*] Ignaz Moscheles (1794-1870), Hummels yngre landsmand og konkurrent. ● 54,29 *le petit Litz*] er det endnu yngre skud på Centraleuropas pianist-stamme, den ungarskfødte Franz Liszt (1811-86), der trods sin tidlig vundne berømmelse sjældent har opnået at få sit navn stavet eller udtalt rigtigt. Han havde med sin far opholdt sig fra 1823 i Paris, hvor hans første opera *Don Sanche ou le Chateau d'Amour*, hvortil Paër havde hjulpet med instrumentationen, netop 17. okt. 1825 fik sin premiere på den store opera. ● 54,30 *Schuncke*] Louis Schunke (1810-34), musikalsk vidunderbarn som Liszt, født i Kassel og nylig ankommet til Paris for at give koncerter og yderligere at uddanne sig. Før sin tidlige død nåede han at slutte et varmt venskab med den jævnaldrende Rob. Schumann, der satte ham meget højt som pianist. ● 54,30 *Pixis*] Joh. Peter Pixis (1788-1874) tyskfødt pianist, i en årrække fra 1825 bosat i Paris, især søgt som pædagog. B.'s opregning af højtansete pianister i alle aldre giver et lille indtryk af koncertlivets overordentlige intensitet i Paris på denne tid.

55,1 *Mr Donzelli*] Domenico Donzelli (1790-1873), italiensk operasanger, ikke, som B. hævder, kastrat, selv om sådanne endnu eksisterede på denne tid, men fejret tensorsanger, der efter triumfer sidst i Wien 1824, kom til Paris, hvor han var fastboende til 1831. ● 55,3 *Mlle Bertrand*] Marinette Bertrand, der 17/4 1825 debuterede i balletten *Nina*, og til hvis debut Al. des Sp. 1826 knytter bemærkningen, at hun giver »løfte om en forøgelse af teatrets yndige danserinder«. I Blache's *Mars et Venus* dansede hun en af de tre gratier i et meget rost nummer i den i forvejen højt priste ballet.

60,25 *Gustave*] B.s søster Gustafva Adelaide Augusta, f. i Kbhv. 23/4 1793, d. 6/3 1831 i Stockholm. Gift med handlende i Landskrona Olof Olsson, som gjorde konkurs, hvorefter familien 1827 flyttede til Stockholm.

20

62,23 *Mr Brummer*] kabinetskurer F. Brummer, der (jfr. Udenrigsministeriets Historie I, 65) virkede i Departementet for de udenlandske sager i 1820'rne og 1830'rne.

63,25 *Wainwich*] litteraten, justitsråd Niels Henrik Weinwich (1755-1829) havde også musikalske interesser og havde udgivet nogle populære hæfter med sange og klaverstykker. ● 63,26 *La messe*] Cherubinis messe er hans Troisième Messe solennelle for 3-st. kor og stort orkester, komp. i anl. af Charles X's kroning. ● 63,30 *Entrée*] indtoget efter kroningen i Reims fandt sted 7/6 1825.

64,11 *Spectacle gratis*] 7/6 1825 anfører Al. des Sp. 1826 »Spectacle gratis à l'occasion du sacre de S. M. Charles X.« ● 64,12 *la Lampe*] Aladin ou la Lampe merveilleuse, opéra-féerie med musik af Nicolo Isouard (fuldført af Benincori og Habeneck) tekst af d'Etienne. Créeret på Operaen – Salle de la Rue Peletier – 6/2 1822. Forblev på repertoiretil 1830. ● 64,13 *Derivis*] Henri-Etienne Derivis, f. 2/8 1780 i Alby, d. 1/2 1856 i Livry. Fr. bassanger, debuterede på Operaen 1803. Fra 1808 ved Cherons afgang Operaens første bas til sin egen afgang 1827. Sang endnu en enkelt gang ved en beneficeforestilling til egen fordel 1828. ● 64,23 *Mr Vincent*] fast ansat ved Operaen, findes i Al. des Sp. 1826 med bopæl i Rue Montholon 22.

21

65,21 *Mr Bing*] Herman (Heiman) Jacob Bing (1776-1844), kom til Danmark fra Holland i slutningen af 18. årh., oprettede 1803 i Kbhv. et undervisningsinstitut for ungdom af mosaisk tro og fik 1819 kgl. bevilling til en forretning med »alle til Skrivning og Tegning henhørende Materialer samt Landkort og Skolebøger«. Det udviklede sig til en anset bog- og kunsthandel. Videreudviklet under hans sønners ledelse fik forretningen i Pilestræde stort ry. Den ene af disse Meyer Herman B. (1807-1883) kom til at stå i nært forhold til B. senere.

66,3 *Sa Majesté*] d.v.s. Frederik VI. ● 66,23 *F.... og L....r*] danserne Paul Funck og Peter (Pierre) Larcher, der ikke nød B.'s bevågenhed.

67,27 *Mme Bauer*] Charlotte Amalie B., f. Weyle. F. 21/9 1800, d. 16/3 1882. Danse-elev 1805. Solodanserinde 1819. Forlod teatret juli 1838 uden nogensinde at have tilhørt ballettens elite.

68,2 *Mlle Werning*] Marie Werning den ældre. Danse-elev 1813. Danse-rinde fra maj 1819 og solodanserinde august 1826. Forlod teatret okt. 1837,

gift d'Abis. ● 68,2 *le petit Sultan*] teaterchefen Frederik v. Holstein. ● 68,8 *Zephyre*] Flore et Zephyre, ballet-anacréontique. Koreografi Didelot. Musik Venua. Créeret 1796 i London, givet første gang på Operaen i Paris 12/12 1815. ● 68,8 *Didelot*] Charles-Louis Didelot, fr.-sv. danser og koreograf. F. 1796 i Stockholm, d. 7/11 1837 i Kiev. Søn af den franske danser Charles D., som 1773 af Gallodier var hentet til Gustaf III's opera som sekund-dansör og forblev der nogle år. Sønnen sendtes til Paris og uddannedes bl.a. af Dauberval, Lany og Deshayes, inden han hentedes tilbage til fødebyen 1786 og straks fik succes. Snart var han atter tilbage i Paris, hvor Noverre og Vestris underviste ham, og Noverre 1788 hentede ham til King's Theatre i London, hvorfra han endnu engang på Gustaf III's ordre vendte tilbage til Stockholm, men atter drog til London og fortsatte en international karriere først som danser af højeste standard, senere som balletmester og koreograf. 1801 var han første gang balletmester på St. Petersborgs kejserlige scene – Maryinski-Teatret – og selvom han ægtede en fransk danserinde Rose Colinette, vendte han efter ny vesteurop. succes'er 1816 tilbage til Rusland og var første balletmester ved De kejserlige Teatre til 1829, hvor han forlod teatret efter en strid med chefen, fyrst Gagarin. Hans produktion er stor og hans balletter gaves overalt i Europa. Blandt de berømteste er mesterværket Flore et Zephyre, créeret 7/7 1796 på King's Theatre i London.

69,30 *Armide*] opera af Gluck, tekst af Quinault (opr. sat i musik af Lully), koreografi af Gardel og dekorationer af Ciceri ved genoptagelsen på Operaen 7/12 1825, som B. her bebuder. Oprindeligt créeret 25/9 1777 på Operaen. På rep. til 1837, repriser helt op i det 20. århundrede.

70,1 *ballet de Mr Blache*] d.v.s. Mars et Venus, der først nåede frem i april 1826. ● 70,12 *Le bourgeois gentilhomme*] den berømteste af Molières comédies-ballets. I samarbejde med komponisten Lully créeret for Louis XIV's hof på Chambord 3/10 1670, overført til scenen i Palais-Royal 25/11 samme år. Intermedierne heri var hele balletter, som gennem tiderne er blevet givet og udeladt efter de teatres formåen, som satte forestillingen op. ● 70,13 *Annette & Lubin*] Ballet-pantom. Koreografi af Noverre, musik af François Granier efter Charles Favarts syngespil af samme navn 1762, der havde hentet sin handling fra en novelle af Marmontel. Balletten créeredes på Operaen 9/7 1778.

22

75,11 *Mr Collin*] Jonas Collin (1776-1861), da. embedsmand. Blandt de utallige stillinger, C. indtog og som gjorde ham til en central skikkelse i administrationen i første halvdel af det 19. århundredes Danmark, var også sæde i Det kgl. Teaters direktion i to perioder 1821-1829 og 1843-1849. Allerede fra 1840 blev han påny beordret til at overtage funktioner ved teatret.

76,9 *La messe*] om Cherubinis messe, se 63,26. ● 76,11 *Mlle Fanny*] Fanny Bias, der da også døde 6/9, små tre uger efter dette brevets datering. ● 76,20 *Mr Rosenkilde*] Christen Niemann R., (1786-1861), da. skuespiller, som B. beundrede, idet han fremhævede det elegiske moment i det komiske hos ham. Netop lunet på baggrund af alvor, evnen til at more og gribe var hans styrke. Som skuespiller debuterede han 1816, men det tog tid før han fandt sin plads i repertoire, hvor han til gengæld uforligneligt spillede Holbergs klassiske figurer og skabte ny hos Heiberg, der direkte skrev en række roller med henblik på R. Også som litterat prøvede han sig, oversatte skuespil og bearbejdede operatekster. Det er i denne forbindelse hans henvendelse må ses. Hans brev haves og ejedes i 1950'erne af antikvarboghandler Volmer Rosenkilde. Det er dateret København 2 august 1825.

23

78,4 *Mr le Docteur Huet*] den giftfeber som B. pådrog sig i den usædvanlig hede sommer, forsinkede hans debut med mange måneder. Kun langsomt kom han sig trods dr. Huets råd og kærlig pleje af sine værtsfolk, vinhandleren Mugnier og hans kone, og sygdommen kuldkastede hans i forvejen stramme budget. I formaningsbogen til datteren Augusta »Souvenir de ton père« giver B. ordre til i sygdomstilfælde omgående at søge doktor Huet, der altså endnu i 1846 boede i nærheden af B.s gamle bopæl i Rue de Provence.

83,2 *Auber*] François Auber (1782-1871), fransk komponist, efterfulgte 1842 Cherubini som direktør for Pariserkonservatoriet; yndet for sine operer og syngespil. Fra 1828 med *La Muette de Portici* (Kbhv. 1830, Den stumme i Portici) var han desuden forberederen af den store franske opera (Meyerbeer). *Le Maçon* havde premiere 3/5 1825. Under titlen *Murmesteren* åbnede den sæsonen 1827-28 på Det kgl. Teater, hvor den gjorde megen lykke. ● 83,12 *Janet & Cotelle*] et af Paris store musikforlag, grundlagt 1810. ● 83,13 *Mr Lose*] C. C. Lose (1787-1835) d. æ. drev fra 1802, femten år gammel til sin død Københavns største musikforlag og nodehandel.

24

83,25] Indledningen til dette brev må ses i relation til oplysningerne i det forrige angående B.'s sygdom.

85,8 30 fr.] ganske pudsigt at sammenligne med B.'s langt senere beretning i MTL III, 2, s. 82, hvor Dr. Huet – i følge B. – afslår at modtage de 50 Francs, B. bragte ham og udbød »Skulde jeg ikke være stolt af at have bragt en flink ung Dandser igjen paa Benene,« – og »tvang mig til at beholde mine Penge.«

25

86,2] Brevet er skrevet på Nivelons landsted St. Martin du Bosc ved Etrépagny, hvor B. var indbudt til at rekreere sig og tog godt på i vægt (jvf. s. 94, l. 17). Hans bemærkninger 86,15 – 87,19 tyder på, at forældrene har været noget tilbageholdende med at love fortsat økonomisk støtte til ham. 87,20 ff, her berøres for første gang spørgsmålet om B.'s tilbagevenden til Det kgl. Teater.

87,21 *MM les directeurs*] var på dette tidspunkt: Kammerherre Holstein, forfatteren Knud Lyne Rahbek, Godske H. Olsen og Jonas Collin.

89,26 *Le billet*] fra sit ophold hos Nivelon under Frankrigsrejsen 1820 kender A. B. kredsen i Etrépagny og er naturligvis interesseret i, hvem der nu bebor de huse, han kendte fra tidligere tid.

90,22 *Guillet*] danserfamilie, hvoraf et medlem har været en ret kendt pædagog og bl.a. lærer for Nathalie Fitzjames i slutningen af 1820'erne. I fgl. Bournonville også for Paul. ● 90,23 *Mr Leblond*] Pierre Etienne Leblond, f. 1802. Elev af Coulon. Debuterede 3/1 1823 på Operaen, som han så knyttedes til for nogle år. Sommeren 1825 ægtede han – som det ses her – en datter af Aumer. Ægteparret findes senere ved forskellige eur. balletteatre og havde bl.a. succes på Berliner-operaen 1827. ● 90,28 *Mr & Mme Mainvielle Fodor*] Josephine Fodor (1789(93?)–1870), gift 1812 med den franske skuespiller Mainville, var Ant. B. bekendt fra en koncert, hun gav på Det Kgl. Teater i 1813. I de kommende år udviklede hun sig til en af de mest fejrede operasangerinder i Paris og Italien. Hun måtte allerede trække sig tilbage i 1828, da stemmen havde tabt sig. Rossini og Auber betænkte hende med flere store operapartier.

26

93,4 *Robert chef des brigands*] drama i 5 akter af de La Martellière. Et voldsomt melodrama, inspireret af Schiller's Die Räuber, men helt uden

denne tragedies kvalitet, idet alt ofres for melodramatiske effekter. Det créeredes 6/3 1792 på Théâtre du Marais, Baptiste ainé debuterede i titelrollen og fik her sin første store succes i Paris, som allerede 1793 førte ham til Théâtre de la République i Rue Richelieu – sådan hed la Comédie-Française under revolutionen. ● 93,4 *Camille ou le souterain*] comédie i 3 akter af M. Marsollier med musik af d'Alayrac. Créeret 1791 på Comédie Italien. Handlingen taget fra Mme de Genlis' Adèle et Théodore.

95,9 *Vær ikke stolt, et glas Punsch!*] formentlig en familietalemåde hos Bournonvilles.

96,20 *sa belle famille*] Gustafvas børn var i følge Paul Bournonville i Personalhistorisk Tidsskrift 1937, p. 174f: Anton Magnus, Jules August, Louise Adelaide, Hilda Maria Beate, Carl Oskar og Olavia Cecilia Mariana. (Rækkefølgen oplyses ikke, men er sandsynligvis som her). A. m., som var ældst, døde 1874 uden at være blevet til noget. J. A. og L. A. kom i huset hos morfaderen, men da drengen artede sig ilde som ung, sendtes han til sin morbroder Anthon i Philadelphia, hvor hans videre skæbne er ukendt. L. A. endte sine dage 10/9 1914 som stiftsdame på Slagelse Kloster. H. M. B.s og C. O.s skæbne er ukendt. Men O. C. M. kom til USA, hvor hun ægtede Johan Theodor Palme. Parret vendte tilbage til Sverige, hvor han nedsatte sig i Kalmar som skibsklarerer. Af deres fem børn var den yngste skuespilleren Bror August Palme. ● 96,22 *Ledet*] danser- og artistfamilie. Philip Ledet f. i Frankrig, gift med en tysk danserinde, hentes til Operaen i Stockholm, hvor han 1/5 1816-20/7 1818 var balletmester og prem.-dansör, og hans hustru i samme tidsrum prem.-dansös. Han kom igen som prem.-dansör 1/2-1/7 1828. Han omtales som en god danser »i den lavere komiske genre«. Ægteparret optrådte sammen med den unge Gabrie på Det kgl. Teater i Kbhv. første gang 14/2 1819 med Den uskyldige Familie, en balletbagatel, og divertissementsdansen. 28/2 gav de tre med det da. korps Den slet bevogtede pige – efter Dauberval, der slet ikke gjorde sig og kun nåede 2 opførelser. Hermed var ægteparrets optræden i Danmark dog ikke slut. De kom igen – med datteren Constance Ledet – og var fra 1828 til ind i 1831 på Vesterbros Morskabsteater og Teatret på Nørrebro som medlemmer af de truppe, der her optrådte med akrobatik, pantomimer og ballet, bl.a. Pricernes, ligesom de rejste med dem i Sverige i samme periode. 1829 satte L. endnu en gang La Fille mal gardée op – på Nørrebro – og roses selv som »en gammel Bondekone«, altså i rollen som »la mère Simone«. Den affære, B. i sit brev her hentyder til, kendes ikke. ● 96,23 *Franconi*] opr. Cirque Olympique, hvilket

navn stadig blev brugt i tiden, beliggende i Faubourg du Temple. Ødelagt af brand natten mellem 15/3 og 16/3 1826. ● 96,28 *Mlle Cinti*] den trods sin ungdom allerede berømte Laure Cinti-Damoreaux (1801-63) var uddannet ved konservatoriet i Paris. Fra 1825 var hun ved den store opera, men brød ud et par år senere for dog atter at vende tilbage (jvf. 175,12) og befæstede sin position i Paris. ● 96,30 *Rossini*] omarbejdede sin *Maometto II* (1820) med opførelse på den store opera for øje. Her opførtes den 1826 under titlen *Le Siège de Corinthe*.

97,5 *Preciosa*] skuespil af P. A. Wolff med musik af Carl Maria v. Weber, 1821, gjorde i modsætning til Jægerbruden ikke lykke i Paris (jvf. 101,20). ● 97,8 *M D'Egveville*] af fr.-eng. balletfamilie. Peter d'Egville (også stavet Dagville eller Daigueville, så det er ikke blot B., som har besvær med navnet) kom fra Frankrig til London før 1770 og var i sidste halvdel af det attende århundrede balletmester for Drury Lane og Sadler's Wells Theatre samt »joint-balletmaster« ved King's Theatre. Sønnen James d'Egville – uddannet først af faderen, senere sendt til Paris og elev hos Dauberval og danser dér under revolutionen – var født omkring 1770. Kom i 90'erne tilbage til fødebyen og optrådte hos Noverre på The King's Theatre 1793 og 1794, debuterede som koreograf 1794. 1799-1809 balletmester på The King's med tre afbrydelser og flittig opsætter af andres og egne balletter. Samtidig ledede han sin egen balletskole, hvorfra mange rekrutteredes til The King's. Under John Ebner blev han atter balletmester 1826 og 1827. ● 97,10 *des sujets*] førstedanserne ved den store opera i Paris var kontraktligt tilsikret lange orlovsperioder, som de benyttede til indbringende engagementer i større byer i og udenfor Frankrig, Der var navnlig rift om at komme til London, hvilket også lykkedes B. i begyndelsen af 1828 (jvf. s. 170ff). ● 97,10 *Mlle Brocard*] der findes i 1820'erne to søstre Brocard ansat ved Operaen som balletdanserinder, Caroline og Laure. Caroline, der var ved Operaen 1818-1829, berømmes for sin skønhed og gratie, ikke mindst af John Ebner, der flere gange hentede hende som gæst til King's Theatre i London. Første gang for 1150 £ i sæsonen 1826 og den følgende sæson for 1200 £. Hun vendte tilbage til London både 1830 og 1831 og gjorde sig ved det sidste gæstespil blandt andet bemærket i Deshayes ballet *Kenilworth* efter Walter Scotts roman. ● 97,12 *Möser*] den tyskfødte violinist Carl Möser (1774-1851) begyndte sin kunstnerbane som vidunderbarn og tilbragte størstedelen af sit liv på koncertrejser. ● 97,14 *La salle Favart*] L'Opéra-Italien var fra 1819 ved kongeligt dekret sluttet sammen med Operaen som et anneks til Académie

Royale de Musique og etableret i Salle Louvois med begge kompagnierne under samme direktion. 12/11 1825 vendte »italienerne« imidlertid tilbage til Salle Favart og åbnede der med Tancredi. ● 97,17 *Le Saint Charles*] 4/11 – kongens navnedag – fejret på Operaen med gratisforestilling. ● 97,18 *Canal St. Martin*] findes endnu, omend det sydligste afsnit af kanalen – fra Place de la Bastille til Seinen – er overhælvvet, mens den nord for Pl. de la Republique stadig er et karakteristisk træk i kvarteret ikke mindst ved sine sluser og broer. Den forbinder stadig Ourcq-kanalen med Seinen i flodhavnen Bassin de la Vilette, og dens 4,5 km besejles årligt af 4000 flodpramme. Altså et antageligt kanalsystem udført under restaurationen.

27

98,22 *votre grosse lettre*] portoen for breve behøvede, før brugen af frimærker indførtes, ikke at betales af afsenderen, der ydermere i reglen kun kunne betale portoen et stykke af vejen, f.eks. fra København til Hamborg. ● 98,24] atter her kommer det frem, at moderen havde let til at føle sig forurettet. Sin egen prikkenhed i daglige forhold har B. sikkert fra hende, til hvem forholdet på langt nær var så varmt som til faderen.

100,9 *general Foy*] Maximilien Sebastien Foy (1775-1825), den siden revolutionens dage folkeelskede franske hærfører og nationalhelt. Som en i usædvanlig grad oratorisk begavet politiker tilsluttet oppositionen opnåede han endnu større popularitet. Indsamlingen til hans efterladte gav ca. en million francs. ● 100,17 *l'exhortation*] begravelsen fandt sted 30/11 1825 og beskrives indgående i aviserne 1/12. Den foregik fra Notre-Dame-de-Lorette, Faubourg Montmartre. Flere regimenter deltog i ligtoget, hvor kisten blev båret af unge mænd. Følget beregnes til over 10.000 af alle rangklasser fra S.A. R. Mgr. le Duc d'Orléans over pairs og deputerede til jævne folk. Det gik til Père Lachaise, hvor en række af deputeretkammerets medlemmer, Casimir Pèrier, Ternaux og Mechin har talt. Periers har som svar på ytringen om at beundrere af den afdøde skulle »adoptere« hans familie og sørge for dens fremtid fået et dundrende »oui« fra alle grupper i ligtoget. En række medlemmer af deputeretkammeret og andre fremtrædende personligheder har straks tegnet sig for større beløb. ● 100,20 *Le Constitutionnel*] parisisk dagblad, grundlagt 1815. Thiers skrev her sine første artikler. L. C.'s kampagne imod Charles X's regering bidrog sit til stemningen op mod julirevolutionen.

101,1 *sa representation*] Vestris' forestilling, der iøvrigt blev udsat til 16.

januar (jvf. 104,12), har svaret til de beneficer og aftenunderholdninger, som det også i København tilstodes teatrets kræfter at give på dage, hvor der ellers normalt ikke var forestillinger. ● 101,1 *La jeunesse d'Henry cinq*] komedie af Alexandre Duval (1767-1842), créeret på Théâtre-Français 9/6 1806. ● 101,2 *Michaut*] Antoine Michaut, dit Michot (1765-1826), fr. skuespiller. Debut på Théâtre de l'Ambigu-Comique 1781, senere ved Théâtre des Variétés og fra 1790 ved Comédie-Française. Uhyre populær, trak sig officielt tilbage 1/4 1821. Døde efter et apoplektisk tilfælde 21/11 1826 og begravedes – uden optøjer – på Cimitière Montmartre. ● 101,3 *Paul & Virginie*] Gardels ballet-pant. med musik af Rodolphe Kreutzer. Créeret på Operaen 24/6 1806. Forblev på repertoire til 1828. Da B. kom hjem satte han den selv op »med nye Danse«, men dog skyldig honnør for Gardel, på Det kgl. Teater 29/10 1830. ● 101,13 *Leonidas*] tragedie i 5 akter af Pichat, ikke Pichald som B. skriver. Créeret af La Comédie-Française 26/11 1825, kun på repertoire i 5 år og forsvandt efter sin 42. opførelse 1830. ● 101,15 *Canaris*] Constantin Canaris (Kanaris) f. 1790 i Grækenland, d. sammesteds 15/9 1877. Græsk søhelt. Deltog med stort heltemod i frihedskrigen 1821, blev 1827 medlem af den græske nationalforsamling, senere admiral og 1843 marineminister. I Kbhv. 1862-63 som medlem af den kommission, der tilbød tronfølgerens – senere Christian IX's – næstældste søn prins Vilhelm den græske trone, som han besteg 1863 og beklædte næsten 50 år, til han 18/3 1913 myrdedes. Canaris blev efter hjemkomsten statsminister 1864-65. B. omtaler hans besøg i MTL II, 328 og noterer med stolthed, at »den verdensberømte gamle Søhelt Kanaris saae den sex Gange og har bragt Mindet om Fjernt fra Danmark med sig til Grækenlands classiske Jordbund.« ● 101,17 *La Dame blanche*] Den hvide dame, Boieldieus berømteste opera havde premiere 10/12 1825 i perioden, hvor Opéra-Comique gav forestillinger i Salle Feydeau (1801-1829). ● 101,23 *incendie de théâtre dramatique à Stockholm*] ved opførelsen af Kotzebues Redlighetens sejer öfver Förtalet på Arsenalteatret i Stockholm 24/11 1825 opstod under fjerde akt brand. Publikum – som lykkeligvis den aften ikke var særlig talrigt – reddede sig ud i ro, da skuespilleren Lars Hjortsberg havde meddelt, hvad der var sket. Bag scenen gik det værre. Skuespillere måtte reddes ud gennem vinduerne, mens flere medlemmer af scenepersonalet indebrændte.

28

104,4 *au 16 janvier*] denne »Prem. représentation extraordinaire au bénéfice de M. Vestris, dont le début à ce théâtre date du mois de mai 1771« – som det hedder i Al. des Sp. 1827 – blev yderligere forsinket og fandt først sted 1/2 1826. Den indbragte omkring 10.000 francs. ● 104,6 *Paris*] le Jugement de Paris.

105,10 *Albert*] A. dansede første gang efter sin hjemkomst 2/12 1825 i La Caravane og Cendrillon. ● 105,23 *Olympie*] opera af den italiensk fødte Gasparo Spontini (1774-1851) havde haft premiere i Paris 1819; 1821 opførtes en anden version i Berlin. Den dannede grundlag for den nye version som nu, i 1826, kom op i Paris. ● 105,28 *Nourrit*] den franske tenorsanger Adolphe Nourrit (1802-39) var 1821-37 en af den store operas mest yndede sangere, til hvem partier som Arnold i Wilhelm Tell (Rossini) og Robert le Diable (Meyerbeer) var skrevet. Han stod B. venskabeligt nær og overlod ham den tekstbog, han havde skrevet til balletten La Sylphide, som med musik af Jean Schneitzhoffer 1832 kom op på den store opera med Marie Taglioni i hovedpartiet og som B. selv 1836 satte op i København med musik af Herm. Løvenskjold og med Lucile Grahn i hovedpartiet. ● 105,29 *Grassari*] måske altsangerinden Giuseppina Grassini, en af tidens berømte sangerinder. I Paris gjorde hun enorm lykke, og Napoleon udnævnte hende til »prima cantatrice dell'Imperatore e Re«. 1815 var hun Wellingtons elskerinde, og selvom hun officielt sluttede sin karriere i begyndelsen af 1820'erne, hørtes hun dog gennem dette årti endnu i Paris og Milano.

106,4 *Cicéri*] Pierre-Luc-Charles Cicéri (1782-1868). Fr. scenograf, den berømteste i tiden. ● 106,11 *mon frere*] bemærkningen om broderen er en efterskrift indføjet på et vilkårligt sted i brevet, hvor der var en smule plads tilovers. ● 106,12 *mangé du Grød*] B. overholdt, når han kunne det, juletraditionerne fra barndomshjemmet. hvor man spiste grød, kalkun og drak punch. ● 106,14 *Mlle Wexelia et Mr. Ferrade*] private venner af B. og familien Carey.

107,4 *Je travaille*] B., der hele sit liv med iver dyrkede violinen, har for en tid lagt sig efter bratschen, der ofte er vanskelig at få besat ved privat kammermusiceren.

29

107,16 *Examen*] ikke alene gigfteberen i eftersommeren 1825, men åbenbart også andre, ikke opklarlige forhold har på det sidste forsinket B.'s eksamen; i

brev 28 (104,4) antyder han, at han vil være parat i slutningen af januar, men endnu seks uger er gået. Eksamensopgaverne er de tidligere nævnte danse fra balletterne Paris og Nina.

109,6 25. februar] på denne dato fejredes moderens fødselsdag; men hun var født 17/2 1776. ● 109,16 *Vestris benefice*] Al. des Sp. opgiver indtægten til 10.000 francs. Rollen, som B. kalder Dominque, er der benævnt Domingo.

30

110,21 *mercredi ce 5 avril*] Al. des Sp. noterer for 5. april: »Début de M. Bournonville, dans le ballet de Nina. – Le 30 il a joué Zephyr dans Psyché«.

111,2 *les mentions honorable des journaux*] Le Figaro nævner, at B. debuterer den 5/4. Der står dog dér, at han danser med »mesdames Lacroix et Hullin«, mens de andre aviser anfører »Lacroix et Julia«. Anmeldelsen følger 9/4 og lyder »La Lampe merveilleuse avait attiré hier beaucoup de monde à l'Opéra. Le second début de M. Bournonville a été très heureux, ce jeune homme a des brillantes dispositions, il est bien fait, se présente avec grâce et noblesse, et l'on reconnaît la bonne école, mais les mouvements sont d'une vivacité qui va jusqu'à la brusquerie; en trois bonds il s'élance du fond du théâtre jusque sur la rampe; arrivé là, il ne peut plus avancer et il est fort embarrassé pour remonter la scène parce qu'il faut qu'il tourne le dos au public, ou qu'il s'expose à marcher sur les pieds des danseuses placées derrière lui; on voit aussi qu'il fatigue beaucoup. Quand il aura acquis l'aplomp que donne l'expérience de la scène, ces défauts disparaîtront et il pourra devenir un danseur fort agréable. – I »L'Opinion« for 8/4 læses: »M. Bournonville, qui a debuté deux fois, est un danseur sans aplomp et sans élégance, qui manque pas de vigueur«. – »Pandore« skriver 7/4: Il faut féliciter M. Vestris qui s'attache à former les sujets dont l'Opéra éprouve un si grand besoin. M. Bournonville, son élève, a debuté dans un pas très-difficile; l'émotion qu'il éprouvait l'a fait souvent manquer d'aplomp; mais sa taille est avantageuse; on reconnaît facilement l'école de son maître; il a de la grâce et de l'élégance; l'étude peut lui donner la vigueur qui lui manque. Aujourd'hui, cette qualité dans un danseur appartient autant à l'art qu'à la nature; et, dirigé par une manière habile, M. Bournonville doit trouver le développement de ses dispositions naturelles, les moyens de justifier les encouragements que le public a accordé à son premier debut.« – »Le Nouveaute« skriver 7/4: »M. Bournonville, élève de Vestris, a dansé pour son premier début, un pas avec la belle Mlle Lacroix et Mlle Julia, non moins jolie, et tous les jours plus remarquable

par son talent; M. Bournonville ne manque pas de vigueur, mais ses manières sont un peu communes, et nous avons cru remarquer qu'il manque souvent d'aplomb.« – Endelig kan man i »Le Mentor dramatique« 7/4 læse: »Le premier debut du jeune Bournonville, élève de Vestris, n'a pas produit une grande sensation a l'Académie royale de musique; on s'aperçoit que le debutant a été bien dirigé, mais il a beaucoup à travailler encore pour paraître avec avantage à côté des grands talents que brillent à l'Opéra. Peut-être la crainte a-t-elle nui au développement de ses moyens; nous le reverrons ce soir.« Men »Le Mentor« kommer ikke tilbage til unge Bournonville i de følgende numre. – Dette første hold anmeldelser gik tilsyneladende tabt, hvad man kan forstå af senere breve. Da han i brev af 15/2 1827 – p. 156 – omtaler, at han har afsendt artikler fra en række blade, må der også være medtaget senere anmeldelser, idet hverken »Le Corsaire« eller »Le Frondeur« har nogen omtale af debut'en.

113,3 *Duport*] Louis-Antoine D., f. 1781 i Paris, d. sammesteds 1853, fr. danser – muligvis i USA i sine yngste år med faderen, men opgivelserne er usikre. Fra 1800 findes han i Paris som danser på Ambigu-Comique og straks derefter på Operaen. I det følgende tiår en af stjernerne der. 1808 findes både i Wien og St. Petersborg, og i kommende tider bestandig dukkende op i alle de store balletbyer. I 1820'erne balletchef på Wiens Kärntnertheater. Først 1836 sluttede hans balletkarriere. Han var gift med en søster til Baptiste Petit. ● 113,12 *Les Filets de Vulcain*] efter to års forarbejder og afbrudte prøver når Blaches ballet omsider til urpremiere på Operaen 29/5 1826. Den forbliver på repertoiretil 1837. ● 113,21 *Théâtre de Franconi*] brændte totalt natten mellem 15/3 og 16/3 1826. 6/5 gaves en »représentation extraordinaire au benefice de MM Franconi« på Operaen. Programmet bestod af numre fra Fernand Cortez, La Chasse du jeune Henri, ouverture de Mehul, mise en action par M. Gardel, 2 acte af Cendrillon, samt en koncert, hvor i mesdames Dabadie, Cinti, Schiassetti og Rigault samt Messieurs Donzelli, Levasseur, Ponchard og flere medvirkede. Indtægten opgives i Al. des Sp. at være over 20.000 francs.

31

114,13 *Quelle émotion*] det afsnit der er dateret 19. maj 1826, er smukt kalligraferet og giver en prøve på den højstemte hyldest, børn i de tider bragte deres forældre på fødsels- og andre mærkedage.

117,20 *ballet de Mr. Blache*] d.v.s. Mars et Venus.

32

118,11 *Devin de village*] intermedium i 1 akt af Jean-Jacques Rousseau (tekst såvel som musik). Créeret 1/3 1753 på Operaen. Forblev på repertoire til 1829. ● 118,13 *Mlle Legallois*] Amélie Legallois, f. 29/6 1803. Ved Operaen 1822-1837. Remplacement i Alm. d. Sp. 1825. Prem.-sujet i Alm. d. Spec. 1826. ● 118,14 *Le duc d'Orleans*] Ferdinand, ældste søn af Louis Philippe, der fik sin bedstefars titel, idet L. Ph.s far, Philippe Egalité, før han 1894 afgav sine titler havde været Duc d'Orleans.

119,2 *une lettre*] ordlyden findes kopieret i brev 34, hvor også teaterchefens afvisende svar findes.

120,11 *mon service*] B.'s engagement løber fra 1. juli.

121,20 *Mlle Noblet*] elev af Maze. Debuterede 26/5 1825 i La Caravane. ● 121,24 *le siège de Corinthe*] når Rossinis omarbejdelse for Paris af Marmontto II nævnes i forbindelse med den græske frihedskamp, der i de måneder havde nået et krisepunkt, skyldes det, at hovedpersonen i operaen er en ung græsk pige, der nægter at ægte sin forlovede, som udnævnes til sultan. Frankrig var som de øvrige vesteuropæiske lande udtalt progræsk. ● 121,27 *jardin d'Eden*] Nivelons paradis er landstedet i Etrépany. ● 121,28 *Mlle Sonntag*] Henriette Sonntag (1805-54) havde haft en sangerindekarriere af eksplosiv karakter. 1821 havde hun haft en sensationel debut i Prag, 1822 creerede hun Webers Euryanthe, sang adskillige af Rossinis store partier og engageredes på hans foranledning til Paris. 1828 indgik hun ægteskab med en italiensk diplomat og måtte opgive offentlig optræden. Hun blev ved revolutionen 1848 tvunget til at genoptage sin karriere for at eksistere og genvandt omgående sin gamle position.

122,1 *Wiehe*] Carl Wilhelm Wiehe, f. 8/11 1788 i Kbhv., d. 17/2 1867 på Frederiksberg. Da. embedsmand og maler, blev i sit ægteskab med Antoinette Louise Rosing, datter af skuespillerparret Michael Rosing og Johanne Cathrine, f. Olsen, far til bl.a. de tre skuespillere Michael, Anton Wilhelm og Johan Henrik W., som alle kom til at virke ved Det kgl. Teater. Han havde kontoruddannelse og fik embedsmandskarriere som kopist, fuldmægtig og sluttelig kontorchef i Industri- og Fabrikskontoret, inden han endte som havneskriver med titel af justitsråd. Samtidig udviklede han sig som maler og specialiserede sig i maling på porcelæn. Han besøgte kunstakademiet 1820-21 og var efter at have udstillet på Charlottenborg 1824, bl.a. kopier efter David Teniers og Schalcken, 1825 sekretær ved Den kgl. Porcelænsfabrik i Kbhv. 1826 tilkendtes han på anbefaling af Den kgl. Porcelænsfabriks administra-

tor, Garlieb, 600 Rdl. af fonden Ad usos publicos til studier som porcelæns-maler og uddannede sig på Sèvres. Det er i denne periode B. er sammen med ham i Paris, men han har sandsynligvis kendt ham fra Kbhv., hvor B. som dreng medvirkede i W.'s svigerfars afskedsforestilling og senere blev en beundrer af W.'s talentfulde sønner.

33

123,10 *jamais le sol*] B. er jævnlig lidt forarget over Vestris økonomi. ● 123,18 *Clariz*] Milons ballet Clary ou la Promesse de Mariage. ● 123,18 *premier Danseur*] B. kan ikke regne sig for »premier sujets« – Operaens førsterække – men bruger alligevel en lignende betegnelse. Først i Alm. des Sp. 1830 – som bringer facts fra 1828-29 – findes han under Operaens personale som »double« – med anført bopæl: Rue de Provence 8. Danserklasserne var: premiere sujets, remplacements, doubles og ballets. ● 123,19 *emplois à feux*] feu, ekstrahonorar pr. optræden; noget tilsvarende indførtes 1842 ved Det kgl. Teater for at animere spilleglæden, men afskaffedes 1919 på grund af de uheldige konsekvenser, der klæbede ved systemet. ● 123,27 *venir me voir*] Ant. B.'s rejse til Paris blev til virkelighed i sommeren 1827.

125,19 *les variations pour violon*] et træk, typisk for tidens virtuoseri, er det at Henriette Sontag på sit repertoire havde Tema med variationer i G-dur for violin og klaver af Pierre Rode (1774-1830) et værk, som også den italienske koloratsopran Angelica Catalani (1780-1849) duperede samtiden med. ● 125,24 *Joconde*] Astolphe et Joconde ou Les Coureurs d'aventures, ballet-pant. med koreografi af Aumer, musik af Herold. Créeret på Operaen 29/1 1827 i Salle de la Rue Peletier. Forblev på repertoire til 1831.

126,6 *l'Épingle en Diamante*] er formentlig en gave fra Ant. B. til sønnen i anl. af hans eksamen, debut og engagement.

34

126,26 *votre surprise*] Ant. B. har formentlig i København måttet høre bebrejdelser (måske gennem familiens nære ven i teaterdirektionen H. G. Olsen) for at B. uden tilladelse har taget engagement i Paris. Direktionens svar og især dens understregning af, at B. må gå tilbage til sin gamle plads, d.v.s. som danser med sin gamle gage, fortørner ham og medvirker til at vanskeliggøre de i 1828 genoptagne forhandlinger.

129,23 *l'opera de Rossini*] Le Siège de Corinthe, première blev først 9/10 1826 i Salle de la Rue Peletier. ● 129,24 *Les danseurs de Londres*] det

ensemble af dansere fra den store opera i Paris, der, som sædvanlig i deres ferie, har taget engagement på King's Theatre i London.

35

130,9 *votre lettre*] Ant. B. har åbenbart i det omtalte, nu tabte brev, givet udtryk for sin forståelse af sønnens handlemåde overfor Det kgl. Teater.

131,4 *Funck & Larcher*] de havde dog også studeret i Paris.

132,9 *fils du Carey*] den ældste Gustave, se under familien Carey, note til s. 16. • 132,25 *Marie Olsen*] og Trine Olsen, (23,25) døtre af G. H. Olsen?

133,6 *Comte de Holstein*] muligvis grev Christian Frederik v. Holstein (1758-1828) til Lystrup, Jomfruens Egede og Rathlousdal; billetten dateret 29/7 1826 findes i Kgl. Bibl. ms. Ny kgl. saml. 3258A,4°. • 133,19 *la servante*] La Servante justifiée, ballet villageois med koreografi af Gardel og musik af Kreutzer. Créeret på Operaen i La Salle de la Rue Loi 30/9 1818, den sidste nye ballet i huset inden mordet på Hertugen af Berry. • 133,20 *Alfred*] Alfred le Grand, ballet-pant. Koreografi af Aumer og musik af greve Robert de Gallenberg og Gustave Dugazon. Créeret på Operaen i Salle de la Rue Peletier 16/12 1822. • 133,21 *les pages*] balletten Les pages du Duc de Vendôme. • 133,29 *Mr Anselme*] skuespilleren Baptiste aîné.

36

135,7 *la lampe*] operaen Aladin ou la Lampe merveilleuse. • 135,11 *Telemaque*] titelpartiet i Gardels ballet Télémaque dans l'île de Calypso.

137,21 *un genre neuf*] det nye i Rossinis Le Siège de Corinthe i forhold til Maometto II, som den er ændret version af, ligger bl.a. i at hovedvægten forlægges fra solonumre til ensembler og kor og i at orkestersatsen udarbejdes nøjere. Der er tale om en særdeles omfattende revision. • 137,29 *serpent*] dybt blæseinstrument af træ med læderovertræk i ejendommelig slangeagtig form, hvoraf navnet; Rossini var elsket i Paris ikke alene for sin musik, men også for sit usnobbede, generøse væsen.

138,26 *son pas grec*] Laurent's »pas grec« kendes kun fra dette sted. Til gengæld var han berømt for sin lapske dans, som i hans franske danseår – i Paris og Marseille – skaffede ham tilnavnet »le petit lapon«, hvortil – med Robert Neiiendams ord – »hans korte, hjulede ben var som skabt.«

37

140,3 *ma lettre à l'Administration*] se s. 127f. • 140,22 *cinquieme enfant*] Gustavas femte barn, Jules August, optages sammen med datteren Louise Adelaide i bedsteforældrenes hjem. Drengen omtales ofte i de senere breve som Tjokstät.

141,4 *le jeune Aumont*] maleren Louis Aumont. • 141,13 *Mr. Baptiste Ainé*] skuespilleren Nicolas-Baptiste Anselme, dit l'Ainé. Ven af familien. Se nærmere note til Dagbogen 19,15. • 141,14 *Desaugiers*] den uhyre produktive forfatter Marc-Antoine-Madeleine Desaugiers, f. 17/11 1772 i Frejus, d. 9/8 1827 i Paris. I sin ungdom legationssekretær i København en kortere tid. Kendt som beundret visedigter, dramatiker, sanger og teaterdirektør, der fra 1816 var chef for Théâtre du Vaudeville. En af hans største succes'er *Les Petites Danaïdes* ou *les 99 Victimes* var en parodi på *Salieris Danaiderne*. Hans »folies parades« var meget populære i tiden, en af dem *Le Depart pour Saint Malô* ou *la Suite des Trois Etages* fra 1809 har helt op i 1920'rne oplevet ny-opsætning i Paris med succes.

142,1 *votre soeur*] Léonne Julie, f. 7/12 1749 (el. 14/12 1748) i Hatte i Belgien. Gift 8/2 1783 i Stockholm med tandlæge Claude Alix de la Faye. Hun døde i Stockholm 14/3 1826. • 142,2 *Mr Martin*] hans søn, Théodore Martin, f. 1814 blev langt senere balletmester i Stockholm. • 142,5 *votre voyage*] nemlig for at besøge B. i Paris. • 142,12 *børsbygningen i Paris*] af Brongniart og Labarre indviedes 1825 efter at have været under opførelse siden 1808. • 142,26 *la perte immense*] skuespilleren Talma døde 19/10 1826. • 142,27 *Journal des Debats*] parisisk dagblad, grundlagt 1789, af republikansk-liberalt tilsnit og gennem tiderne med en række berømte forfattere som medarbejdere.

38

Et af de i tonen heftigste breve fra B., der ellers normalt holder sig strengt til det køligt korrekte. Det i dette brev omtalte forhold til Julie Rongsted har ikke tidligere været kendt i detaljer, selv om et brev fra skuespilleren N. P. Nielsen i 1824 antyder, at forældrene allerede da kendte til sagen (Ny kgl. saml. 3258 A 4°). Det brev fra forældrene, som fremkalder B.'s svar, er tilintetgjort, men man aner de hårde bebrejdelser, yndlingssønnen har været udsat for efter at det hjemme i København er kommet frem, at han ikke alene har været hemmeligt forlovet, men endogså med en pige, som er ældre end han og som ikke kan betegnes som noget godt parti. Juliane (kaldet Julie)

Rongsted, f. 1803, var datter af skuespillerparret Hans (1773-1819) og Johanne Rongsted, f. Leth (1771-1840). Moderens kunstneriske specialitet var skrappe svigermødre og andre ubehagelige kvindenaturer, hvilket også synes at have influeret på hendes optræden i privatlivet. Efter mandens død fik hun i 1820 datteren ind ved Det kgl. Teaters kor, og i de følgende år har det som det synes meget platoniske forhold mellem de unge udviklet sig uden forældrenes viden. Når hele sagen nu i 1826 kommer frem, skyldes det formentlig, at B.'s følelser under fraværet i Paris er kølnet, og at Johanne Rongsteds optræden har tilsigtet at binde ham ved hans hemmeligt afgivne løfte til Julie. Selvom han fægter bravt med ærens sværd, virker det ikke overbevisende. Julie Rongsted blev senere gift med cellisten, kgl. kapelmusikus C. Th. Fürste (1807-84).

147,21 *le malheur de Gustava*] Gustafvas mand Olof Olsson, der var handlende i Landskrona, gjorde konkurs i 1826, hvorefter familien det følgende år flyttede til Stockholm.

40

150,15 *Den fem og tyvende Februar*] brevet indledes med den sædvanlige kalligraferede fødselsdagshyldest.

152,27 *Dubois*] i Al. des Sp. 1824 betegnes han som »chef du materiel« ved Operaen. I 1825 og 1826-årgangene er han »directeur de la scène« for i 1827 at betegnes som »directeur du personnel«, men er i årgang 1828 forsvundet. Lubbert var da blevet directeur, hvilket – efter den ny ordning ved kongelig beslutning af 26/11 1826, som erstatter den foregående af 22/10 1821 – svarer til D.'s sidste titel »directeur du personnel«. ● 152,27 *Mr Lubert*] Emile Timothée Lubbert (1794-1859) blev uden iøjnefaldende kvalifikationer 1827 personaledirektør for den store opera, der, indtil han blev tvunget til at tage sin afsked i 1831, trods store succes'er gav enormt underskud. Lubbert blev senere ceremonimester hos vicekongen af Ægypten, hvor han døde.

153,13 *Milon*] efter 36 års aktiv tjeneste ved Operaen – siden 1790 – dels som danser, men med størst betydning som Gardel's assisterende maître de ballet, 1799-1826, trak M. sig mere eller mindre frivilligt tilbage og afløstes af Aumer. 23/4 1826 gaves på Operaen en »représentation extraordinaire de M. Milon,« hvor bl.a. Mme Biggotini, som var gået af, endnu engang dansede. Indtægten anføres af Al. des Sp. til 8.000 fr.

41

154,4 *Friis*] måske bogbindermester, senere oldermænd Mathias Friis (1785-1861), søn af afdøde hofviolin (vgl. kapelmusikus) Lars Friis (1747-1823). • 154,4 *Spentrup*] sandsynligvis Olive Margrethe f. Andersen (1749?-1828), som 1789 i Kbhv. viedes til drejermester, blokkedrejer Christen Jensen Spendrup, broder til Mariane Bournonville. Ægteparret Sp. indsatte Antoine Bournonville som universalarving efter den sidstlevendes død. • 154,5 *la complaisance de Mr Wiehe*] den første sending anmeldelser (se note til brev 30, 111,2) gik tabt. • 154,25 *les projets*] B. vender tilbage til forslaget om at faderen skal besøge ham i Paris; planerne er ikke luftkasteller.

156,17 *Mr de Kaas*] Fr. Jul. Kaas (1758-1827), stats- og justitsminister, og hans hustru døde begge 11/1 1827. • 156,18 *Steemand*] P. C. Stemann (1764-1855) efterfulgte Kaas som statsminister. • 156,20 *Moïse*] Rossini omarbejdede flere af sine italienske operaer til brug i Paris, først *Le Siège de Corinthe*, senere bl.a. *Mosé en Égypte*, der var opf. 1. gang i Napoli 1818.

42

159,3 *J'ai écrit à l'Administration*] brevet til direktionen og teaterchefen grev Holstein. Modstanden mod B.'s gagekrav stammer i første række fra kongen. • 159,15 *au roi*] d.v.s. Frederik VI.

160,25 *Tiok-Stat*] søsteren Gustavas lille søn, der er i pleje hos bedsteforældrene.

43

162,10 *un an de mon debut*] debuten fandt sted 5. april 1826. • 162,17 *chanter à l'opéra*] det var ikke i første række ved nogen rigdom på veluddannede sangstemmer, Det kgl. Teaters operaforestillinger prægedes. Til eliten hørte kun sangerinderne Rosine Løffler, g. Funck, Christine Zrza og sangerne Georg Zinck og Giovanni Cetti. • 162,23 *fabrique de Warbourg*] 1746 indvandrede Lion Warburg til København, hvor han 1751 fik borgerskab som fremstiller af uldvarer og strømper. 1755 oprettede han en fabrik for silke- og bomuldsstrømper sammen med Moses Wessely. Den videreførtes af slægten, og trikotageforretningen på hjørnet af St. Kirkestræde og Højbroplads var af de meget søgte i datidens København på grund af sine gode kvaliteter.

44

163,20 *je suis de parole*] faderen er forlængst ankommet til Paris – sandsynligvis op mod maj – og har taget bopæl hos sønnen. Nu er han på besøg hos sin gamle ven Nivelon, hvor sønnen skriver ham til. Ant. B. forblev i Paris til 12/7 1827. ● 163,26 *lundi prochain*] d.v.s. 16. juli.

164,3 *Simon*] François Simon, f. i Paris 1800, d. Crecy-sur-Morin dec. 1877. Danser ved Operaen 1822-1842. 1827 i klassen doubles. ● 164,7 *le pas de six*] et af de store numre i *Joconde*. ● 164,7 *La Hongroise*] numret kaldes også »Pas de Bohemiens« og udførtes ved premieren af Simon og Mme Elie. ● 164,13 *brulé*] natten mellem 13/7 og 14/7 1827 nedbrændte Théâtre de l'Ambigu-Comique. Ilden opstod efter at forestillingen var forbi, da man prøvede på et fyrværkeri-arrangement til en kommende forestilling. Portneren og en brandmand omkom. Teatrets ejer fik fornyet privilegiet og gik omgående i gang med at rejse en ny bygning på Blvd. St. Martin, ikke langt fra den gamle tomt. ● 164,17 *Franconi*] Théâtre de la Gaité og Cirque-Olympique, oftest omtalt som Théâtre Franconi, var naboer til Ambigu-Comique, der, da det brændte, lå i Rue Basse. ● 164,21 *Mr Lubbett*] E. Th. Lubbett havde siden årets begyndelse været medlem af den store operas direktion; den stilling han nu yderligere overtager havde været beklædt af den italienskfødte operakomponist Ferdinando Paër (1771-1839), som efter sin succesombruste fortid i andre lande 1806 var kommet til Paris. Her var han 1811-27 direktør for Paris anden statsopera Théâtre Italien. Rodolphe Kreutzer afgik samtidig med pension fra den store opera. ● 164,22 *Mr Bonnemaire*] Bonnemmer, som en årrække i Al. des Sp. har været anført som caissier »à l'administration«, figurerer sidste gang i årgang 1827. Året efter er Duplantys nævnt som tresorier og Bonnemmer forsvundet i denne og følgende årgange. ● 164,26 *nouveau projet*] fransk ballet var, hvad B.'s breve ikke giver udtryk for, i en bølgedal, hvor den fra Noverres tid arvede stil trods udmærkede dansere ikke længere slog kunstnerisk til. Scribe den berømte franske dramatiker, intrige-komediens beundrede mester, blev vundet for balletten og gav f.eks. med tekstbogen til *La Somnambule*, hvortil Aumer skabte koreografi og Marius Herold musik, fransk ballet nye impulser. Omtrent samtidig indvarslede Marie Taglionis succes fransk dameballet. B. havde ganske klart for sig, hvad Søvnøgnersken betød og satte den op i København under sit gæstespil i efteråret 1829.

45

Dette udaterede brev har Ant. B. haft med hjem fra sin rejse til Paris. ● 166,9 *Ebner*] Anton Ebner og hans søn Carl (1812-36) var fra Ungarn og havde optrådt i København 1826; her gav de endnu en koncert året efter og tog efter lange koncertrejser blivende ophold i Paris.

46

166,12 *ma lettre*] det omtalte brev fra 24. okt. 1827 er gået tabt. ● 166,14 *l'Opéra de Londres*] King's Theatre. ● 166,20 *Mr Trier père*] Schalom Seligman Trier (1768-1836) havde 1793 med sin onkel David Amsel Meyer (1755-1813) stiftet veksellerfirmaet Meyer og Trier, der fik overordentlig betydning i de for Danmark økonomisk vanskelige tider før og efter århundredskiftet. Efter at Meyer havde trukket sig ud af firmaet fortsatte Trier det med M. L. Nathanson, men det gik, som B. erfarer det, fallit i 1820.

168,5 *Mr Huet*] sangeren Huet, det af anciennitet ældste medlem af Opéra-Comique's sociétaire-flok. 5/12 gaves på Opéra-Comique en »représentation extraordinaire au bénéfice de M. Huet.« Programmet, som bød på både opera og skuespil, endte med »un divertissement exécuté par les danseurs de l'Académie royale de musique.« Indtægten beløb sig – iflg. *Al. des Sp.* – til nær ved 20.000 frcs. ● 168,8 *pour les pauvres*] 11/12 1827 gaves i Théâtre de la Porte-Saint-Martin en »extraordinaire représentation au bénéfice des indigènes.« På programmet stod opera, vaudeville og balletten *Mariage de raison*, en ballet-pant. med koreografi af J. Coralli og musik af A. Piccini, créeret på dette teater 3/2 1827 med Mazilier, Mimi Dupuis og Zélie Paul i hovedrollerne. Det må formodes, at B. har danset i et indlagt nummer af hans eget rep. fra Operaen. ● 168,15 *Lecomte*] danserinde ved Operaen i klassen doubles. ● 168,16 *Mlle Court*] Louisa Court, engelsk danserinde, der som barn debuterede på King's Theatre 1819 som Cupido i Daubervals *Télémaque*, som d'Égeville allerede i 1799 havde sat op på teatret. Hun sendtes i 1820'erne til Paris, hvor hun blev elev af Maze. Da hun 1828 atter dansede på King's Theatre som B.'s partner, var det mere hende end ham, publikum bemærkede (cfr. Ivor Guest i *The Romantic Ballet in England*, p. 46). Hun fortsatte sin karriere i England, dansede endog *Giselle* 1845 på Drury Lane, da Alfred Bunn var direktør. I 1850'erne blev hun samme teaters balletmesterinde under navnet Madame Louise.

47

172,1 *un*] ved skrivefejl har B. her ont.

48

172,23 *Mayerbeer*] Giacomo Meyerbeer (1791-1864) født i Berlin, havde uheld med sine første operaer i Tyskland og Wien. Vakte mere interesse med sine Rossini-prægede værker i Italien, der iblandt den her nævnte Marguerite d'Anjou, som kom op i Milano 1820. Det var dog først efter at han havde slået sig ned i Paris, hans stjerne steg. Hovedværkerne er *Robert le Diable*, 1831, *Les Huguenots*, 1836, *Le Prophète*, 1849, *L'Africaine*, 1865. ● 172,23 *Hassan & le Calife*] ballet af Anatole (Petit) med musik af Ferdinand Sor. Créeret på King's Theatre 12/1 1828.

174,11 *la famille Noverre*] Jean Georges Noverre's yngre broder, Augustin Noverre, f. 3/5 1729 i Paris, d. 23/8 1805 i Norwich. Han kom med sin berømte broder til London på Garrick's tilskyndelse og var – selv danser – med i en række balletter på Drury Lane 1755. A.N. blev i England og nedsatte sig i Norwich, hvor han, der allerede havde givet undervisning i London, blev danselærer for adelen. Hans slægt fortsatte undervisningen gennem generationer, og Noverre-skolen i Norwich blev berømt. A.N.'s søn var Francis N. (f. 19/7 1773 i London, d. 5/1 1840 i London). Han havde med Harriet, f. Burton, (1778-1859) seks børn, af dem virkede Charles Cornelius N. som danselærer i nærheden af London, Frank fortsatte skolen i Norwich, så B. kan have omgædet en række medlemmer af familien Noverre, der alle var meget balletinteresserede.

175,4 *Mr de la Rochefoucauld*] Vicomte Sosthène de La Rochefoucauld, fra 1824 Intendant for de kongelige teatre og mellemmand mellem Ministeren for Kongens Hofhusholdning (hvorunder teatrene hørte) og den til hvert teater udnævnte direktør. La R. blandede sig i 1820'rne ofte i Operaens sager og var alt andet end populær. Det blev dog ikke til nogen udskiftning af LR eller Lubbert i denne omgang. Vicomte Simeon nåede ikke ind på Operaen, før julirevolutionen 1830 fejede hele den kongelige administration bort og doktor Véron blev Operaens chef, da denne ændredes til privat entreprise. ● 175,14 *Derivis*] Henri Etienne Derivis (1780-1856) fransk bassanger, 1. bassist ved den store opera 1805-28. Det er hans afskedigelse, B. hentyder til. Den blev ikke ændret.

49

177,1 *min underkastelse*] hentyder til B.'s brev 24/6 1826 til teaterchefen. ● 177,10 *Oscar Byrn*] engelsk danser, en af de få englændere, der hævdede sig mellem de mange udenlandske dansere, som kom til London i disse årtier. Søn af den berømte Harlekin og Balletmester James Byrne. Debuterede 1809 på King's Theatre, hvor han til 1820 var en af de bedste dansere. Han forsøgte sig 1816 i Paris, men uden held. Da han vendte tilbage, blev han Drury Lane's førstedanser og arbejdede i de kommende tiår som koreograf. Blev med årene balletmester på en række Londonscener fra Olympic til Covent Garden, men vendte tilbage til Drury Lane. Han døde 1867 i en alder af 73 år. ● 177,22 *Olssons Employ*] B. hentyder til svogeren Olsson, som efter at være gået konkurs i Landskrona med konen Gustafva og børn er rejst til Stockholm, hvor han – som det her fremgår – har fået en stilling.

50

179,22 *Le Sicilien*] *Le Sicilien ou l'Amour peintre*. Ballet-pant. af Anatole Petit efter Molière's komedie af samme navn. Musik af Ferdinand Sor. Ouverture og »airs de danse« af Schneitzhoeffter. Créeret på Operaen i Salle de la Rue Peletier 11/6 1827.

180,1 *Manne lille*] d.v.s. Tjokstät, søsteren Gustavas lille søn, Jules August.

51

180,23 *mr Laporte*] Pierre Laporte, John Eber's efterfølger som direktør for King's Theatre i London, 1828-1841. Han fortsatte den succes, E. havde skabt for teatret, bl.a. ved store balletopsætninger med de internationale dansestjerner fra Paris og Italien. Under L. oprandt indledningen til »the Golden Age of Romantic Ballet« i England. L. døde pludselig under et besøg i Frankrig, hvad der tvang Benjamin Lumley til at tage tøjlerne på teatret i den kommende periode, hvor kulminationen blev Jules Perrots *Pas de Quatre* 12/7 1845 med Marie Taglioni, Fanny Cerrito, Carlotte Grisi og Lucile Grahn.

181,23 *mercredi suivant*] for 16/4 noterer Al. des Sp. 1829, »Rentrée du danseur Bournonville!« ● 181,24 *Rossignol*] *Le Rossignol*, opera med musik af Le Brun og tekst af d'Etienne. Créeret af Operaen 23/4 1816 i Salle de la Rue Peletier.

182,1 *mauvaises dispositions*] en i væsentlig grad medvirkende årsag til at

B. i den kommende tid har haft svært ved at opnå den position i Paris, han ønskede, er den store operas yderligt anspændte økonomi i Lubberts direktørperiode.

183,15 *Albert og Mme Montessu*] dansede 28/4 for første gang efter henholdsvis hjemkomst og barselsorlov i Fernand Cortez og Astolphe et Joconde. ● 183,18 *Mlle Taglioni*] for 30/4 1828 noterer Al. des Sp. »Rentrée de M et Mlle Taglioni dans les Bayadères.«

52

184,6 *le dix-neuf Mai*] faderens 68-års dag.

185,13 *concerts spirituels*] de offentlige koncerter i fastetiden, som afholdtes i Tuilliererne, efterlignedes over hele Europa. Under revolutionen afskaffedes de, men genindførtes 1805. ● 185,22 *Mlle Jørgensen*] Henriette Jørgensen, f. 19/6 1791 i Kbhv., d. 19/11 1847 i Ølstykke. Da. skuespillerinde, niece af Laurent d. yngre. Debuterede 1816 og fik snart ved sit talent stor betydning for Det kgl. Teater, hvis stab hun tilhørte til 1845. »Tante Jette«, som hun kaldtes, var særdeles afholdt og beundret både for sit talent og sine menneskelige egenskaber. På scenen spændte hun fra Schillers dronning Elisabeth til komiske skikkelser hos Holberg og Heiberg. Robert Neiiendam konstaterer at »hendes Komik besad altid mere Styrke og Vid end Naivitet«. Sine sidste år henlevede hun i Ølstykke præstegård, muligvis hos den side 189 omtalte nevø. ● 185,25 *Paganini*] Nicolo Paganini (1782-1840), den dømoniske italienske violinvirtuos, nåede først uden for Italiens grænser 1828. Det forventede besøg i Paris blev dog først til virkelighed i 1831. ● 185,29 *Ebner*] Anton Ebner, der med sin søn er installeret hos Mugniers ligesom B., har selv skrevet sin hilsen på brevet.

53

186,25 *la maison de mon père*] det synes af disse linier at fremgå, at Ant. B. og Lovisa Sundberg, med hvem han først blev lovformelig gift 1816, ikke havde fælles bolig i de første år af deres samliv, og at den lille August B. var hos moderen. Søsteren Gustavas og hendes mands derangede økonomiske forhold giver, som det fremgår af disse breve, gentagne gange B. anledning til bekymringer.

54

188,21] brevet fra teaterdirektionen i København.

189,20 *son neveu*] se noten om Mlle Jørgensen, 185,22.

190,18] brevet til teaterdirektionen i København.

55

191,25 *Lydie*] ballet-pant. med koreografi af Aumer og musik af Herold. Créeret 2/7 1828 i Salle de la Peletier på Operaen. Tilrettelagt direkte for Mlle Taglioni.

56

193,5 *Mlle Conseiller d'Etat Olsen*] G. H. Olsens démarche har bevæget B. til et brev til denne hans formående velynder i teaterdirektionen (Rigsarkivet). B.'s bevæggrunde til at holde fast ved den sum, han har ønsket, er, at han efter sine beregninger vil kunne trække sig tilbage som danser i 40-års alderen og som sine franske kolleger leve sorgløst resten af sit liv.

194,22 *retour de Paul*] 29/8 i Mars et Venus. • 194,23 *de Mme Anatole*] 27/8 i Astolphe et Joconde.

195,2 *la Muette de Portici*] Aubers berømte opera, havde première på den store opera i Paris i 1828. Le Comte d'Ory, en lystig fransk opera af Rossini, blev samme år opført 1. gang i Paris. • 195,4 *Mme Rozier*] endnu en datter af Aumer, med fornavn Théodore – den anden var gift med danseren Leblond – der nu debuterede som Thérèse i *La Somnambule* 30/7 1828 efter at Pauline Montessu, Mimi Dupuis og Pauline Leroux havde danset rollen. Hun var med sin mand, balletmester Jean R. ansat i Wien, hvor hun dansede på Hofoper. En datter af ægteparret Rozier var danserinden Clothilde, som blev gift med Gustave Carey. Også dette ægtepar virkede – i 1840'erne – ved Wiens Hofoper. • 195,5 *Mathis*] elev af Vestris, som ikke findes bl. Operaens personale i disse års Al. des Sp. Dog er det noteret, at han 4/6 1828 debuterede i divertissementet af Fernand Cortez.

57

196,7 *mit portrait*] muligvis det, som er gengivet foran i Charlotte Bournonville's bog om faderen ved dennes 100-årsdag. Det er i hvert tilfælde forkert, når bogens billedtekst oplyser, at det er malt i »Paris 1822«, da var A. B. nemlig ikke i Paris. • 196,18 *det keiserlige Theater*] Ruslands kejserlige ballet dansede på dette tidspunkt – under Nikolaj I – oftest på Bolshoi Teatret i St.

Petersborg; dets chef var fyrst Gagarin. Hvem der var »correspondenten« vides ikke.

197,12 *Tortini*] berømt parisisk café, som under kejserdømmet og restaurationen var stedet, hvor kendte parisere mødtes. Paris' første konditor med specialitet i neapolitansk is hed Velloni. Han åbnede 1798 sit første etablissement på hjørnet af rue Taitbout og Boulevard des Italiens, men blev – da hans efterhånden mange forretninger ikke gik godt – nødt til at lade denne lede af en italiener ved navn Tortoni. På første sal etableredes her en meget besøgt billardsalon, hvor i følge Vérons »Memoires d'un Bourgeois de Paris« bl.a. fyrst Talleyrand kom. • 197,19 *Kammerjunker Krieger*] måske daværende kommandørkaptajn, senere kontreadmiral Anthonius K. (1776-1847), der dog ikke var kammerjunker. Dennes far Joh. Cornelius K. (1756-1824) udnævntes 1812 til kontreadmiral.

58

198,1 *Wahlquist*] Per Erik Wallqvist, f. 7/9 1797, d. 16/2 1855. Svensk danser. Blev elev på Stockholm Operaballet 1/10 1812. Sekund-dansör fra 1/7 1815. Prem.-dansör 1/7 1823-1/7 1833, desuden balletmester 1/7 1827 - 1/7 1833, hvorpå han forlod Operaen. • 198,1 *Mlle Daguin*] Sophie Marguerite D., datter af bibliotekaren ved Operaen i Paris. F. 26/3 1810 i Paris, d. 1881. Uddannet først i Paris på Operaen og af Didelot. På anmodning af Sveriges ambassadør i Paris grev Löwenhjelm fulgte hun 1815 med familien Carey og Gabriele til Stockholm, hvor hun 21/12 samme år debuterede i La Fille mal gardée. Hun blev second-dansös 1/7 1818, prem.-dansös 1/11 1820 og pantomim-dansös 1/7 1843-1/7 1856. Hendes sidste optræden i sérieux-parti (som prem.-dansös) fandt sted i L'Elève d'Amour på Stockholms Opera 5/5 1843. Fra 1830-1856 var hun lærerinde for Operaens ballet-elever.

59

201,5] billetten til teaterdirektør G. H. Olsen.

60

202,29 *imperatrice mère*] Paul Is anden hustru, Dorothea Sophie af Württemberg, som tog navnet Maria Feodorovna, da hun ægtede zaren.

203,17 *La fête nationale*] var prins Frederik (VII)'s formæling 1. nov. 1828 med prinsesse Vilhelmine, i hvilken anledning Det kgl. Teater havde premiere på Elverhøi, 6/11 1828. • 203,19 *aux vendanges de Bourgogne*] parisisk

restaurant. ● 203,24 *Mr Kaas*] Joseph Albrecht Friederich Christoph v. Koss (1787-1858), da. diplomat. Attacheret de danske befuldmægtigede på Wienerkongressen. Legationssekretær i Wien og Paris, hvor han i flere perioder fungerede som Chargé d’Affaires. 1836 udnævntes han til efterfølger af kammerherre Knud Frederik Juel som kgl. dansk gesandt i Paris, og forblev på posten til 1845. Han var ikke afholdt af de danske i Paris på grund af snobberi og pedantisk opførsel. Man forsøgte at få ham afsat, og især hans håbløse pengeforhold – en gæld på næsten 300.000 francs – gjorde at han blev afskediget 1845, mens hans affærer først afgjordes et stykke ind i 1847 ved den danske stats betaling af en del af gælden. von K. tog ophold i Hamburg, hvor han døde. ● 203,25 *le consul Texier*] iflg. Hof og Statskal. 1820 er B. de Texier dansk konsul i Havre de Grace på dette tidspunkt, dog med residens i Paris. ● 203,29 *Mlle Jørgensen*] fra skuespillerinden Henriette Jørgensen indløb senere (jvf. 206,20) et brev.

204,14 *Pas trop de details*] advarslen mod at G. H. Olsen får detaljer fra brevet skyldes, at udsigterne i Paris ikke tegner alt for lyst for B.

61

204,17 *A l’approche des jour de l’an*] nytårsbrev af den højtidelige, kalligrafe-rede art.

62

206,6 *Den enda Gosse på Jorden Du äger*] citatet ikke stedfæstet. ● 206,20 *Hr Schramm*] urtekræmmer Laurits Schram (1778-1830), sangeren Peter Schrams far, var gift med en søster til den nære ven af det Bournonville’ske hus, violinisten Fr. Wexschall. ● 206,21 *et lidet Skrivt*] »Nytarsgave for Danse-Yndere eller Anskuelse af Dansen som skøn Kunst og behagelig Tidsfordriv« af August Bournonville. Skrevet til C. A. Reitzels forlag med 1829 som trykår, men udkommet før jul 1828. ● 206,25 *nyere Skole*] B. skriver i ovennævnte Nytarsgave »Under Navn af den *nyere Skole* forstaaer jeg ikke al nye Dans, thi der har til alle Tider været mere slet end godt, men jeg mener den Skole *August Vestris* lagde Grunden til, da han afveg fra de lige Linier og den bestandige Dans *en face*, gav Dansen en bøielig Tegning, og betog denne det Pedanterie, der var latterlig i saa flygtig en Kunst, der endog i sine største Vanskeligheder maae synes en Forlystelse.«

207,3 *Michelsen*] Ove Wilhelm Michelsen (1800-1880), da. søofficer. Kadet 1811, sekondløjtnant med Gerners medaille 1818, premierløjtnant 1825,

kaptajnløjtnant 1834 og avancerede videre til kommandør 1852. 1828-30 foretog han – som auskultant ved konstruktionskommissionen – en rejse der bl.a. førte ham til Frankrig for at studere artilleri. 1854-58 var han marineminister i tre på hinanden følgende ministerier for 1857-58 at fungere som udenrigsminister ad interim. 1855-58 folketingsmand for Fredericiakredsen og fik ved sin afgang fra sø-etaten 1858 tillagt »Kontre-admirals Karakter«. ● 207,20 *den ministerielle Resolution*] brevet lod vente på sig, og da det kom, havde den ingen forbedringer (jvf. 209,8).

63

208,20 *cette partie si chere*] den skuffelse B. må have lidt ved ikke at opnå de forventede forbedringer ved den store opera i Paris synes at opvejes ved udsigten til at komme hjem til København i det mindste for en tid og her evt. arbejde for en acceptabel ansættelse ved Det kgl. Teater. Man kan ikke nægte B. betydelig behændighed i det teaterdiplomatiske spil.

64

211,27 *Mme Desargus*] tysk balletdanserinde, gift med den franske harpevirtuos Desargus, der 1820 fik ansættelse ved operaen i Berlin.

212,1 *un roi*] d.v.s. Frederik Wilhelm III (1770-1840), konge af Preussen fra 1797 til sin død. ● 212,1 *Haguet*] Michel François Haguet, fr. danser, virkede i Tyskland. F. 1793 i Paris, d. 5/4 1871 i Berlin. Elev på Operaens danseskole 1804 (betegnelsen var da »Théâtre de la republique et des arts«), men må forlade skolen af økonomiske grunde ved faderens død. Med skiftende truppe endnu som dreng, 1811 solodanser i Mainz og samme år til Théâtre de la Porte-Saint Martin, hvor han som elev af Coulon debuterer som Colin i La fille mal gardée. 1814 på Théâtre de la Gaité, skaffes af Preussens gesandt i Paris til Berlin som gæst 1817. Ægter 1821 Emilie Vestris, solodanserinde ved Operaen i Berlin, uddannet i Paris på den preussiske dronnings bekostning. Sætter en række balletter op i Berlin, første store succes med Aline, Königin von Golkonda (opr. af Aumer), 1822. 1828 gæst i Hamburg, trækker sig officielt tilbage 1830, men fortsætter med pantomimer og harlekinader. Bl. hans kendteste tyske balletter Der Polterabend og Der Schweizer-Soldat.

215,2 *Mr de Hauch*] overhofmarskal Adam W. Hauch (1755-1838), var 1794-98 og 1801-11 chef for Det kgl. Teater; stillingen som chef for Det kgl. Kapel beholdt han til sin død. ● 215,3 *Mr Schönberg*] Hans Henrich Schönberg (o. 1785-1845) var lige blevet student, da han 1803 debuterede på Det

kgl. Teater, hvor han gjorde sig net som skuespiller og sanger. Han optrådte sidste gang som Don Ottavio i Don Juan 23. maj 1807 og slog derefter ind på embedsvejen. Han blev overkrigskommissær, regimentskvartermester og 1832 bureau- og ekspeditionschef ved overhofmarskallatet. I 1817 havde han forgæves søgt at få tilladelse til at oprette en folkelig scene i Kbhv. Generalinde Nelly Bülow f. baronesse Selby (1745-1842) gift med general Frantz B., der stod Frederik VI nær og til hvem alle, der ønskede at opnå noget hos kongen, måtte henvende sig. Den italienske sanger Giuseppe Siboni (1780-1839) blev 1819 kgl. kammersanger og bidrog som leder af Det kgl. Teaters operaskole væsentligt til fornyelsen af operarepertoiret og forbedringen af operasangens standard. ● 215,3 *Heiberg*] Johan Ludvig Heiberg, (1791-1860) da. digter, søn af P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg. Havde efter successen med Kong Salomon og Jørgen Hattemager 1825 skaffet vaudevillen indpas på Det kgl. Teater, hvis mest produktive dramatikere han var de følgende år. Fra 20/12 1828 ansat som teaterdigter og fast oversætter. Fra 1/1 1827 var han begyndt udgivelsen af »Den flyvende Post« og var således en af den danske hovedstads mest betydningsfulde skribenter på dette tidspunkt. ● 215,4] hele rækken af navne viser, at B. for alvor går i gang med at forberede sin hjemkomst og straks vælger en række nøglepersonligheder, som på forskellige fronter kan støtte hans sag.

65

217,12 *Hauch, Schönberg*] B. opremser her endnu engang den række indflydelsesrige personer, han har mobiliseret til sit fremstød for at komme hjem til Det kgl. Teater. ● 217,13 *Øst*] litteraten Niels Christian Øst (1779-1842). Var en ivrig udgiver af tidsskrifter om litteratur, kunst og teatervæsen. Fra 1824-30 udgav han netop »Archiv for Psychologie, Historie, Literatur og Kunst«, I-XIII. Selvom han tidligere havde bragt sig i miskredit ved udtalelser om kongehus og kendte personer, mener B. altså, at det kan være nyttigt at meddele Ø. – til publicitetsbrug – sine planer før en eventuel hjemkomst. ● 217,14 *thaarup*] Frederik (Frederich) Thaarup, (1766-1845). Efter en karriere som statistiker, fra 1793 professor ved Kbhv.s universitet, senere embedsmand i Norge og på Bornholm, til han 1819 af økonomiske årsager blev tvunget væk fra karrieren. Han endte dog som toldkasserer i Helsingør. Han slog sig en tid på journalistik og var bl.a. redaktør af »Dagen« 1822-1835 og udgiver af »Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn« 1825-31.

218,8 *Mme la voisine*] sandsynligvis Nivelon's elskerinde Mme Deshayes, hvis bopæl ikke var langt fra B.'s egen i Rue de Provence.

66

220,20 *Mademoiselle Albert*] Elisa Albert, senere gift med Bellon og betegnet Albert-Bellon. Datter af danseren Albert, der underviste hende. Mlle A.'s forbillede var den berømte italienske danserinde Amalie Brugnoli, der i stil mindede om Marie Taglioni. Mlle A. debuterede 28/10 1829 i et pas af balletten *Astolphe et Joconde*, fik engagement ved Grand Theatre i Bordeaux, hvorfra hun 1842 vendte tilbage til Paris og til 1843 var knyttet til Operaen, hvor hun blev den første, som dansede *Giselle* efter at Carlotta Grisi havde *créeret* partiet på Operaen 28/6 1841. Mlle A. havde danset partiet i Bordeaux, hvor *Giselle* gaves første gang i opsætning udenfor Operaen 1/12 1841. Selvom Mlle A. rostes – især for sin vanvidsscene – blev det kun til 2 *Giselle*-aftener for hende, 12/9 og 19/9 1842. Hun blev – i flg. Ivor Guest – engageret til Operaen for 3 år fra 1842. Hun døde først i Paris 8/2 1892.

221,9 *La belle au bois dormant*] ballet-féerie med musik komponeret og arrangeret af Herold. Libretto: Scribe. Koreografi: Aumer. *Créeret* 27/4 1829 i Rue Le Peletier. ● 221,14 *une troupe d'Opera allemand*] den tyske operatrup, der fra 1815 gav 10 forestillinger i Salle Favart stod under ledelse af bassangeren Joseph Fischer (1780-1862); 221,17, Anna Fischer var hans adoptivdatter. Anton Haitzinger (1796-1869), østrigsk operasanger, hvis tenor hørte til tidens klangfuldeste og bedst uddannede. ● 221,23 *de joli en vermeil*] Ant. B. har formentlig bedt sønnen besørge en gave for sig.

67

222,13 *Tout m'a reussi*] disse linier viser, hvor meget det har betydet for B. at få engagementet i København til at gå i orden. Han har slået tanken om en kunstnerbane i Frankrig af hovedet.

223,16 *Mademoiselle Albert*] B. har nu tabt sit hjerte til danseren Alberts datter. ● 223,24 *Mr. Roger*] i årets *Botin* findes en M. Roger i Rue St. Jacques 212. Han betegnes »professeur« og kan således udmærket have været B.'s skydelærer.

68

224,21 *le 5 Aout*] B. var i København august-november 1829 og satte i løbet af denne tid tre balletter op: Gratiernes hyldning 1. sept. i anledning af prins Ferdinands og prinsesse Carolines bryllup, Søvnøgængersken 21. sept. med sit nye fund, Andrea Krætzmer, i hovedrollen og Soldat og Bonde 13. okt. Han dansede sidste gang 4. november.

69

225,12 *Après un voyage*] B. er på vej til Paris for at ordne sine forhold med henblik på sin endelige tilbagevenden til Det kgl. Teater. ● 225,22 *Mr Fouveau*] rejsebekendt fra København til Hamburg. ● 225,27 *Arnet*] Christen Arnet, hotelvært i Hamburg. I 1824 vært i L'Hôtel de Saxe, Valentinskamp, forblev der til 1829. I 1830 findes han som vært i Hôtel de Bavière am Neuen Jungfernstieg.

227,10 *Helena*] Helena Frederika Håkansson, f. 22/4 1809 i Örja, Skåne, datter af Charlotta Lovisa Hultman (f. 28/6 1779 udenfor Helsingborg, d. 1858 i Danmark). Faderen ukendt. Her omtales første gang B.'s senere hustru, som familien havde gjort bekendtskab med, da B.'s mor Lovisa, f. Sundberg, var i Landskrona for at bistå sin datter Gustafva, da dennes mand, Olof Olsson gik fallit. B. traf første gang H., da han var hjemme og gæstedansede på Det kgl. Teater i efteråret 1829. ● 227,14 *le Comte de Yoldi*] den spanske grev Alfonso Yoldi (1764-1852) havde været sit lands gesandt i Danmark, men var overgået til dansk hof tjeneste som overhofceremonimester og overkammerjunkere. ● 227,15 *Mr Saaby*] sandsynligvis Peter Saabye (1784-1859), vicekonsul for U.S.A. i Kbhv., Generalkrigskommissær, gift med fhv. solodanserinde ved Det kgl. Teater Augusta, f. Laurwald, der senere blev Lucile Grahns forbundsfælle mod Bournonville.

70

228,6 *son fils*] Auguste Albert, der allerede som 13-årig debuterede på Operaen 31/10 1829 i en pas de trois med sin far og søster i Mars et Venus. ● 228,9 *Godefroy*] nævnes som rollehavende i mange balletter i 1820'erne, bl.a. Slaven i Zémire et Azor og Thomas i La Fille mal-gardée. ● 228,11 *Clotilde*] B. omtaler i MTL III, 2. P. 78, at Clothilde Courtin var den eneste unge udover ham selv i St. Martin-kredsen 1820. Hun havde en smuk stemme og sang romancer. Hun var bestemt for sangen, men døde – som her omtalt – på rejse til Napoli.

231,5 *des extraits*] de her gengivne udklip fra »Le Courier des Théâtres« er ved en fejltagelse senere blevet klæbet på brev 71. ● 231,21 *Manon Lescaut*] Ballet-pant. med koreografi af Aumer, musik af Herold og libretto af Scribe (efter Abbé Prevost). Créeret af Operaen i Salle de la Rue Peletier 3/5 1830. Den blev en overvældende succes og stod på repertoiretil til 1832. ● 231,26 *Flore et Zéphire*] ballet anacréontique med koreografi af Didelot og musik af Venua. Créeret af Operaen i Salle de la Rue de la Loi 12/12 1815.

232,16 *Alexis*] Mme Felicité Alexis Dupont, fr. danserinde, søster til Lise Noblet, som i begyndelsen af 1820'rne findes i balletterne på Théâtre de la Porte-Saint-Martin. ● 232,16 *Dupuis*] Mimi Dupuis, fr. danserinde, f. 1809, som midt i 1820'rne findes i hovedroller på Théâtre de la Porte-Saint-Martin. 30/11 1827 debuterede hun på Operaen som Thérèse i La Somnambule og er nogle sæsoner knyttet til Operaens ballet. D. forlader den 1829 for at søge lykken på balletscener ude, bl.a. i Wien, Berlin og Dijon. ● 232,17 *Buron*] Pauline Buron, f. 1804, elev af Maze. Debuterede på Operaen 1821, hvor hun i 1820'rne når doubles-klassen. I Alm. des Sp. 1828 er B. nået op blandt »remplacemens«, men forsvinder omkring 1830. ● 232,22 *Casortienne*] 1800 kom familien Casorti som »Det store italienske Selskab« til Danmark. Da Pasquale C. – efter optræden på Dyrehavsbakken og Hofteatret – 1802 drog videre, blev sønnen Giuseppe C. (1749-1826) i København og forenede sig med familien Price. På Pricernes teater på Vesterbro blev deres pantomimer – som er fællesstof i eur. teater og kendt i Danmark også før Casorti-familiens ankomst – i særlig grad knyttet til Casorti-navnet, ikke mindst da de fandt hjemsted i Tivoli og der endnu fortsætter den århundredgamle tradition i pantomimer, som allerede stod på Det store italienske Selskabs program. ● 232,25 *Kretzmer*] Krætzmer (ofte stavet Kretzmer el. Kretschmer), Andrea Marie f. Møller. F. 13/3 1811 i Slagelse, d. 25/1 1889 i Kbhv. Kom tidligt på Det kgl. Teaters balletskole, hvor hun allerede januar 1824 udførte et hovedparti i Galeottis Bjergebøndernes børn og spejlet. Hun blev efter 1830 B.'s første solodanserinde og bevarede stillingen til sin afgang 1834. Udførte allerede inden – 21/9 1829 – Thérèse i hans version af Søvnngængersken (La Somnambule). Blandt hendes partier hos B. var Virginie i Paul og Virginie og Margrethe i Faust. Uoverensstemmelser mellem hende, teaterchefen og balletmesteren ødelagde hendes tidlige karriere sammen med hendes ulykkelige ægteskab med oboisten kgl. kapelmusikus Frederik Christian Kr. Det varede kun fra 1829-1833. Hun blev – p.gr. af sin »insubordination« – den sidste af

teatrets kunstnere, som straffedes med en måneds arrest i Blaataarn. Kun 24 år gammel afskedigedes hun marts 1835. Hun drog udenlands og dansede i Stockholm, St. Petersborg og Moskva. Efter sin hjemkomst optrådte hun som gæst, sept.-okt. 1845, med sine gamle glansroller i Faust og Søvnøgængersken, men mere blev det ikke til.

233,1 *Friis*] korist/figurant ved Det kgl. Teater, som dog ikke findes i Aumont's fortegnelse over Det kgl. Teaters personale op til 1889. ● 233,4 *Fredstrup, Stramboe*] man skulle næsten tro, at B. anede, at han i disse mænd under sit ophold hjemme havde truffet de dansere, der skulle blive kærnen i hans kommende personale. ● 233,4 *Fredstrup*] Hans Carl Jørgen Fredstrup, (1784-1859), da. danser. Kom som elev på balletskolen 1799, blev figurant maj 1812, sekond-danser 1842 til sin afgang 1852, virkede desuden som balletregissør. Han er stamfar til dynastiet Fredstrup, idet han fik ikke færre end syv børn ind ved balletten, hvor dog kun Petrine Fr. (1827-1881) og Thor Bjarke Axel Fr. (1830-1894) fik betydning for det Bournonville'ske repertoire, Axel Fr. ikke mindst som sin fars efterfølger på regissørposten. ● 233,4 *Stramboe*] Johan Adolph Frederik Stramboe, (1801-1850), da. danser. Han blev elev på Det kgl. Teaters balletskole 1811, og maj 1821 figurant. Fra aug. 1833 ansat som kgl. danser og nåede ikke højere rang, men forblev til sygdom bragte ham afsked 1850 som komisk mimé en af dem, B. kunne bygge på i sine balletter. B. skriver om ham »den fortrinligste i sit fag, jeg nogensinde har truffet på«. St. skabte en række figurer, specielt tilrettelagt for hans særlige lunerige evner, bl.a. Englænderen i Toreadoren og Værten i Festen i Albano. Også for det dæmoniske havde han udtryk, hvad han viste som Mefisto i B.'s Faust-ballet. Hans søn Edvard Julius Lorentz St. (1825-1895) førte faderens figurer videre – omend uden dennes originalitet – men skabte selv en klassisk figur som Viderik i Et folkesagn. ● 233,4 *Bentzen*] Frederik Ferdinand Bentzen. Fra maj 1821 til juni 1849 figurant ved Det kgl. Teater. ● 233,10 *Guillaume Tell*] Wilhelm Tell, Rossinis sidste værk for scenen, var skrevet til den store opera i Paris, hvor den fik sin uropførelse 3. aug. 1829. Man noterer sig, at den tidligere Rossini-enthousiast, i samklang i øvrigt med det brede publikums opfattelse, fandt den storslået, men langtrukken. ● 233,13 *Le Lt Colonel d'Abrahamson*] oberstløjtnant Joseph Abrahamson (1789-1847) studerede i Frankrig den såkaldte indbyrdes undervisning som Frederik VI havde særdeles interesse for, og som kom til at spille en ikke ringe rolle i dansk skolevæsen ● 233,18 *Mr le Conseiller de Manthey*] Johan Daniel Timotheus Manthey, (1771-1831), da. embedsmand. Huslærer for Berns-

torffs sønner, kom ind i diplomatiet, var bl.a. fra 1797 legationssekretær nogen tid i Paris. Fra 1808 sekretær ved Ordenskapitlet. Kom i forb. med den Berlingske Avis, der fra 1/10 1808 med ham som redaktør af det udenrigspolitiske stof udkom som »Den privilegerede Statsidende«, en ordning, der opretholdtes til M.'s død. Fra 1820 var han tillige censor for samtlige privilegerede blade. I denne egenskab blev han fra 21/7 1829 til sin død en af Det kgl. Teaters direktører.

74

237,10 *Malibran*] Marie Malibran (1808-36), datter af den berømte spanske sanger Manuel Garcia d.æ., en af tidens betydeligste sangerinder. • 237,25 *représentation au benefice*] fandt sted 8/1 1830, men findes ikke annonceret som benefice-forestilling. • 237,27 *Le Mariage secret*] d.v.s. Cimarasos yndede Det hemmelige Ægteskab. Wien 1792, Kbhv. 1797. • 237,29 *Leontine Foy*] Léontine Fay (egtl. Jeanne Louise Baron F.) fr. skuespillerinde. F. 9/11 1810 i Toulouse, d. 29/8 1876 i Nice. Datter af sangerpar, der i det 18. århundredes sidste tiår og den første trediedel af det 19. århundrede optrådte på mange scener i og udenfor Paris. Deres to døtre Léontine (gift 1832 med skuespilleren Claude François Charles Joly, dit Volnys) og Elisa (gift Genot) optrådte sammen med dem på turnéer. Snart overstrålede Léontine dog den øvrige familie ved sit naturtalent og sin barnlige charme. Hendes egentlige debut fandt sted, da hun var 7, i Namur, men da hun kun 10 år gammel 4/6 1821 i Paris på Théâtre Gymnase spillede hovedrollerne i *Frosine* og *La petite soeur*, blev hun parisernes yndling og nød en popularitet, som konkurrerede med Mlle Mars'. Hun blev mode-succes, til hvem man skrev stykker som *Le Mariage enfantin* og *La petite Fille et le vieux Garçon*. Ved sit ægte talent klarede hun også at blive voksen og efter et par turné-år vente hun tilbage til Gymnase, hvis primadonna hun var i vaudeville- og folkekomedierepertoiret 1827-34. Dette år debuterede hun på Théâtre Français i *La Mère coupable* og *créerede* med originalitet figurer i *La Cammeraderie* og *La Marquise de Senneterre*, men foretrak at vende tilbage til vaudevillerne og det mere folkelige repertoire på boulevarderne, hvor hun knap 30 år gammel med uimodståelig karaktertalent *créerede* roller som *La Grand' Mère* – som Mlle Mars havde afslået at spille – og *Cecily*. Endnu en årrække forblev hun i Frankrig, til et stort engagement hentede hende til stjernekarriere på Ruslands franske scene i St. Petersburg, hvorfra hun først vendte endelig tilbage i begyndelsen af 1870'erne. Hendes tidlige talent og barnesucces fik utvivl-

somt betydning for Johan Ludvig Heiberg og gav ham – som Torben Krogh har skrevet det – »mod til at overdrage en dansk Léontine – Johanne Luise Pätges – en stor og krævende hovedrolle i Aprilsnarrene«.

238,5 *N'en dites rien*] når B. ikke vil have, at faderen omtaler balletten Nina eller den vanvittige af kærlighed skyldes det, at han har planer om selv at sætte den op på Det kgl. Teater, hvor den fik premiere 30. sept. 1834, med fru Heiberg i titelrollen. Musikken var nykomponeret af J. F. Frölich, som B. på det tidspunkt, hvor dette og de flg. breve er skrevet, var sammen med i Paris (jvf. 239,20). Tidligere, i 1802, havde Galeotti præsenteret en ballet Nina, med musik af Claus Schall på Det kgl. Teater. ● 238,11 *Mr. Jacobsen le Jeune*] muligvis den senere isenkræmmer og grosserer i København, Hendrik J. (1806-1878), i hvert fald søn af den p. 207 nævnte galanterihandler J.

75

239,1 *min vogn*] vognen, hvormed B. i efteråret 1829 efter sit første gæstespil i Kbhv. kørte til Hamburg, hvor han efterlod den (p. 226). Nu tager den unge Jacobsen hjem via Hamburg og medfører derfra vognen til København og anbringer den hos byens bedste karetmager, Petersen i Bredgade.

76

239,20 *Frölich*] violinisten og komponisten J. F. Frölich (1806-60) var 1829-31 på en studierejse rundt om i Europa. Han skrev senere musik til adskillige af B.'s baletter. ● 239,26 *wise sine forfødder*] et familieudtryk for: at vise velopdragenhed som en hund der har lært at sidde pænt.

77

241,14 *représentation extraordinaire*] forestillingen til indtægt for Paris' fattige fandt sted 15/2 1830. ● 241,15 *Mlle Sontag*] Henriette Sontag, se note 121,28. ● 241,22 og 28 *Sa Majesté, Le roi*] d.v.s. Charles X. ● 241,28 *Le comte Demidoff*] russisk millionær, som i den første snes år af det nittende århundrede boede skiftevis i Paris og Firenze. Sine millioner havde han – i flg. Veron – på kul-, kobber-, jern- og malakitminer. Han holdt en privat skuespillertrup – la troupe Demidoff – som han lod opføre skuespil, vaudeville og opéra-comiques i sit italienske palæ. Han var fra tidlig alder plaget af podagra og meget omtalt levemand i tidens Paris. Karen Blixen lader i »Babettes gæstebud« servere Café Anglais' berømte »Blinis Demidoff«.

242,1 *Tancredi*] Rossinis gennembrudsværk, opf. 1. gang 1813 i Venedig. ● 242,4 *Don Juan*] Mozarts opera.

78

243,10 *Abrahamsson*] Frederik VI satte megen pris på Abrahamson, der altså havde særlig god grund til sin loyale gestus på Frederik VI's 62 års fødselsdag.

79

244,29 *Prindsesse Caroline*] datter af Frederik VI, (1793-1881) kom kort efter sit bryllup med arveprins Ferdinand ud for en forbrændingsulykke, der medførte vansirende ar.

80

246,12 *Mr Jürgensen*] Urban Bruun Jürgensen (1776-1830), da. urmager, som overtog sin far, hofurmagermester Jørgen Jørgensens forretning og fra 1811 videreførte den til sin død. U. Br. J. optoges 1815 som medlem af Videnskabernes Selskab for diverse afhandlinger i sit fag. Her kan det dog være dennes søn Louis Urban J. (1806-1867). I faderens sidste år bistod han denne og overtog – sammen med broderen Jules Frederik (1808-1877) – virksomheden, der var meget kendt og agtet i tiden. L. U. J. blev 1854 kgl. hof-kronometermager. ● 246,15 *la Princesse*] d.v.s. prinsesse Caroline.

247,7 *Mr de Löwenhjelm*] Greve Gustaf Carl Fredrik Löwenhielm, f. 6/10 1771 i Stockholm, d. sammesteds 29/7 1856. Sv. officer og diplomat. Efter karriere i militæret blev L. 1816 svensk minister i Østrig, hvorfra han forflyttedes til Paris 1818 og var Sveriges gesandt i Frankrig til 1856. I sin ungdom havde han 1812-14 været chef for de kongelige teatre i Stockholm.

248,1 *Boston*] amerikansk kortspil, mellemting mellem whist og l'hombre.

81

250,5 *la musique*] til de balletter, B. har planer om at ville sætte op efter sin hjemkomst og tiltræden som balletmester ved Det kgl. Teater. ● 250,7 *Locatelli*] der brugtes i teatrets belyningsmaskineri på B.'s tid en »Locatelli«-lampe, opkaldt efter sin opfinder. ● 250,10 *François Pier*] François Ier à Chambord. Op. med musik af Prosper de Ginestre, libretto af Moline de Saint-Yon og Fougereux (anonym). Koreografi af Vestris. Créeret af Operaen 15/3 1830 i Salle de la Rue Peletier. ● 250,20 *Mr de Rougemont*] den parisiske banquier Rougemont de Lowenberg med adresse: Bergère 9. ● 250,24 *Mr Manche*] Pariserkrædder.

251,6 *notre excellente princesse*] d.v.s. prinsesse Caroline. ● 251,10 *Nive-*

lon] forholdet til Nivelon er fortsat køligt; l. 15 affæren med Maze hentyder til en duel, som B. under sit pariserophold havde udfordret sin ellers gode ven Maze til i anledning af, at denne havde ladet nogle nedsættende ord falde om Nivelon. Der er bevaret et udateret testamente, hvori B. indsætter Nivelon som den, der i tilfælde af B.'s død skal drage omsorg for hans efterladenskaber. (Ms. Ny kgl. S. 3258 DI, 40).

82

252,13] brevet er skrevet i Berlin på hjemvejen til København. Her gjorde B. ophold og optrådte nogle gange på den kgl. opera. ● 252,26 *Helena*] B.'s forlovede, som bor hos sin mor i Landskrona.

253,12 *le père Taglioni*] Filippo Taglioni, som var begyndt på indstuderingen af balletten *Le Dieu et la Bayadère* med musik af Auber og libretto af Scribe efter en ballade af Goethe. Créeret af Operaen i Salle de la Rue Peletier 13/10 1830 med datteren Marie T. i hovedrollen som Bayaderen Zoloë. Balletten blev en stor succes og forblev på repertoiret til 1866 med adskillige nyindstuderinger. T.s næste værk for Operaen blev *La Sylphide*, créeret 12/3 1832. ● 253,15 *Mr Titus*] Antoine (ofte Alexandre) Titus, fr. danser og koreograf, der fik sit væsentlige virke udenfor fødelandet. 1824-32 balletmester ved Berlins Hofoper, hvor han satte en snes balletter op – ofte direkte kopier efter kendte værker, uden at anføre deres ophav. Således *La Latière Suisse*, allerede før han forlod Paris 1823 på Théâtre de la Porte-Saint Martin (créeret 8/10 1821 på Wiens Hofoper af Filippo Taglioni). Fra Berlin drog han til St. Petersborg, hvor han og Blache efterfulgte Didelot som balletmester ved de kejserlige teatre. T. sluttede 1849 som balletmester på Bolshoi. Han var ganske uden originalitet, men besad et vist håndelag og gjorde aldrig vrøvl. Han satte den første russiske *Giselle* op allerede 1842, som hans hovedværk i Rusland nævnes *Cæsar* i Ægypten.

Kommentar til Bind II

JOURNAL 1820

MAJ 1820

Tirsdag d. 2. • 1,3 *Reisen*] fra København til søs over Kiel og videre med diligence gennem Tyskland og Nordfrankrig til Paris varede fra 2. til 25. maj, dog med et 6-dages ophold i Kassel. Overfarten til Kiel foregik med Danmarks første og da eneste dampskib Caledonia. Ruten gik iøvrigt ad de regulære diligencetrækninger. Den nævnes her i sin helhed, da B. undertiden har ret forvirrende forvanskninger af de enkelte stationsnavne: Kiel (overnatning), Neumünster, Bramstedt, Ulzburg (overnatning), Hamburg (overn.), Harburg, Lüneburg (overn.), Ebstorf, Eschede, Celle, Schillerslage, Hannover (2 nætter), Dittenweise, Elze, Brüggen, Ansen, Einbeck, Northeim, Göttingen, Dransfeld, Hannoversch-Münden, Kassel (5 nætter), Diessen, Wabern, Kerstenhausen, Jesberg Gilsberg?, Halsdorf, Marburg, Petershuse?, Giessen, Butzbach, Friedberg, Vilbel, Frankfurt a.M. (overn.), Hattersheim, Mainz, Nieder-Olm, Wörrstadt, Alzey, Kirchheimbolanden, Standenbühl, Sembach, Kaiserslautern, Landstuhl, Bruchmühlbach, Homburg, Saarbrücken (overn.), Forbach, Saint-Avoid, Thionville, Metz (overn.), Mars-la-Tour, Manheule, Verdun, Ste-Menehould, Le Pont-de-Somme-Vesle, L'Epine, Chalons-sur-Marne, Epernay, Dormans, Chateau-Thierry, St. Jean-les-Deux-Jumeaux, Meaux, Claye, Pantin, La Vilette, St. Martin, Paris.

Torsdag d. 4. • 2,6 *alle fire*] Ant. og Aug. B. rejste det første stykke af vejen (til Hamborg) sammen med den tyskfødtte kontrabassist i Det kgl. Kapel I. W. Haskerl (d. 1833) og dennes hustru, der var barnløse og på vej til hans fødeby Erfurt for at finde en arving.

Fredag d. 5 • 2,1 *Hoffmann*] i følge Hamburgerische Adress-Buch 1820 »Gastwirth im Römischen Kayser Joh. Christo. Hofmann, Jungfernstieg No. 3«. Et af Hamborgs bedste gæstgiverier. • 2,19 *pa a Comoedie*] allerede i det 17. årh. gjorde Hamburg sig gældende som teaterby. 1678 åbnedes her et operahus, der oplevede sin kulmination med komponisterne Reinh. Keiser,

Händel og Telemann. Senere vandt Hamburg tillige ry som skuespilby. Ackermanns teaterbygning fra 1765 på Gänsemarkt blev 1767 det første tyske Nationalteater med Eckhof som skuespiller og Lessing som dramaturg. Det gik kun to år. 1774 genåbnedes teatret under Friedrich Ludwig Schröders ledelse til 1780, og fra 1781-1816 ledede han påny teatret. Efter hans død førtes det videre af hans arvinger. Det var i denne tid, Bournonvillerne besøgte Hamburgs Stadt-Theater, som nu var i tilbagegang fra den høje standard, Schröder havde sat, og allerede i 1821 på nippet til fallit. Den gamle bygning var for lille og primitiv, og det besluttedes, at et nyt teater skulle bygges. 11/4 1827 solgtes det gamle teaterhus, der nogle år efter ombyggedes til beboelsejendom, som stod indtil et gadegennembrud i 1870'erne førte til nedrivning af ejendommen, der til det sidste havde bevaret sit ydre fra Lessings dage. Det ny Hamburgerteater – som overgik det gamles 1250 pladser med sine 2800 – åbnedes på Damthor 3/5 1827. ● 2,20 *Clorinde og Tancrede*] iflg. »Staats- und Gelehrte Zeitung des Hamburgerischen unpartheyischen Correspondenten« opførtes »Freytag den 5ten May 1820« på Stadt-Theater *Clorinde und Tancred, Trauerspiel in 5 Aufzügen*. Forfatternavn anføres ikke, men det er Heinrich Loests (1778-1848) værk fra 1812. En opera med titlen *Tancred*, måske Rossinis gennembrudsværk, var givet på Stadt-Theater en lille måned før – 11/4 1820 – mens sørgespillet først figurerer på plakaten denne aften. I B.'s 57 år senere beretning om rejsen – i MTL III, 2, p. 21 ff anføres som undertitel »oder die Befreiung Jerusalems.« ● 2,21 *Mde Steiger*] Steiger, tysk skuespillerfamilie, som genfindes flere steder i begyndelsen af århundredet; en særlig rost Mme Steiger dog adskilligt tidligere. Hos Devrient og Marterstieg findes også en Mme Steiger i tyvernes Hamburg-personale, om det er denne, kan ikke afgøres. ● 2,21 *Jacobi*] 25/11 1807 spillede »Herr Jacobi« fra Magdeburg for første gang i Hamburg og rostes for en række præstationer; i F. L. Schröders andet direktorat især for sin Hippolyte i *Phädra*. Af Devrient nævnes skuespiller Jakoboy som ensemblets fremstillere af »die jugendliche Helden.« ● 2,21 *Hr Kühne*] egtl. Johann Reinhold von Lenz (25/11 1778-19/2 1854) opræder på plakater både som von Kühne og Lenz. Forlod soldatertjeneste for at debutere 1801 (under navnet Kühne) som Ferdinand i »Kabale und Liebe«. 1804-1808 ved teatret i Königsberg, gift med Luise Cassini (død 1815). 1808 kom ægteparret til Hamburg, hvor han især gjorde sig som Carl Moor. De virkede 1811-1814 i Breslau, men vendte tilbage til Hamburg, hvis teater han – med enkelte afstikkere – tilhørte til 1844. Devrient tildeler ham i sin teaterhistorie i en

noget ældre alder – som her – faget »Helden und Väter«. B. skriver i MTL III, 2, p. 23, »at Kühne« umiskjendelig havde tjent vor Ryge til Forbillede ved hans første Fremstillinger«. ● 2,22 *Hr Lebrun*] Carl August Lebrun (f. 8/10 1772 i Halberstadt – d. juli 1842 i Hamburg), studerede teologi, men grebes af teaterlyst og debuterede 1809 i Kotzebues Pagenstreiche i Dessau. Via en række tyske scener – bl.a. i Würzburg og Mainz – kom han ved Gloys hjælp til Hamburg 1817, hvor han året efter engageredes fast og forblev længe, omend han til stadighed gæstespillede omkring i Tyskland og Østrig, såvel på Berlinerscener som Wiens Burgtheater. Gift 1822 med Caroline Steiger, datter af regissøren Anton St. Han siges at være død af skræk ved en brand i Hamburg. Devrient betegner ham som en af sin tids ypperste i det lettere elsker-repertoire. Også hans hustru tilhørte Hamburger-ensemblet. 1827 blev han direktør for det ny teater, som da åbnedes i Hamburg, og var sammen med F. L. Schmidt direktør for Theater am Dammtor til han 1836 afløstes af Julius Mühlhng. ● 2,23 *en viis Gloij*] Johann Christoph Gloy, f. 10/2 1794 i Lübeck, d. 31/5 1879 i Hamburg. Debuterede 1810 i Altona som Sarastro og kom efter sæsoner i Kiel og Flensburg til Hamburger Stadt Theater, hvor han virkede fra 1815-1866 (1868 nogle steder), som en meget yndet kunstner med glanspræstation som Don Bartolo. Gift 1818 med Johanna Dorothea Gerich (d. 1859).

Lørdag d. 6. ● 2,29] efter derpaa i ms. gentaget ordene *Gik vi*. ● 3,5 *indskibede os paa Baaden*] her er en uoverensstemmelse med Bournonvilles senere beretning om rejsen – MTL III, 2, s. 22 f, hvor han fortæller, at de nåede to forestillinger i Hamburg. Andenaftenen så de Kabale und Liebe, som ikke nævnes i dagbogen, ifølge hvilken de kun synes at have været en aften i Flensburg. ● 3,9 *Quaclerie*] Haskerl skulle som tysk født være klar over den forvirrende mængde af møntsorter i Tyskland. Da han kludrede, og Ant. B. åbenbart har vidst endnu mindre besked, måtte den 14-årige B. overtage kassererhvervet. Derfor de hyppige oversigter over møntsorter i det følgende. ● 3,17 *Captain Quintin*] rejsebekendt – ueftersporlig.

Mandag d. 8 ● 4,11 *Kirken*] Det var i slotskirken, B.'s for ikke at forstyrre gudstjenesten måtte opgive at finde den landsforviste dronning Caroline Mathildes gravsted. Også her uoverensstemmelse med den senere beretning. 57 år senere skriver B. i MTL, at »vi besøgte Dronning Caroline Mathildes Grav«. Man tør gå ud fra, at notatet samme aften er det rigtige. ● 4,18 *paa Coemedie*] Hannover ejede, da B. kom til byen, en lang teatertradition, idet byen allerede 1689-90 fik sit eget Hoftheater. Udover på dette spilledes der i

følgende årtier tillige på et lille teater i selve slotsbygningen samt på en havescene. I lange tider sørgede vandretruppe for repertoire, indtil først det Ackermanske selskab og derefter Schröder gav længere gæstespil i Hannover. 1816 anordnede hoffet »königliche Schauspiele« og 1818 blev det til et »Nationaltheater«, omend betitlet »Königliches Hoftheater«. Her oplevedes en forholdsvis god periode med overhofmarskal Franz v. Holbein som »oberregisseur« til 1819 og kunstnere som Seudelmann, Schröder-Devrient og Heinrich Marr. Teaterkunsten var dog 1820, da Bournonvillerne passede byen i en bølgedal. Da v. Holbein 1825 atter vendte tilbage, bedredes forholdene. Det var i denne periode Heinrich Marschner var teatrets operadiregent og her komponerede sin berømte »Hans Heiling« 1835. I det gamle hus fortsatte man til århundredets midte, da det erstattedes af Tysklands på det tidspunkt største teaterbygning, åbnet 1852. ● 4,18 *Hertugen af Cambridge*] Prins Ad. Frederik, søn af den engelske konge Georg III, hertug af Cambridge, residerede siden 1816 i Hannover som Englands statholder. Engelsk stil var bl.a. udstrakt til soldaternes eksercits (jvf. 5,3). ● 4,19 *Bortførelsen fra Seraillet*] Mozarts syngespil, havde haft premiere 1782. ● 4,20 *Gerstækker*] Friedrich Gerstäcker (1790-1825), en af Tysklands berømte operatenorer. Han havde 1817 optrådt i København. ● 4,21 *Campagnolli*] den i tiden meget ansete italienske violinist Bartolomeo Campagnoli (1751-1827), der 1783 optrådte i København og som Ant. B. kendte fra Stockholm, var kapelmester i Hannover. Han havde to sangbegaavede døtre, Albertina og Gianetta (Giannina). Det var den sidstnævnte, der optrådte som Konstanze. ● 4,26 *Hertug*] formentlig af veksellererslægten H. i Kbhv.

Torsdag d. 11. ● 6,5 *Cassel*] at komme til Kassel var for Ant. B. som at komme hjem. Her havde familien hjemme i 1770'erne, og Ant. B.'s mor boede der til sin død 1798 (se indl. til bd. I, s. Xf). ● 6,11 *Parisot*] i 1790'erne var en Mlle Parisot blandt de populæreste danserinder på King's Theatre i London, bl.a sammen med Didelot. Hun er sandsynligvis datter af den fr. digter Pierre Germain Parisau og danser endnu i det 19. århundredes første tiår dér. Antoine B.'s tilknytning til balletten i London er kendt, så muligvis er den Hr. Parisot, Bournonvillerne træffer i Cassel – og som kendte »papas navn« – i familie med London-ballettens fordums stjerne Mlle Parisot. ● 6,17 *Vilhelmshöhe*] i Kassel var forskellige slotte. De hessenske landgrevers stamborg var bygget i parken Auer – egtl. Karlsau mellem Fulda og Kleine Fulda – allerede 1277, ofte ombygget og helt nedbrændt under kong Jérôme 1811. 1816 satte kurfyrst Wilhelm I en ny slotsbygning i gang, Kattenburg, der var

af vældige dimensioner, 172 meter lang og 126 meter dyb, men bygningen nåede aldrig meget over grundkvadrene, og 1874 nedbrødes ruinerne. 1753 var Wilhelmstal bygget af landgreve Wilhelm VIII og endelig opførtes 1787-98 Wilhelmshöhe af arkitekterne du Rys og Jussows. Efter mønster fra Versailles var der store springvand i parken, bl. a. en 31 meter høj pyramide med kaskader, mens landgreve Friedrich II havde ladet konstruere en fontæne, der sprang 58 meter. ● 6,23 18 ggr] fejl for 16 ggr.

Freitag d. 12. ● 7,3 *Prindsesse Charlotte*] (1789-1864) datter af den danske arveprins Frederik, var 1810 blevet gift med landgreve Vilhelm af Hessen-Kassel (1787-1867), der var dansk generalmajor og følte sig som dansk. ● 7,7 *det nye slot*] den tilbagevendte kurfyrste – Vilhelm I – var nok en »Geizhals«, som befolkningen ifølge Bournonville i den senere beretning kaldte ham – men han havde arvet sine forfædres byggelyst og fik efter hjemkomsten straks igangsat bygningen af et nyt residenspalæ »Die Cattenburg«, som dog aldrig blev fuldført i det mål, der oprindeligt var bestemt. ● 7,11 *paa Comoedie*] teatervæsenet i Kassel, som Ant. B. selv havde tilhørt i sine unge år 1776-80, har en lang tradition. Dets oprindelse skyldes i det 17. årh. landgreve Moritz den Lærde, som oprettede sit Ottoneum – opkaldt efter hans søn – hvor der ageredes klassisk repertoire på græsk og latin. I begyndelsen af det 18. århundrede var engelske vandretruppe tit her, og under landgreve Karl (1670-1730) trivedes især den italienske opera, bl. a. i et storslået ombygget ridehus i forbindelse med slottet. Sit Hoftheater fik Kassel, da landgreve Friedrich II 1766 lod et adeligt palæ i hovedgaden – Königsstrasse – ombygge til et prægtigt teater, som med adskillige ombygninger har været i funktion helt op i vort århundrede. Herudover opførtes tillige et Komödienhaus på Rennbahn, hvor fransk skuespil og vaudeviller plus i perioder også tysk drama havde til huse, mens Hoftheater var hjemsted for opera og ballet. 1787 nedbrændte Komödienhaus, mens forlystelseslivet næsten døde bort under den sparsommelige landgreve Wilhelm IXs regering. Hans efterfølger, kurfyrste Wilhelm I udnævnte dog 1804 hofmand og skønånd, gehejmeråd von Apell til intendant for at bringe teatervæsenet på fode igen, men Napoleonskrigene ændrede alt. 1807-1813 var Napoleons yngste broder Jérôme konge af Westphalen og valgte Kassel som sin residens. Under denne tids »Carneval Jérôme« havde både opera og ballet store dage. Ved Wilhelm I's tilbagekomst åbnedes det kurfyrstelige Hoftheater påny 1814. Med Carl Feige som teatrets ledende personlighed – dog stadig med v. Apell som hofintendant, hvorunder teatret sorterede – trivedes teatret i

Kassel påny. Kassels teaterhistoriker Lynker roser særlig skuespillet, som allerede blomstrede rigt inden den såkaldte »Glanz-Periode«, der regnes et tiår frem fra kurfyrst Wilhelm II's tiltrædelse 1821. Feige var stadig skuespillets mand, mens Louis Spohr fra 1822 blev kapelmester, og operaen under ham nåede høj standard. Feige gik først af 1846, Spohr fortsatte til 1857(?). Også på en lille slotsscene i Wilhelmshöhe blev der i perioder spillet teater i Kassel. ● 7,13 *Bourgugnon*] i den senere beretning fortæller B., at hans fader i Kassel mødte »adskillige gamle Folk, der havde kjendt ham i hans Ungdom, blandt andre to Søstre Bourguignon, med hvem han havde spøgt som Smaapiger, og som nu vare bedagede Matroner.« Ant. B. kendte fra sit tidligere ophold i Kassel en familie Bourguignon, som den omtalte Schaumbourg var medlem af (M.T. III, 2, p. 25), fru Bourguignon, født Schaumbourg, omtales 7,26. ● 7,13 *Der Bruder Tragødie*] Johann Baptist von Zahlhass, f. 1787 i Wien, d. 1870 sammesteds. Tidlig skuespillerkarriere fra Wiens Hoftheater til en lang række tyske scener, 1832 atter i Wien på Burg. I en periode tillige teaterdirektør. Forfattede sørgespillet »Der Bruder« som han selv spillede i på en række tyske scener. I den senere beretning om rejsen er det blevet til Bürgers Die Schuld og »en af Tysklands betydeligste Skuespillere Zahlhas«.

Lørdag d. 13. ● 8,2 *Hr Appell*] von Apell, Conrad (hos Lynker), Joh. David (D. Th. L.), f. 23/2 1754 i Kassel, d. sammesteds 30/1 1832. Komponist, forf. men først og fremmest hofmand og skønånd af den begavede amatør's type. I sin ungdom som dilettant beskæftiget med musik, deb. som komponist 1780 og fik adskillige operaer – uden originalitet – frem, bl.a. en Tancrede. Ud gav også anonymt 1806 »Galerie der vorzüglichsten Tonkünstler u. merkwürdigen Musikdilettanten in Kassel«. Egentlig betydning fik han dog først, da han som fyrstens Geheimekammerråd blev intendant for Kassels teatervæsen, en position han bestred til sin død. Han var en udpræget hofmand med de gamle Versailles-traditioner som forbillede. ● 8,4 *Papas Faders Portrait*] i virkeligheden er der – cfr. MT III, 2, 25 f. – tale om to portrætter. Nemlig af Antoine B.'s far, Amable Louis Bournonville, employé des vivres de l'armée, og dennes broder, Pierre Jerome Bournonville, Garde du Corps de la Compagnie de Luxembourg. I MT konstaterer B., »ved skjødesløs Behandling af Dødsboet (efter Antoine's mor) vare de formodentlig blevne solgte til en Marskandiser og fra hans Bod vandret ud, for at pryde Væggene i en eller anden westphalsk Bondestue.«

Søndag d. 14. ● 8,16 *Løvenburg*] det lille bjergslot Löwenburg var bygget

af kurfyrst Wilhelm VIII af Hessen (1743-1821). ● 8,18 *ovenstaaende*] d. v. s. Appell.

Tirsdag d. 16. ● 9,10 *en smuk Bye*] kurfyrst Wilhelm (gift med en datter af den danske Frederik V) yndede pragtbyggeri; befolkningen stod skarpt overfor ham på grund af hans ødselhed og politiske hensynsløshed. Hessen-Kassel var 1807-14 indlemmet i det af Napoleon oprettede Westphalen, som Jérôme Bonaparte blev konge over. Han rejste i Kassel en statue for broderen Napoleon, men den blev fjernet, da Hessen-Kassel 1815 blev givet tilbage til kurfyrst Wilhelm. Den sociale fremgang, der havde været i de foregående 8 år, standsede. Kurfyrstens konservativisme på alle områder gav sig også udslag i at soldaterne var klædt efter 18. århundredes mode med piske-paryk.

Torsdag d. 18. ● 10,14 *M[d]: Kuntzen*] operasangerinden Johanna Margretha Antonetta Zuccarini (c. 1766-1842), som var født i Frankfurt, blev 1793 gift med komponisten F. L. Æ. Kunzen (1761-1817), der efter nogle år i København, hvor han bl.a. fik opført sit hovedværk operaen Holger Danske til tekst af Baggesen (1789), drog til Berlin, Frankfurt og Prag. 1795 blev han J. A. P. Schulz's efterfølger som kapelmester ved Det kgl. Teater i Kbhv. og virkede i denne stilling til sin død. Hustruen blev boende i Kbhv. til sin død, men var åbenbart på besøg i sin fødeby. ● 10,16 *paa Comoedie*] Frankfurt am Main, der naturligvis både havde kendt til vandretrope, italiensk teater og andre teaterformer, fik først sit af byen byggede teater 1782, da den kendte Grossmannsche trup indviede bygningen, som havde været flere år under rejnsning. 1788 kom det under Mainz' teaterintendantur, men genvandt 1792 sin selvstændighed. Som Frankfurter Nationaltheater var det til 1842 blandt de bedre i Tyskland med gæsteoptræden af tidens førende kunstnere og truppe, men også med eget fast personale. Det gamle teaterhus var i brug 120 år og lukkedes først 1902, da Fr. a. M.'s ny Schauspielhaus åbnedes. Allerede 1880 havde Frankfurt fået sit særlige Operahaus. ● 10,16 *Donau-Pigen*] Das Donauweibchen, Wien 1798, yndet syngespil af den østrigske komponist Ferd. Kauer (1751-1831).

Fredag d. 19. ● 10,20 *Papas Geburtsdag*] det var Ant. B.'s 60-årsdag. ● 11,22 *Savoye*] et tilfældigt rejsebekendtskab, som ikke kan nøjere opklares.

Søndag d. 21. ● 12,23 *alle Tydskere vente*] i social henseende var det franske regime et fremskridt fra de hessiske kurfyrsters.

Mandag d. 22. ● 13,28 *fransk Dilligence*] efter de skiftende tyske diligencer, som B. både her og i den senere beretning stedvis beklager sig over,

kommer de nu med den franske »Messageries Royales« til Paris, hvor diligencernes terminus var Diligencegaarden ved Rue Notre Dames-des-Victoires.

Torsdag d. 25. ● 15,17 *Hotel du Commerce*] i pariservejviseren betegnes Hôtel du Commerce, rue Vantadour 7 med indehaveren Dufour som »første klasses«. Det synes at have været vel dyrt for B., som derfor nogle dage senere flyttede til det beskednere Hôtel des Bains, hvor Bournovillerne havde fast station under pariseropholdet.

Fredag d. 26. ● 16,21 *Theater Favart*] undervejs fra Operahuset i Rue de la Loi, (senere Richelieu) dømt til nedrivning efter mordet der på hertugen af Berry, til den bygning, som rejstes i parken, der hørte til Hôtel de Choiseul med udgang til la rue Le Peletier, husedes Operaen i den såkaldte Salle Favart. Også den var i sin tid rejst på en grund, som tilhørte familien de Choiseul. Det skete, da regeringen 1780 under Louis XVI ønskede at flytte la Comédie-Italienne fra Hôtel de Bourgogne i kvarteret »les Halles« til Boulevarderne, hvor forlystelseslivet stod i flor. Teatrets personale protesterede dog mod at teatret skulle have hovedindgang mod boulevarden, da det ikke ville slås i hartkorn med det mindre fornemme teaterliv, som blomstrede i teatrene på Boulevard du Temple. Arkitekten til den ny bygning, vendte planen, så det ny teater så at sige vendte ryggen til boulevarden. Salle Favart åbnedes som »italienernes« teater 28/4 1785. Ved hertugen af Choiseuls død 1786 erhvervede truppen selv teatret. Under revolutionen 1789 fik det navnet Opéra-Comique national. Efter århundredskiftet husede bygningen i to perioder italienske truppe, 1802-1804 rekrutteret af Mlle Montansier fra Théâtre Olympique, 1815-1818 under Mme Catalanis ledelse. Det var i denne periode Rossini 1817 debuterede i Paris med »L'Italiana in Algieri«. 1820 flyttede så Operaen ind, da bygningen i la Rue de la Peletier endnu ikke var færdig. Den spillede i Salle Favart fra 19/6 1820 cirka halvandet år. Først 6/2 1822 kunne Operaen begynde i Salle de la Rue de Peletier. Senere flyttede le Théâtre-Italien påny til Salle Favart, 1825-1838. Det sidste år blev bygningen tilintetgjort af en brand, hvori dets direktør Severini omkom. ● 16,22 *Le Devin du Village*] J. J. Rousseaus klassiske syngespil (1752), der indvarslede det franske syngespils enorme opblomstring. ● 16,22 *les Prétendus*] com.-lyr. med musik af Lemoyne og libretto af Rochon de Chabannes (anonym). Créeret af Operaen 2/6 1789 i Salle de la Porte Saint-Martin. Le Jugement de Paris, ballet af Gardel.

Lørdag d. 27. ● 17,3 *Peter Funck*] violinist (1788-1859) var repetitør ved

balletten i Kbhv.; senere omtaler B. ham (M.T. III, 3, p. 227) i hårde vendinger; han var nevø af Det kgl. Teaters kapelmester, komponisten Claus Schall, der kraftigt protegerede den talentløse unge musiker, som var i Paris for at studere hos dirigenten Habeneck og komponisten Anton Reicha, noget, der dog ikke kom til at sætte spor i Funcks udvikling. ● 17,3 *Heiberg*] P. A. Heiberg (1758-1841), der efter sin landsforvisning 1799 opholdt sig i Paris. ● 17,9 *Il Turco in Italia*] opera af Rossini (1814).

Søndag d. 28. ● 17,13 *Hr Valtersdorf*] grev Ernst Walterstorff (1755-1820), der havde været knyttet til administrationen af de dansk-vestindiske øer og som steg til generalguvernør for øerne, overtog 1796 ved sin tilbagekomst til Danmark ledelsen af postvæsenet og indførte diligencebefordringen i Danmark. Sammen med Baggesen var han 1798-1801 direktør for Det kgl. Teater og kom i godt forhold til personalet, som på det tidspunkt også omfattede Ant. B. Uden at være militært uddannet kom han til at spille en rolle i krigene 1801 og 1807. Fra 1810 til sin død, som indtraf 13. okt. 1820 under B.'s ophold i Paris, var han dansk gesandt i Frankrig. B.'s dagbog beretter om hyppige middagsinvitationer til W., der skaffede Ant. B. og B. fribilletter til Operaen. ● 17,14 *Gabrie*] fr. danserfamilie, gl. venner af familien B., bl.a. fra gæstespiilet i Kbhv. I G.'s hjem i Paris kom Bournonvillerne ofte under det første ophold. Faderen synes på det tidspunkt ikke længere at være aktiv i teaterverdenen, men meget hjælpsom overfor de danske gæster. Sønnen Télémaque – født i Paris i 1790'erne – havde ganske ung været små tre år som solodanser i Stockholm fra 8/11 1815-1/6 1818. Han debuterede dér i *Alceste* og beundredes både for skønhed og talent, især hans pirouetter forbløffede publikum. Han synes dog at have været længere i Sverige, end Dahlgren anfører, idet han februar 1819 var gæst på Københavns kgl. Teater med familien Ledet. Overskou skriver, at han – sandsynligvis med Antoine B. som initiativtager – ansattes ved Det kgl. Teater »fra næste sæson« (altså 1819-20), men »personlige Forhold bevægede ham kort efter til at tage andet Engagement«. Dette kunne udmærket være det lidt senere omtalte engagement til Théâtre de la Porte-Saint-Martin, hvor han første gang dansede i *La Fille mal-gardée* 20/7 1820 og forblev en årrække. Knap en snes år senere dukker Télémaque Gabriele atter op i København som balletmester hos Pricerne på Morskabsteatret på Vesterbro i sommeren 1839. Han arrangerede balletdivertissementer, hvori hans egne og Pricernes børn optrådte. ● 17,20 *Biørn*] tilfældig bekendt, ueftersporlig. ● 17,20 *la belle Limonadière*] Véron omtaler bl.a. værtinden i Café des Mille Colonnes, Mme Romain som husets skønne

attraktion, kaldet »la belle limonadière«. Allerede en generation senere havde dog værtinden i Café Foy i Palais Royal fået samme kælenavn af pariserne.

Mandag d. 29 ● 18,2 *Hôtel des Bains*] findes i pariservejviseren uden særlig kvalitetsbetegnelse. Adressen er som den her anførte rue de Richelieu 19. Indehaversken var Mme Carré. ● 18,5 *Panurge*] opera (1785) af A.-E.-M. Grétry (1741-1813). ● 18,6 *orgeat*] en læskedrik, appelsin- eller citronsaft med vand og sukker blandet med bygmel.

Onsdag d. 31. ● 18,23 *Le Rossignol*] opera i een akt (1816) af Louis Sebastian Lebrun (1764-1829). Tilløbsstykke takket være sangerinden Mme Alberts og fløjtenisten Tulous koloratur-duet. ● 18,23 *la Dansomanie*] folie-pant. med koreografi af Gardel, musik af Mehul. Créeret af Operaen i Salle de la Rue de la Loi 14/6 1800. Forblev på rep. til 1826. Sandsynligvis forbillede for Vincenzo Galeottis komiske ballet Choromanien eller Danse-sygen, créeret med musik af Claus Schall på Københavns kgl. Teater 29/10 1811.

JUNI

Torsdag d. 1. ● 19,1 *Theatre des Menus Plaisirs du Roi*] der lå i rue du Faubourg Poissonnière, var oprettet 1780 i hotel des Menus. ● 19,4 *Caffe*] i rue du Faubourg-Poissonnière nr. 2 fandtes en »limonadier« Boucherot, den eneste café i gaden. ● 19,8 *Chatillon*] parisisk familie, som ikke synes at have været aktive teaterfolk, men private bekendte af danseren Laurent. Denne gav da også senere, da A. B. i 1824 skulle studere i Paris, en introduktion, som den unge B. benyttede sig af ved begyndelsen af sine parisiske studieår. ● 19,12 *Prevot*] en restaurant af dette navn – dog til tider stavet Prevost – fandtes i Palais-Royal, Gallerie des Pierres 160, ligesom der sammesteds, men i no. 123, fandtes en »limonadier« Prevot. Der skelnedes ikke stærkt mellem de forskellige slags restauranter i omtale. Véron nævner ikke nogen restaurant med navnet Prevot blandt de populære Palais-Royale-traktørsteder. Til gengæld omtaler han en original tjener i Tortoni – ved navn Prevost – som netop i denne periode var ansat i restauranten og muligvis i en periode dens leder. ● 19,14 *Lemelle*] restaurant i Galerie Montesquieu no 5. Blandt andet mødtes frimurerne her. Den regnedes blandt de gode spisesteder i Paris og blev meget besøgt af Bournonvillerne under deres pariserophold i 1820. ● 19,14 *Theater feodeaux*] i Salle Feydeau, der lå i gaden af samme navn, havde Opéra Comique til huse 1801-29. I Mit Theaterliv, s. 37, mindes B. med særlig glæde, at han her hørte Aubers og Boieldieus operaer og lærte fremra-

gende sangere og skuespillere at kende. ● 19,15 *Acteuren Hr. Batist*] slægten Baptiste-Anselme havde i det attende og nittende århundrede talrige medlemmer, som udøvede teatrets kunster, oftest i skuespillet, men også i sang, dans og som musikere. Joseph-François B. kaldt L' Ancien regnes for slægtens ældste fremtrædende medlem, gift med Marie Bourdais, også en fremragende skuespillerinde. Baptiste l' Anciens broder var Joseph François B.-A., født 1733 og i Haag 1754 gift med skuespillerinden Marie Dumont. Parret var i Stockholm som medlemmer af den franske trup hos kong Adolf Fredrik, der opløstes 1771, men parret kom tilbage under Gustav III, og deres datter, Marie Louise Baptist var fra 1778-1795 en yndet skuespillerinde og sangerinde i Stockholm. Hun ægtede 1780 den franske danser Marcadet, der 1778-1795 var Antoine B.'s kollega som premier-dansör ved Operaen i Stockholm. I næste generation var det den her omtalte Nicolas-Baptiste Anselme, kaldet l' Aîné (f. 18/6 1761 i Bordeaux, d. 30/11 1835 i Batignolles), og Paul-Eustace Anselme, kaldet B. Cadet (f. 18/6 1765 i Grenoble, d. 31/5 1839 i Paris), der var de berømteste, selvom også andre af slægten gjorde sig kendt i tidens teater. B. Aîné fik ry fra sin første rolle i Paris i Robert, chef de Brigand på Théâtre Marais 1792 og blev en af Comedie Française's højt elskede sociétaires fra 1809-1828 tillige professeur ved Conservatoriet. Den yngre broder Baptiste Cadet blev ligeledes sociétaire – som broderen – fra 1899. Det er Baptiste Aîné, B. opsøger, idet denne beboede den her opgivne adresse mere end tyve år. Han findes fra 1805 i No. 1508, senere No. 346, som B. her anfører.

Fredag d. 2. ● 19,24 *Posthuset*] la grande poste i Paris, beliggende i rue Jean-Jacques Rousseau, var stedet, hvorfra posten hurtigst ekspederedes, idet postkasserne her tømtes ofte både hellig og søgn. ● 19,25 *Hr. Liendon*] ueftersporlig bekendt af faderen. ● 20,2 *Lambert*] spiseshus i rue Richelieu 21. I nærheden af B.'s bopæl, og midt i teaterkvarteret. Blev deres – og vennernes – foretrukne spisested under 1820-opholdet ved siden af det tidligere omtalte Lemelle. ● 20,3 *Aristippe*] opera (1808) af Rodolphe Kreutzer. ● 20,40 *Hr Derivis*] Henri Etienne Derivis (1780-1856) fremragende bassanger ved den store opera.

Lørdag d. 3. ● 20,10 *Comision*] den kommission, Ant. B. skulle udføre, bestod i fremskaffelse af et middel mod tandpine. ● 20,16 *Caffe Valois*] Véron omtaler den som café i Palais-Royal, hvor under restaurationen de gamle emigrerede efter deres tilbagekomst holdt til. – De lød i folkemunde navnet »les voltigeurs de Louis XVI«. Dens atmosfære var politisk, og dens stam-

publikum modstandere af gæsterne, der holdt til i P.-R.s anden »politiske café«, Lemblin. ● 20,17 *stor larm*] Greven af Artois, var bror til Ludvig XVIII, og far til den myrdede hertug af Berry. Det var et i politisk henseende uroligt Paris, Aug. og Ant. B. nåede til de sidste majdage i 1820. Under Ludvig XVIII's svage, men i begyndelsen moderat liberale regering, stredes stærkt royalistiske med mere liberale kredse. De mere liberale valg-, presse- og hærlove bragte ikke varig bedring og mordet på hertugen af Berry, sønnen af den yderst royalistiske greve af Artois, den senere Charles X, forårsagede yderligere et tilbageslag for liberaliseringsbestræbelserne. Få dage efter deres ankomst oplever far og søn 3. juni et udslag af de til borgerkrig grænsende stridigheder, hvor hæren stod delt mellem de royalistiske og de liberale kredse, og hvor den i 1817 indførte listevalgret var på nippet til at blive afskaffet. ● 20,18] de royalistiske soldaters slagsang Vive Henri Quatre, der forherliger det royalistiske Frankrig ved at mindes den konge, der grundlagde renæssancetidens stormagts-Frankrig; den hvide fane var (med eller uden liljer) Bourbonernes symbol.

Søndag d. 4. ● 21,9 *vævede Malerier*] Gobelinerne, der i anl. af Christi legemsfest var ophængt på strækningen fra Tuilierne til hoffets kirke, St. Germain de l'Auxerrois, forestillede bibelske emner og begivenheder fra den græske mytologi i forvirrende blanding (M. T. III, 2, p. 33); greven af Artois, ved sin broder Ludvig XVIII's død konge af Frankrig (Charles X), fader til den myrdede hertug af Berry, ledsagede sin svigerinde hertuginde af Angoulême, Louis XVI's og Marie Antoinettes datter, Marie Thérèse Charlotte, gift med Ludvig XVIII's og den senere Charles X's broder, hertugen af Angoulême. ● 21,22 *muset*] d.v.s. Louvres samlinger. ● 21,24 *Ludvig*] Louis XVIII havde sat sit navn på Pont d'Iena over Seinen, der mindede om franskmændenes sejr 1806 over preusserne. ● 21,25 *Invaliderne*] L'hotel des Invalides på Champs de Mars var asyl for o. 4500 invalide soldater fra republikkens og kejserdømmets krige. ● 21,27 *a l'Opera*] den følgende opregning angiver de forestillinger B. så i Paris' teatre 26/5-5/6. ● 21,28 *jeux*] Les Jeux floraux, opera i 3 akter af Leopold Aimon med libretto af J. N. Bouilly.

Mandag d. 5. ● 22,13 *sit løfte*] løftet gik ud på at skaffe Ant. og Aug. B. fri adgang til den store opera; brevet fra Waltersdorff er bevaret i Det kgl. Bibl., ms. Ny kgl. Saml. 3258 D, 4°. ● 22,15 *chateau deau*] Fontaine du Chateau d'Eau stod på den nuværende Place de la Republique.

Tirsdag d. 6. ● 22,27 *Caffe de Foi*] café i Palais Royal, grundlagt 1749 af den

tidligere officer M. de Foy, beliggende på første sal mellem Rue Richelieu og Jardin de P. R. 1774 overtoges den af Jousseureau, under hvilken den nåede ry – ikke mindst da hertugen af Orléans (fader til den senere kong Louis-Philippe), der under revolutionen afgav sine titler og kaldte sig Philippe Egalité, kom der for at se den smukke Mme Jousseureau, »la belle limonadière«. Mme Lenoir blev værtinde efter Jousseureau. Efter hende M. Lemaître, og derefter M. Questel, som forblev Café Foys vært langt op i århundredet. ● 23,4 *vores pakke*] d.v.s. med medicinen til prinsesse Charlotte. ● 23,5 *Toldboden*] her var indleveringen til diligencerne – hos M. Delage i rue Bergère 15, som var »receveur principal«. ● 23,8 *Diligencen*] Hôtel des Messageries royales i rue Notre Dame-des-Victoires no. 22 var terminus for diligencerne. Hveranden dag gik herfra vogn til Metz.

Onsdag d. 7. ● 23,28 *Baptist* som var i Kbhv.) danseren Baptist. ● 24,2 *rue de Rohan*] her findes 1820 en restaurant Tabar i no. 24. ● 24,4 *Louvel*] sadelmagersvenden Louvel, den republikanske fanatiker, der havde myrdet hertugen af Berry. ● 24,6 *friet*] d.v.s. frit, på fribillet. ● 24,6 *Iphigénie en Aulide*] Glucks første opera for Paris, 1774. ● 24,7 *La [!] Carnaval de Venise*] (ou la Constance à l'Épreuve) ballet-pant. med koreografi af Milon og musik af Kreutzer og Persuis. Créeret af Operaen i Salle de la Rue de la Loi 22/2 1816. Den forblev på repertoiret til 1838.

Fredag d. 9. ● 25,4 *Borck*] dansk bogbinder, som arbejdede – med eget værksted – i Paris i r. de Seine ved Saint-Germain, 27. Omtales også 54,20 og 72,22. ● 25,5 *Mme Aumont*] bedstemor til B.'s ven, maleren Louis Aumont, se noten om familien Aumont. ● 25,8 *La Vestale*] (1807), opera af Gasparo Spontini (1774-1851). ● 25,8 *L'épreuve villageois*] L'Épreuve villageoise ou André et Denise, ballet-pant. med koreografi af Milon (efter Deforges) og musik af Persuis (efter Grétry). Créeret i Salle de la Rue de Loi af Operaen 4/4 1815. B. kalder den en måneds tid senere (19/7) »en jammerlig ballet«.

Lørdag d. 10. ● 25,15 *vore Journaler*] både far og søn skrev øjensynlig dagbog, men Ant. B.'s er gået tabt; måske har Aug. B. skaffet den af vejen, han har heller ikke bevaret faderens breve. ● 25,22 *Madam Duport*] danserfamilien Baptiste – se denne i brevene – boede altså sammen med svigermoderen. Hendes søn, Mme Baptiste's broder, var danseren Louis Duport, se denne. ● 25,25 *endeel Costumer*] d.v.s. kostumeskitser.

Søndag d. 11. ● 26,5 *Gabries Angagement*] Télémaque G. stod foran debut som danser på Théâtre de la Porte-Saint-Martin efter sin hjemkomst fra Sverige og Danmark.

Mandag d. 12. ● 26,22 *Lafeuillade*] sanger. Debut'en førte til omgående engagement og allerede i Alm. des Sp. for 1823 – for året 1822 – findes Lafeuillade i klassen »remplacemens«, ligesom han så tidligt som 1821 i »Petite Biographie dramatique« omtales som »meget lovende«.

Tirsdag d. 13. ● 27,6 *Viotti*] violinvirtuosen G. B. Viotti (1753-1824), der havde grundlæggende betydning for eftertidens violinspil, skrev foruden 24 violinkoncerter en række duetter for 2 violiner, der også blandt amatører hørte til det oftest spillede i sin art. Han var 1819-21 direktør for den store opera i Paris.

Onsdag d. 14. ● 27,14 *syg i Nat*] sygdommen skyldes måske champagnen aftenen før. ● 27,17 *prindsessen*] (l. 19 blot P.) d.v.s. prinsesse Charlotte. ● 27,24 *Anacréon*] opera af Cherubini.

Torsdag d. 15. ● 28,12 *rue du Four No 4*] på denne adresse i kvarteret S. Honoré boede skrædderen Seyert.

Lørdag d. 17. ● 29,5 *Theater Francais*] La Comédie-Française (også kaldet Théâtre-Français eller slet og ret »Le Français«), den franske nationalscene. Grundlagt 21/10 1680, da skuespillertruppen i Hôtel de Bourgogne (sammenslutningen af Molières trup og Marais-truppen) forenedes med truppen i Théâtre Guénégaud og rykkede ind i dennes hus i rue Mazarine, hvor den blev, til truppen 1687 flyttede til Rue des Fossés-Saint-Germain-des-Prés (nuværende Rue de l'Ancienne Comédie). Her blev den til 1770/71. Kom derfra til sit ny hus – det nuværende Odéons første bygning – hvor man spillede 1792 til 1802. Siden da har C.-Fr. haft til huse i bygningen ved Rue Richelieu, den sydvestlige fløj af Palais Royal, idet den splittede societairstab da genforenedes. I 1790'erne var den progressive fløj udvandret med Talma som fører, mens de konservative samledes under Fleury. 1812 fik C.-Fr. ved Napoleons berømte Moskva-Dekret det grundlag, teatret senere trivedes under. 1900 ødelagdes bygningen næsten totalt af brand, men genopbyggedes på sin gamle tomt. 1946 blev Théâtre Odéon atter C.-Fr.'s anden scene – kaldet Salle Luxembourg i modsætning til hovedscenen Salle Richelieu – men udskiftes på ny og hed – i hvert tilfælde for en tid – i 1960'erne Le Théâtre de France.

Søndag d. 18. ● 29,29 *Figaros Giftermaal*] Beaumarchais' komedie. Mozarts opera kendte B. næppe. Den kom først op i Kbhv. den følgende sæson.

Tirsdag d. 22. ● 31,20 *Bang*] sekretær ved det danske gesandtskab i Paris, Kammerråd Bang, senere ejer af godset Nørager (M.T. III, 2, p. 36).

Lørdag d. 24. ● 32,18 *Hr Noverre*] Antoine N., f. i Lyon 1750, d. 14/4

1829. Søn af ballettens berømte reformator Jean-Georges N., Antoine B.'s fordums lærer og balletmester. A. N. var bysbarn med A. B., omend 10 år ældre og de har utvivlsomt i perioder truffet hinanden i barne- og ungdomsår i Wien, Stuttgart, Paris og London. A. N. nød i flere omgange – ved sin faders indflydelse – kongelig velvilje, idet han 1770 af Madame la Dauphine (Marie Antoinette) fik løjtnantsrang i hæren. Da hans far 1775-1776 atter var tilbage i Paris ved dronningens protektion opnåede A. N. en stilling som inspektør ved de kongelige gårde og dertil titlen af baron de Séricourt. Det synes, som var A. N. ved faderens og moderens død i 1810 uden forbindelse med dem. Sine stillinger havde han da forlængst mistet, men levede altså stadig i Paris ti år senere, da Bournonvillerne besøgte ham flere gange – ligesom August B. under sit gæstespil med Operaens kunstnere i 1828 i London besøgte andre i England levende medlemmer af Noverre-familien.

Søndag d. 25. ● 33,10 *Luxembourg*] samlingen her rummede allerede på denne tid fortrinsvis yngre kunst.

Mandag d. 26. ● 33,25 *Oedipe a Colone*] opera af Antonio Sacchini, Paris, 1786.

Onsdag d. 28. ● 34,11 *Bains vigier*] der var helt op til vor tid flere badeanstalter, også varmtvandsbadeanstalter, på Seinen. Bains Vigier sur la Seine, quai d'Ecoles et quai de Louvre, var 1820 et af Paris' 26 bains publics. ● 34,17 *Hurbain*] en af de mange restauranter i Palais Royal's Gallerie de Pierre, No. 65.

Fredag d. 30 ● 35,16 *Malthe Bruun*] ligesom P. A. Heiberg drog Malthe Conrad Bruun (1775-1826) som landsforvist til Paris. Medens Heiberg ikke nåede nogen fremtrædende position, kom Malthe Bruun (der i modsætning til Heiberg efterhånden forligede sig med monarkiet) til at nyde stor anseelse som geograf og politisk skribent. Skønt enige i deres liberale synspunkter, medens de opholdt sig i Danmark, var de ofte personligt fjendtligt indstillet mod hinanden. Den unge B. ved ikke, at det netop var fordi de efter anskuelserne o. 1800 ikke gjorde deres fædreland ære, at Heiberg og Malthe Bruun nu var i Paris. ● 35,17 *skribenten Neergaard*] Tønnes Christian Bruun de N., f. 26/11 1776 i Svenstrup, d. 14/1 1824 i Paris. Søn af etatsråd og landsdommer Jens Bruun de Neergaard til Svenstrup, Skjoldnæsholm og Merløsegaard. Efter privat artium bl.a. auscultant i rentekammeret 1799-1805, men foretog – velhavende som han var – talrige rejser i udlandet, bl.a. for at studere mineralogi. Kammerjunker 1800. 1804 ægtede han den østrigske baronesse Therese L. B. Monnagetha og købte godset

Hütten i Slesvig, men fortsatte sit rejseliv og bosatte sig til sidst i Paris, hvor han døde. Han udgav en række skrifter, bl.a. om sine rejser, pragtværket »Voyage pittoresque et historique du Nord de l'Italie« med tegninger af Naudet og gravurer af Debucourt. Det begyndte at udkomme i Paris 1812 og fortsattes til og med IX bind i stor folio. Senere en anden »Voyage Pittoresque« i to bind.

JULI

Søndag d. 2. ● 36,10 *til (i ms. at)*] *Barière de Sevres*, byport. ● 36,12 *Icÿ]* d.v.s. Issy. ● 36,14 *Medon]* Meudon. ● 36,15 *Mme Robert Gabries søster]* en ikke nærmere bestemt slægting af familien Gabrie.

Tirsdag d. 4. ● 37,6 *Desaugier]* fr. forf. og teaterdirektør.

Torsdag d. 6. ● 38,10 *Vaudeville]* Théâtre du Vaudeville, et fordums dansehus – kaldet Wauxhall d'Hiver eller le Petit-Phantheon – ombyggedes i efteråret 1792 til teater og åbnedes 12/1 1792 som Théâtre du Vaudeville i Rue de Chartres med succes for et repertoire i den lettere genre. Dets leder var 1792-1815 dramatikerens Barré. Her var det Desaugier 1816 blev direktør, men da Delestre-Poirson 1819 havde fået bevilling til Gymnase og stjal både forfattere og skuespillere fra Vaudeville, forlod D. direktørstolen. Hans efterfølger, Berárd, såredes efter kort direktørtid i en duel, og D. hentedes tilbage, men døde allerede 9/8 1827. ● 38,13 *Un Diner à Pantin]* ou l'Amphytriona la diète, Vaudeville i 1 akt af Desaugiers, Gersin og Gentil. Uropført på Théâtre du Vaudeville 3/7 1820. ● 38,13 *le chateau de mon Oncle]* ou le Mari par hasard, comédie-vaudeville af Desaugiers og Arm. d'Artois. Uropført på Théâtre du Vaudeville 15/5 1819.

Fredag d. 7. ● 39,40-40,6. Oprensningen af malerne har været for meget for den 14-årige, som vil »huske« det hele, men hverken er sikker i stavning eller navne.

Lørdag d. 8. ● 40,20 *Mme Monvel]* en bekendt af faderen fra hans tidligere pariserophold.

Søndag d. 9. ● 40,27 *Messen paa Thuillerierne]* den daglige kirkelige messe, som menigmand – tilbørligt klædt og forsynet med adgangskort (billet) – kunne komme ind og overvære. Journal de Paris 10/7 noterer således for 9/7 (den her omtalte dag, en søndag) »Aujourd'hui, après avoir entendu la messe dans ses appartements, le Roi a reçu les princes, les ministres etc.« ● 41,6 *Les Rosières]* opera, 1817, af Ferdinand Hérold (1791-1833). La Bergère châtelaine, 1820, opera af François Auber (1782-1871).

Tirsdag d. 11. ● 41,28 *Gabrie*] mellem ægtefællerne Gabrie var forholdet åbenbart ikke det bedste (jvf. 26,6).

Onsdag d. 12. ● 42,10 *Manuel Benjamin-Constant*] rettelig Henri-Benjamin Constant de Rebecque, f. 25/10 1767, d. 8/12 1830. Fr. forfatter og politiker. Forvist af Napoleon – på grund af sit forh. til Mme de Staël – virkede under Bourbonerne fra 1819 medlem af Deputeretkammeret. Skrev 1807 romanen »Adolph«, der dog først kom ud 1816. Fremragende taler og skarp politisk tænker. ● 42,5 *Palais Bourbon*] sæde for det franske deputeretkammer. ● 42,11 *Marie Joseph Lafayette*] (1757-1834), den højtelskede, men politisk ubetydelige franske frihedshelt. ● 42,12 *Le Duel au Croisée*] ou le Française à Milan, comédie-vaudeville af Dieulafoy og Gersin. Uropført på Théâtre du Vaudeville 17/1 1818. ● 42,13 *Pierrot ou le Diamant perdu*] Com-vaud. af Desaugiers og Gentil de Chacagnac. Uropført på Théâtre du Vaudeville 11/3 1813.

Torsdag d. 13. ● 42,18 *Paul Funck*] da. danser (1790-1837) var uddannet af Ant. B. Han satte forskellige balletter op, bl.a. Zephire og Flore (se s. 46) og dansene til Elverhøj, 1828, der benyttes endnu. F. fungerede som ballettens leder i perioden mellem Ant. B.'s afskedigelse og Aug. B.'s tiltrædelse.

Fredag (ikke Loverdag) d. 14. ● 43,8 *Pont Louis seize*] Nu pont de la Concorde. ● 43,10 *Porcelains-Fabriken*] i byen Sèvres – nu sammengroet med Paris – beliggende mellem St. Cloud-Parken og Meudon-skovene ved Seine, hvor vejen Versailles-Paris krydser floden, grundlagdes 1756, hvad der under Louis XV blev en af verdens berømteste porcelænsfabrikker: Manufacture royales des porcelaines. Specialiteten var det såkaldte bløde porcelæn. 1876 flyttedes fabrikken fra sit oprindelige sted nogle kilometer ind i St. Cloud-parken. Allerede tidligt var et rigt keramisk museum knyttet til fabrikkerne, som nu hedder Manufacture nationale de Sèvres. ● 43,14 *St. Cloud*] Slottet St.-Cl. – i byen af samme navn, nu en vestlig forstad til Paris, voksede sammen med denne – bygget 1572, ødelagt under belejringen af Paris 1870. Napoleon boede der, og i 1820'erne benyttede Charles X det, men slottet og parken med springvand og dekorative bygningsværker, som den omtalte pyramide, var åben for besøgende. Slottets sidste »regerende« beboer var Napoleon III. ● 43,15 *Le Tête-Noire*] parisisk restaurant, eksisterer den dag i dag.

Lørdag d. 15. ● 43,26 *den Pas*] d.v.s. pas de la rose, som omtales 42,21.

Mandag d. 17. ● 44,28 *Madam Taglioni*] Sophie Taglioni, datter af den svenske operasanger Christoffer Karsten, gift med Filippo Taglioni, moder

til Marie Taglioni. ● 45,1 *Aspasie og Përikles*] 1820, opera af Joseph Daussoigne (1790-1875), der var elev af sin berømte onkel Etienne Nicolas Mëhul. Han slog aldrig igennem som komponist, men gjorde sig senere fortjent som direktør for konservatoriet i Liège. ● 45,3 *Mlle Paul*] Pauline Paul, søster til Operaens mandlige stjerne Paul l'aërien. F. 4/6 1805 og d. 1/8 1877 i Amiens. Allerede som syvårig havde hun danset med sin broder i Lyon, og var efter hans debut på Operaen – 1813 – kommet på dens balletskole og havde 1818 haft sin første rolle i *La Servante justifiée*. Derefter havde hun og broderen været sensation på en provinstantournee 1819 og sagdes at have trukket større publikum i Bordeaux end selveste Mlle Mars. Mlle P. gjorde stor succes ved sin officielle debut 17/7 1820 – ved sin vimse stil og sin hele næsten barnlige men samtidig kokette apparition. Hun blev snart en af publikums yndlinge og virkede som premier sujets på Operaen fra 1820 til 1836. 1832 ægtede hun sin kammerat danseren François Montessu, men var berygtet for sine talrige elskere.

Torsdag d. 20. ● 46,8 *Tristesse et Gaité*] ou les Deux noces, vaudeville i 1 akt af Cottenet og Charles Hubert. Uropført 11/7 1820 på Théâtre de la Porte-Saint-Martin. ● 46,9 *la fille mal gardée*] ballet-pant. med koreografi af Dauberval og opr. musik sammensat af populære vise- og operamelodier. Créeret 1/7 1789 på Grand Théâtre i Bordeaux. Kom snart op rundt på de større balletscener i forskellige versioner. Oprindeligt titel var *Le Ballet de la Paille* ou *Il n'est qu'un pas du mal au bien*. Først 1791 fik den titlen *La Fille mal-gardée*. da D. satte sit værk op i London. Til Paris kom L. F. 1803 på Théâtre de la Porte-Saint-Martin og nåede først ind på Operaens repertoire 17/11 1828, hvor Aumer satte den op og da til et partitur, Hérold havde opfrisket. ● 46,10 *Dansede som et Sviin*] i B.'s meget afgjorte dom over Télémaque Gabriele genfinder man som i andre lignende tilfælde sikkert Ant. B.'s udtryk.

Freitag d. 21. ● 46,21 *Mme Mainvielle Fodor*] om den fejrede sangerinde Josephine Mainville Fodor (1789-1870) se bd. I, brev 25, 90, 28 og note hertil. Hun var på dette tidspunkt knyttet til Théâtre Italien. ● 46,23 *Zephyre et Flore*] egtl. Flore et Zephir. Ballet anacréontique med koreografi af Didelot, musik af Venua. Créeret af Operaen i Salle de la Rue de la Loi 12/12 1815. Paul Funck var også interesseret i balletten, som han få måneder senere – 4/11 1820 – satte op som divertissementet »Zephyr og Flora« på teatret i København.

Lørdag d. 22. ● 47,4 *L'Ambigu-comique*] et af Paris' mindre teatre, Thé-

âtre de l'Ambigu-Comique. Bygget af den tidligere skuespiller og forfatter ved La Comédie-Italienne Nicolas Medard Audinot, efter at han først havde drevet et marionetteater på la Foire Saint-Germain. Audinot åbnede sit nybyggede teaterhus på Boulevard du Temple 9/7 1769. Det bevarede længe den popularitet, teatret hurtigt vandt ved et folkeligt repertoire af små stykker. 1816 efterfulgtes grundlæggeren af Corse, og efter ham var Mme Puisay direktør, indtil grundlæggerens søn kom til roret og styrede teatret til sin død 1826, dog fra 1823 med Franconi og Sennepart som meddirektører. Natten mellem 13/7 og 14/7 1827 nedbrændte bygningen. 1829 åbnedes et nyt Th. de l'A.-C. på hjørnet af rue de Bondy og Boulevard du Temple.

Mandag d. 24. ● 47,23 *Hr. Lefevbre*] omtales senere (10-11/9) som nodehandler eller -afskriver; om han har forbindelse med den i brevene omtalte danser af samme navn kan ikke oplyses.

Torsdag d. 27. ● 48,27 *Etatsraad Olsen*] Medlem af direktionen for Det kgl. Teater, etatsråd G. H. Olsen og teaterchefen, kammerherre Holstein; svaret på denne ansøgning om udsættelse af hjemrejsen, dateret 26/8 og underskrevet af Olsen, nåede først til Paris 6/9. (Kgl. Bibl. ms. Ny kgl. Saml. 3258 DI, 4°).

Fredag d. 28. ● 49,6 *Academie des belles lettres*] som endnu i vore dage, var der i 1820 hver fredag adgang til møderne i Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, der holdtes i palais de l'Institut de France. ● 49,10 *Hjort*] litteraten Peder Hjort (1793-1871), var efter sit urimelige angreb på Baggesen rejst til udlandet, medens den sag, Baggesen havde rejst mod ham, og som endte med dom over Hjort, verserede. Han opnåede under denne rejse en tysk doktorgrad, og da han 1821 vendte tilbage til Danmark, udnævntes han til adjunkt ved Sorø Akademi. ● 49,18 *Det nye stykke*] d.v.s. Aspasia & Pericles. ● 49,20 *Brev fra Nivelon*] invitationen (Kgl. Bibl. ms. Ny kgl. Saml. 3258 D I, 4to) gjaldt et ophold på Nivelons landsted, l'Hermitage de St. Martin du Bosc i Etrepagny; en lille by i det nordøstlige hjørne af departementet Eure i Normandiet.

Lørdag d. 29. ● 49,27 *Mme Elie*] f. Louise Launer, solodanserinde, premier sujet. Ved Operaen 1810-1835. Hun var allerede blandt de lidt ældre, da Bournonvillerne kom til Paris, men fortsatte endnu mange år i mimiske roller. Således var hun den første danserinde, der udførte mere Simone i La fille mal gardée, som oprindeligt altid sandedes af en mand. ● 49,28 *nyt Theater*] den påtænkte nye operabygning kom ikke til at ligge i rue Grange-Batelière, men i den nærliggende rue Peletier. ● 50,3 *Mr: Guillaume*]

rettelig Monsieur Guillaume ou le Voyage Inconnu, vaudeville af Barré, Radet, Desfontaines og Bourgueil. Créeret på Théâtre du Vaudeville 1800 og i »Annales dramatiques« betegnet som en af dette teaters bedste forestillinger. ● 50,4 *Le roi et le patr[i]e*, konjekturen tilbagekaldes] rettelig le Roi et le pâtre, comédie-vaudeville i 1 akt af Cuvelier, J. Helitas de Meun og P.-A. Ducis. Uropført 20/7 1820 på Théâtre du Vaudeville. ● 50,4 *encore une folie*] Encore une folie! ou la Veille du mariage, comédie-vaudeville i 1 akt af Capelle og Lurieu. Uropført 7/2 1818 på Théâtre du Vaudeville.

Søndag d. 30 ● 50,10 *Dessorges*] bekendt af familien, som ikke kan nærmere identificeres.

AUGUST

Tirsdag d. 1. ● 51,10 *Catacomberne*] nedgangen til katakomberne er stadig på samme sted, den nuværende place Denfert-Rochereau; de rummer foruden begravelser fra oldtiden, knogler overført fra nedlagte parisiske kirkegårde og ofrene for myrderierne i fængslerne september 1792. ● 51,17 *Doctor Galls System*] den tyskfødte læge Fr. J. Gall (1758-1828), frenologiens grundlægger, slog sig 1807 ned i Paris og blev 1819 fransk statsborger. ● 51,23 *Marschall Ney*] marskal Michel Ney (1769-1815), hvis skæbne i så høj grad var knyttet til Napoleons, blev henrettet efter de 100 dage. ● 51,23 *Abbé Zicar*] Roch-Ambroise Cucurron Sicard, f. 20/9 1742 i Fousseret ved Toulouse, d. 10/5 1822 i Paris. Studerede i Toulouse, hvor han blev præst. Interesseret i døvstummesagen, som ved abbed de l'Épée's banebrydende indsats havde ført til oprettelse af den første skole for døvstomme i Paris i begyndelsen af 1770'erne, bl.a. med støtte af Louis XVI. 1786 begyndte abbed Sicard i Bordeaux, hvor han var præst – efter indtryk fra et ophold hos de l'Épée i Paris – sit arbejde med de døvstomme. Efter de l'Épées død kaldtes abbed Sicard 1790 til at forestå dennes institut i Paris. Fængsledes under rædselsperioden – som redaktør af »Annales catholiques« – og dømtes til døden, men undslap ved flugt guillotinen. Vendte i slutningen af 1790'erne tilbage til Paris, hvor han påny blev leder af døvstummeinstituttet fra 1799 til sin død. 1808 udgav han sit skrift »Théorie des signes pour l'instruction des sourds-muets« og blev for sin indsats i arbejdet med de døvstomme medlem af Akademiet. I sine senere år var han en af Paris' markante personligheder, som B. med god grund lagde mærke til, da han mødte ham i Luxembourg-haven. ● 51,26 *Barberen i Sevilla*] Rossinis opera var en nyhed for B., den havde haft premiere 1816 i Rom.

Torsdag d. 3. ● 52,19 *au trou*] kuglespil.

Fredag d. 11. ● 54,9 *Trier*] se note til brev 46, 166,20.

Søndag d. 13. ● 54,18 *Hr. Vincent*] der fandtes i 1820 en danser Vincent på Operaen, men om det er ham kan ikke sikkert afgøres. ● 54,21 *Mme Clerge*] rettelig Mme Clerget. ● 54,23 *Cafee des 1000 Colonne*] i følge Veron var »le café des Mille Colonnes« – beliggende på første etage i Palais Royal – under kejserdømmet og restaurationen den eleganteste og mest søgte ikke mindst på grund af sin smukke værtinde Mme Romain. Da der omkring 1817 sporede en tilbagegang, lukkede værten Romain nogle dage og lod »ved hjælp af en hærsikare af håndværkere« lokalerne pudse op, så de strålede »som et østerlandsk fe-eventyr«. Først efter midten af tyverne blegnede cafeens ry, mens dens nærmeste konkurrent af førstesalscaféerne i Palais Royal, Café de la Montansier, tog føringen. Den blev fra 1831 hjemsted for og snart udbygget til det første Théâtre du Palais Royal.

Mandag d. 14. ● 55,6 *Matheus*] Carl Matheus nævnes i Hof- og Statskal. 1820 som dansk vicekonsul i Rouen.

Tirsdag d. 15. ● 55,17 *La Suite du Folliculaire*] ou l'Article en suspens, comédie-vaudeville i 1 akt af Théaulon, Arm. d'Artois, Ramond de la Croisette og Langlois. Uropført 8/8 1820 på Théâtre du Vaudeville. ● 55,18 *La visite du prince*] ou le Militaire et le financier, comédie-vaudeville i 1 akt af Ballison de Rougemont og Dumersan. Uropført 25/11 1819 på Théâtre du Vaudeville. ● 55,20 *Mathematicus Schmidt*] H. G. v. Schmidten (1799-1831), havde efter 1819 at være belønnet med sølvmedaille af Videnskabernes Selskab for en afhandling om differentiaalligninger, fået stipendium til studier i udlandet.

Torsdag d. 17. ● 56,8 *Captain Tuxen*] kaptajnløjtnant af flåden Peter Mandrup Tuxen (1783-1838) opholdt sig i studieøjemed i Frankrig.

Lørdag d. 19. ● 56,21 *Jardin des plantes*] på Seinens venstre bred, ikke langt fra Gare d'Orleans, er Paris' botaniske have, som med årene tillige blev zoologisk have. Den grundlagdes af lægerne Hérouard og Gui de la Brosse så tidligt som 1626, oprindeligt blot helliget lægeurter. Mod midten af det attende århundrede fik den sin nuværende udformning af Buffon; 1793 byggedes et naturhistorisk museum i den. Året efter kom menageriet til. J. des Pl. er stadig meget populær som attraktion ved såvel dyr som planter og museum. ● 57,12 *General Kleber*] efter sin deltagelse i Napoleons felttog i Ægypten fik general Jean Kleber (1753-1800) landets styre overdraget, men blev myrdet af en muhammedansk fanatiker. ● 57,18 *Linée*] Carl von Linné

(1707-78) den berømte svenske botaniker; Jacob Winsløw (1669-1760), dansk anatom, fra 1698 i Paris, efterhånden som europæisk berømt forsker.

Mandag d. 21. ● 58,12 *mit Skrivt*] B. havde som alle artige drenge på årets og familiens festdage overrakt faderen sine med skønskrift affattede sønlige forsikringer. ● 58,16 *Conspirationen*] et kupforsøg, der blev kvalt i fødslen. Det afsløredes 21/8 i aviserne, at et antal officerer og underofficerer havde haft til hensigt at drive Bourbonerne fra tronen igen. Den 20. om aftenen gik medlemmerne af sammensværgelsen til kasernerne for at bevæge soldaterne til at følge sig i anslaget, som skulle sætte en Bonaparte på tronen. Regeringen kom konspiratorerne i forkøbet. De ville have bemægtiget sig Château de Vincennes, men intet lykkedes. 25 officerer arresteredes, og Paris var atter rolig. Le Moniteur ender sin beretning – citeret i Journal de Paris 21/6 1820 – »les citoyens ont appris en même temps, l'existence du complot et l'arrestation de ses auteurs.« ● 58,17 *Le Carnaval de Venise*] ou la Constance à l'épreuve, ballet-pant. med koreografi af Milon og musik af Persuis og Kreutzer. Créeret af Operaen i Salle de la Rue de la Loi 22/2 1816. Forblev på repertoireet til 1838. Det var i denne ballet, Lucile Grahn juli 1838 fik sin første optræden på Operaen.

Onsdag d. 23. ● 59,3 *Anton*] B.'s ældre halvbroder.

Torsdag d. 24. ● 59,11 *propfuldt i Operaen*] 25/8 er i den katolske kalender Jour Saint Louis – efter Ludvig den Hellige – og i den anledning fejredes naturligvis kong Louis XVIII's navnedag – som det ses her allerede fra 24/8, bl.a. med gratisforestilling på Operaen. I Tuileriesne var der stor koncert om eftermiddagen af trommeslagere og forskellige militære musikkorps, såvel nationalgarden som kongens garde og legionerne, der til sidst forenedes i en fælles koncert på Tuileriesnes terrasse under kongens diner. Også den offentlige bespisning dagen efter gives i anledning af kongens navnedag.

Søndag d. 27. ● 60,15 *D'Equerville*] den engelske balletmester James d'Equville.

Tirsdag d. 29. ● 61,8 *Mlle Steenberg*] uoplyst. ● 61,13 *Au fer*] skrivefejl for Au feu ou les Femmes Solitaires, com.-vaud. i 1 akt af Gersin og Dieulafoy. Uropført 27/12 1808 på Théâtre du Vaudeville. ● 61,13 *La Somananbule*] La Somnambule, comédie-vaudeville i 2 akter af Scribe og G. Delavigne. Uropført 6/12 1819 på Théâtre du Vaudeville. ● 61,13 *Taublas*] rettelig Faublas (de Villers-Conterets) vaud. i 1 akt af Ferdinand (sikkert pseudonym). Uropført 25/1 1814 på Théâtre de la Gaité.

Onsdag d. 30. ● 61,17 *br Pærn*] Ferdinando Paër (1771-1839), produktiv

og for tiden betydningsfuld operakomponist, var dirigent og direktør for Opéra Italien. Pariserkonservatoriet, Conservatoire de Musique et de Déclamation, uddanner ikke alene musikere, men meddeler også undervisning i dramatiske fag. ● 61,22 *Madam Ginetti*] danserinde, hvem Antoine Bournonville som dansedirektør havde hentet til på gæstespil på Det kongelige Teater i København 1817. Hun dansede fra 13/5 til 31/5 ved 10 forestillinger i forskellige entrées og divertissementer og gjorde megen lykke. Overskou skriver, at »hun bar sin høje, smækre figur med megen Anstand, havde særdeles skønne, afrundede Bevægelser og udmærkede sig fornemmelig ved den overordentlige Lethed, Smidighed, Gratie og Smag, hvorved hun kjækt flagrede omkring, gjorde de mest overraskende vanskelige Pas og stod i Stillinger, som i Almindelighed var meget maleriske, men ikke sjældent tiltalte mere ved det Dristige og Brillante end ved plastisk Skjønhed. Hun var den første Danserinde, som her vakte Opsigt ved den beundringsværdige Fasthed og Færdighed, hvormed hun bevægede sig på Taaspidserne og udførte de sværeste Pirouetter. Hendes Dands, som man i Førstningen fandt hist og her noget indecent; høstede umaadeligt Bifald, gav stadigt fuldt Huus og blev strax efterlignet af de unge Danserinder, blandt hvilke Mad. Jansen med størst Bifald optog hendes Stiil.« ● 61,25 *Les Mystères d'Isis*] et arrangement efter Mozarts Tryllefløjten (med indlæg også af musik fra Don Juan og Titus) af Moral de Chédeville og Lachnith; det kom op i 1801 på den store opera i Paris. Først i 1827 nåede originalversionen af Tryllefløjten frem til Paris. ● 61,25 *Mme Branchu*] Alexandrine Karoline Branchu, f. Chevalier (1780-1850) var 1801-26 knyttet til den store opera i Paris.

Torsdag d. 31 ● 62,7 *Jourdan, Hypolite og Depré*] elever på Conservatoriet, som ikke kan bestemmes nøjere. ● 62,8 *Bourbier*] Mlle Marie Virginie Catherine Delville B., som udgik fra Conservatoriet 1821. Efter succes'er i London og Marseille debuterede hun 1825 på Comédie-Française i Zaïre. Først 1828 blev hun pensionaire. Vendte efter gæsteår i St. Petersborg tilbage til C.-Fr. 1841 og forblev der til efter århundredets midte.

SEPTEMBER

Fredag d. 1. ● 62,18 *Lettres a Emilie*] det drejer sig om J. J. Rousseaus *Lettres à Emilie*. ● 62,23 *Martinet*] i Botin hedder boghandleren i rue du Coq S.-Honoré Martinet. Han betegnes ikke blot som »libraire«, men også som »Marchand d'Estampes«.

Lørdag d. 2. ● 63,5 *Prøve paa Messen*] den omtalte messe er sandsynligvis det Tedeum, Cherubini komponerede i anl. af hertuginde af Berrys forestående nedkomst; den blev opført i Notre Dame-kirken 3/10, få dage efter hertuginde af Bordeaux' fødsel 22/9.

Søndag d. 3. ● 63,17 *Professor Schall*] Claus Schall (1757-1835), den danske violinist og komponist, især betydningsfuld ved sin musik til Galeottis balletter, der 1817 havde efterfulgt Kunzen som kapelmester ved Det kgl. Teater, havde 1789 studeret i Paris og dér truffet den franske violinist og komponist Rodolphe Kreutzer (1766-1831).

Mandag d. 4. ● 64,2 *General Bretteville*] Louis-Claude Le Normand de Bretteville, f. 11/2 1744 i Orbec (Calvados), d. i Paris i 1820'rne. Adelsmand med militær karriere før revolutionen. Emigrerede 1791, var som oberstløjtnant med i krigen mod Frankrig 1792, kom 1795 til Danmark, gjorde tjeneste i hæren og fik dansk adelspatent for sig og sine børn. Udnævntes 1814 til generalmajor i den danske hær. Vendte tilbage til Frankrig ved restaurationen men i stadig kontakt med Danmark. Udnævnt til fr. maréchal de camp kort før sin død. ● 64,7 *Les deux Grenadiers*] mon ikke det er Patrats (fr. dramatiker 1732-1801) komedie *Les méprises par ressemblance*, B. har set. Den var på teatret i Kbhv. en meget yndet forestilling, der som De to grenaderer eller Fejltagelserne var kommet op 1801 og siden da havde været givet hver sæson, så B. kendte den under den danske titel, som kan være løbet ham i pennen – oversat til fransk. ● 64,8 *Clari en Meaux en Brie*] Clari à Meaux en Brie, pantomime burlesque i 1 akt af Dumersan, Brazier og Arm, d'Artois. Uropført 8/8 1820 på Théâtre des Variétés. ● 64,8 *Le coin de rue*] ou le Rempailleur de chaises, vaudeville i 1 akt af Brazier og Dumersan. Uropført 24/1 1820 på Théâtre des Variétés. ● 64,10 *Brunet*] Jean Joseph Mira, dit Brunet, f. 17/11 1766 i Paris, d. 21/2 1853, fr. skuespiller. Efter nogle år i forskellige franske provinsbyer, kom han til Théâtre de la Cité i Paris. Snart derefter gjorde han lykke på det tidligere Théâtre Montansier, der 1798 fjøede Variétés til sit navn. Br. blev på Théâtre Montansier-Variétés i mere end fyrretyve år og var efter dets flytning til Blv. Montmartre 1807 – hvor dets navn kun lød Théâtre des Variétés – en af dets populære kræfter i et folkeligt og overvejende komisk repertoire, som dog strakte sig helt til Molière-roller som Monsieur Pourceaugnac. Han udmærkede sig ved forbløffende forvandlings- og karakteriseringssevne og nåede at spille over 600 roller. Br. blev fra 1807 tillige administrateur for teatret og i mange roller Potiers modspiller. 1831 trak han sig tilbage, men kom igen ved flere lejlighe-

der helt op i 1840'erne, hvor han dog ved gæstespil på Odeon blot var en skygge af sig selv.

Tirsdag d. 5. ● 64,16 *Malmaison*] slot beliggende 13 km fra Paris, berømt for sine minder fra Napoleons privatliv. Havde været beboet af hans første hustru Josephine, der selv erhvervede det. Fra skilsmissem 1809 til hendes død var det hendes hjem, som tilfaldt hendes søn af første ægteskab Eugène Beauharnais. Senere har bl.a. Napoleon III ejet M., der 1903 af en mæcen skænkedes den franske stat, er nu museum viet N.-minder. ● 65,2 *Véron et Baron i PR*] restaurant i Palais-Royal, Gallerie vitrée no. 216. ● 65,4 *Eugène Beauharnais*] søn af Napoleons første hustru Josephine – f. Tasher de la Pagerie – i hendes første ægteskab med vicomte Alexandre de Beauharnais, der blev guillotineret i rædselsperioden. E. B. f. 3/9 1781, d. 21/2 1824, var en af Napoleons yndlinge, 1804 gjort til prins og 1805 til vicekonge af Italien. Efter N.'s fald gjordes han af sin svigerfader, Maximilian I af Bayern til hertug af Leuchtenberg 1817. Hans datter Josefina blev dronning af Sverige i ægteskab med Oscar I.

Torsdag d. 7. ● 65,20 *Florian*] den da lige udkomne samlede udgave af den franske forfatter Jean Pierre Claris de Florian's (1755-94) yndede skuespil, romaner og fabler. ● 65,24 *Revel*] findes ikke i årets Botin, men rue St. Honoré var i særlig grad skræddernes gade. ● 66,1 *Anm. d. 6 Sept.*] Nivelons brev (dat. 2/9, kgl. Bibl., ms. Ny kgl. Saml. 3258 D I 4to) indeholder foruden invitation til nyt ophold på hans landsted, anvisning på benyttelse af musikken til en folie d'Espagne; brevet fra G. H. Olsen indeholder accept af Ant. B.'s anmodning (27/7) om forlængelse af orloven. Vedføjet findes redegørelse for teaterdirektionens regulering af en række danseres lønning. Aug. B. har således fået 20 Rdl. i årlig gageforhøjelse.

Lørdag d. 9. ● 66,22 *Evalina*] Arvire et Eveline, 1788, Sacchinis sidste opera, var blevet bearbejdet af Berton til genopførelse (jvf. 74,7).

Søndag d. 10. ● 67,1 *marché des Innocens*] en plads i det centrale Paris, som omtales allerede i det 13. årh., og allerede den gang med en brønd som centrum. 1549 ombyggedes den til et renaissance-springvand af Pierre Lescot og prydedes med skulpturer af Jean Goujon. Mytologiske relieffer fra denne fontaine findes på Louvre, mens den nuværende, som B. beundrer, i 1788 blev helt ændret af Pajou og Houdon. Pladsen var oprindeligt en kirkegaard – Cimetière des Innocents, hvis oprindelse går tilbage til den gallisk-romerske tid. Hallerne, som gennem mere end 100 år var umiddelbar nabo til Square des Innocens – som pladsen også har heddet – blev først bygget i 1850'erne,

længe efter B.'s ophold i Paris. Nu er pladsen forsvundet ved Hallernes nedrivning i 70'erne.

Tirsdag d. 12. ● 67,25 *Mlle Buron*] Pauline Buron, elev af Maze, ansat ved Operaen, hvor hun i begyndelsen af 1820'erne findes i klassen »doubles« og 1826 avancerer til »remplacement«, men forsvinder efter 1829. ● 67,25 *Mlle Roland*] sandsynligvis Elina Roland, der i så fald har været purung, da hun 1820 var elev hos Maze. Først i Almanache des Spectacles for 1824 findes hun som danserinde – uden særlig rang – forsvinder, men er atter at finde i årgang 1830 som »doubles«. Hun synes ikke af have brilleret særlig i sine unge år, men gennemspiller til gengæld et stort repertoire i det ældre fag i slutningen af 1830'erne og op i 1840'erne. Her créerer hun Berthe, Giselles mor, ved urpremieren på det berømte værk 28/6 1841. Hun synes især at være meget anvendt af Coralli, endog som stand-in for hans elskede Carlotta Grisi i prøverne på Ozai, 1847. Mlle Roland må være født i århundredets første år, inden 1805, idet skandalejournalisten Alberic Second i sin »Les Petits Mystères de l'Opera« – hvor han antyder et lesbisk forhold mellem hende og hendes jævnaldrende kammerat og kollega Caroline Forster, der créerede Bathilde i Giselle, tillige siger, at de tilsammen er 83. De to danserinder anlagde sag mod ham og Second idømtes en bøde på 100 francs. ● 68,1 *Arlequin-Aficheur, Les deux pères*] blandt utallige Harlekin-farcer, som står på de små teatres repertoire, findes ingen af denne titel. Les deux pères ou la Leçon de botanique er en com. i 2 akter af Dupaty. Uropført 4/6 1804 på Théâtre du Vaudeville.

Onsdag d. 13. ● 68,18 *Bourgeon*] skal være Bourgeois, idet årets Botin anfører vognfører for diligencenkørslen G. Bourgeois som boende i rue Neuve d'Orleans 8, Porte S.-Martin.

Torsdag d. 14. ● 68,24 *Speculation*] et slags kortspil.

Fredag d. 15. ● 69,5 *la ferme*] kombineret kort- og terningspil.

Mandag d. 18. ● 69,19 *Piquet*] et kortspil.

Mandag d. 25. ● 70,24 *den lille Rødhætte*] Boieldieus yndede syngespil Le petit chaperon rouge, 1818, havde haft Københavnspremiere i septbr. 1819.

Torsdag d. 28. ● 71,6 *Puoperl*] identifikation ikke mulig.

Fredag d. 29. ● 71,13 *Hertuginde af Berry*] Marie Caroline (1798-1870), var enke efter hertug Charles af Berry (1778-1820), der 13. februar, 7½ måned før hendes nedkomst med en søn, den senere grev Henri af Chambord, var blevet myrdet af den republikanske fanatiker Louvel. ● 71,16 *Hr. Souville*] sandsynligvis et brevet en kommission fra en af beboerne i St. Martin til den ellers ukendte Hr. S. ● 71,19 *Athalia*] til korene i Racines

berømte tragedie *Athalie* er der gentagne gange sat musik, i dette tilfælde drejer det sig om Gossecs fra 1791. ● 71,20 *Mlle Duchenois*] Cathérine, Josephine Rafuin (senere ændret til Rafin), dite Duchenois, skuespillerinde, f. 5/6 1777 nær Valenciennes, d. 30/5 1833 i Paris. Efter en fattig barndom bragte hendes naturtalent hende til scenen, hvor hun vakte enorm opsigt ved sin debut'er 1802, men måtte kappes med Mlle George, der besad den skønhed, som var nægtet Mlle D. De blev samme dag sociétaires ved la C.-Fr. (17/3 1804). Efter Mlle Georges flugt til Rusland 1808 med danseren Duport ainé, stod Mlle D. som teatrets betydeligste kunstnerinde ved siden af den to år yngre Mlle Mars. Blandt hendes roller var især de store tragiske kvindeskikkelser fra Phèdre og Semiramis til Marie Stuart, Andromaque og Clytemnèstre. Officielt trak hun sig tilbage 1829, men optrådte dog endnu ind i 1830'rne på Le Français. Sidste gang ved en benefice-forestilling på Operaen 1833 for Mme Dorval, men da var hun dødelig svækket af den sygdom, som små to år efter lagde hende i graven. Hun begravedes – næsten glemmt – på Père-Lachaise, hvor der senere anbragtes et relief af P.-J.-H. Lemaire på graven.

Lørdag d. 30. ● 72,1 *en stor fest*] festlighederne i anledning af den nyfødte Duc de Bordeaux. Der celebreredes i største stil, og pariserne opfordredes til at illuminere deres vinduer. Den 30/9 var der 20 minutters festfyrværkeri i Tuilerierne, haven var illumineret og åben for publikum, hvad aviserne altsammen skrev om.

OKTOBER

Tirsdag d. 3. ● 72,24 *Te-Deum*] stadig celebrering af prinsefødslen. I Le Journal de Paris skrives »Mardi prochain, 3. octobre, il sera chanté, à dix heures du matin un Te Deum, dans l'église métropolitaine, en action de graves de l'heureux accouchement de S.A.R., madame la Duchesse de Berri, à l'ocation de la naissance du duc de Bordeaux.«

Onsdag d. 4. ● 73,8 *en Maillot*] tricot opkaldt efter opfinderen, som var costumier ved Operaen til ind i 1830'rne.

Torsdag d. 5. ● 73,16 *Banquier Rothschild*] den yngste søn af M.-A. Rothschild fra Frankfurt, Jacob R., oprettede et datterselskab i Paris af det europæiske kendte bankierfirma.

Fre dag d. 6. ● 73,27 *Hr Koberstikker Høier*] den tyskfødte, i Kbh. uddannede kobberstikker Wilhelm Heuer (1786 – d. efter 1856) opgav kobberstikket til fordel for den nye litografiske reproduktionsteknik, som han lærte at

kende under et studieophold i Paris 1818-20. ● 74,2 *Seijert*] skal læses Seyfert, skrædder i rue de Tour-S.-Honoré n. 4.

Lørdag d. 7. ● 74,12 *Omer*] skal være Aumer. ● 74,17 *Le Mari de Circonstance*] opera comique i een akt af Plantade, tekst af Planard, opf. 1813 på Théâtre Feydeau. ● 74,18 *Les Voitures versées*] opera comique af Boieldieu, 1808. ● *Hr Martin*] Jean Blaise Martin (1769-1837), skattet fransk operabaryton.

Søndag d. 8. ● 74,23 *Hr General Consul Hoppe*] J. H. Chr. Hoppe, fra 1819 dansk generalkonsul i Paris, se I, s. 23, l. 25, og note hertil. ● 75,1 *Bord for Kulsviere*] bespisningen var led i festlighederne ved prinsefødslen. Den var statens tak for den glæde, hvormed Paris' befolkning havde taget del i fødslen. Der blev udstedt et dekret om, at der om søndagen (8/10) skulle være tre store banketter for »les corporations des dames de la halle, des forts de la halle et des ports et des charbonniers. M. M. les maires de Paris feront les honneurs de ces joyeux repas, dont le premier, de 180 couverts aura lieu marché des Blancs-Manteaux; le second, de 250 couverts, aux greniers de réserve, boulevard de l' Arsenal, et le troisième, de 1000 couverts, au marché Saint Martin.«

Mandag d. 9. ● 75,16 *Marie Stuart*] den skotske dronning er hovedfigur i en række tidlige franske dramer, bl.a. af Renaud og Boursault. Her er det dog en fri bearbejdelse ved Pierre Antoine Lebrun (1785-1873) af Schillers tragedie. Créeret 6/3 1820 på Le Français, hvor verstragedien nåede en formidabel succes med Talma og Mlle Duchenois i hovedrollerne. ● 75,17 *Les Origineaux*] enaktskomedie af Barthélémy-Christophe Fagan (1702-1755). Créeret af la Comédie-Française 1737 – som del af Les Caractères de Thalie. Det forblev ved sin smidige dialog og gode roller på Le Français' repertoire til 1890.

Onsdag d. 11. ● 76,4 *Tourte*] François Tourte (1747-1835), fremragende specialist i forfærdigelse af violinbuer.

Torsdag d. 12. ● 76,20 *Hr Cremont*] Pierre Cremont, fr. violinist, klarinetist og komponist (1784-1848), dirigent ved det franske teater i St. Petersburg 1805-16, derefter atter i Frankrig som dirigent ved forskellige scener, 1828-31 ved Opéra comique.

Freitag d. 13. ● 77,4 *Anselme Baptiste*] den da 88 år gl., fhv. danser J. Anselme ainé, der på det tidspunkt boede i nærheden af Laon og som Ant. B. i det omtalte brev kræver for 207 franc, som Anselme betaler inden afrejsen (jvf. breve i Kgl. Bibl. ms. Ny kgl. saml. 3258 D I, 4to). ● 77,4 *Rosenquist*] uidentificeret. ● 77,6 *Accessoires*] udstyr til dragter (vinger, hatte etc.). ● 77,7

vort *Minister-Pas*] kurerpas, der skulle tjene til at lette nogle af rejsens besværligheder. Tilbagerejsen til Kbh. kom dog, som det ses af dagbogen for 31/10 off til at foregå på anden måde. ● 77,11 *dejlig Bygning*] hele kvarteret omkring Palais de Justice blev under det andet kejserdømme lagt om. De af B. nævnte gader eksisterer således ikke mere. ● 77,14 *Marie Antoinette*] ville 2/11 være fyldt 65 år. ● 77,14 *Hotel Dieu*] Paris' ældste hospital, hvis oprindelse går tilbage til 7. årh.

Lørdag d. 14. ● 77,21 *Valtersdorffs Død*] gesandten, grev Walterstorff, hvis sygdom omtales i det foregående, døde 31/10. ● 77,23 *Maria*] Maria Mercandotti, f. i Spanien og allerede som lille bemærket for sit dansetalent. Den engelske Lord Fife betoges så meget af barnet, da han så hende på teatret i Cadiz, at han gennem år bekostede hendes uddannelse og fik sørget for hendes debut på King's Theatre – da omtalt som elev af Armand Vestris. Hun var ikke fyldt 13, da hun debuterede dér 12/7 1814. Fra samme efterår var hun i Paris, hvor hun blev elev hos Coulon og 10/12 1821 debuterede med opsigtsvækkende succes på Operaen. Ebner engagerede hende omgående til London, hvor hun fra 1822 var en af publikums yndlinge – ved sin skønhed og gratiøse dans, som især prægede de spanske numre på hendes program – cachucha og bolero. 1823 ægtede hun en af London's rigeste unge mænd Edward Hughes Ball-Hughes. Ægteskabet begyndte lykkeligt, men endte i skilsmisse. ● 77,27 *Britannicus*] tragedie af Jean Racine (1639-1699). Creeret 13/12 1669 i Hôtel de Bourgogne. Nero (Néron) her var en af Talma's glansroller i det tragiske repertoire. ● 78,1 *Le Paresseux*] treaktskomedien *Le Paresseux ou l'homme de lettre par paresse* af Jean-Etienne François Marignié (ca. 1755 - ca. 1832) Biographie universelle meddeler, at stykket blev antaget, men aldrig spillet. Det passer dog ikke – hvad vi bl.a. her kan se – men der findes både plakater fra og anmeldelse af premieren på Théâtre Français 3/10 1820. Det blev altså endog genopført 14/10. ● 78,3 *sin fortjente musik*] d.v.s. at stykket blev pebet ud. ● 78,4] det omtales ikke, at Ant. B. samme dag modtog brev fra Nivelon (Kgl. Bibl. ms. Ny kgl. Saml. 3258 I D, 4^{oo}), der endnu opholdt sig på landet, og som mildt bebrejder ham, at han ikke har ladet høre fra sig siden hans og B.'s hastige bortrejse efter opholdet i september.

Søndag d. 15. ● 78,8 *Conservatoire des arts & metiers*] var 1794 grundlagt som teknisk skole og museum i den bygning, et gl. kloster, hvori det endnu har til huse.

Mandag d. 16. ● 78,18 *père lachaise*] den hurtigt meget fashionable parisi-

ske kirkegård var først indviet 1804. ● 78,23 *Mme Chalamelle*] findes i Botin som »Brodeuse, rue d'Argenteuil 18«.

Tirsdag d. 17. ● 79,7 *Doctor Clausen*] Henrik Nicolai Clausen (1793-1877), som kun 24 år gammel 1817 havde skrevet filosofisk doktordisputats og i årene derefter foretog en stor rejse gennem Europa. Søn af Henrik Georg Clausen (1759-1840), en af dansk kirkes berømteste teologer og prædikanter. Han kaldtes til Vor Fue Kirke i Kbhv. 1797 og blev 1811 sognepræst og stiftsprovst der, et embede han bestred til 1838. På det herværende tidspunkt var de kirkelige handlinger henlagt til Trinitatis Kirke, idet Frue Kirke var blevet ødelagt ved englændernes bombardement af Kbhv. 1807. Først 1829 blev Vor Frue atter H. G. Clausens sognekirke. ● 79,14 *Fjermageren*] ganske rigtigt findes der i rue de Grenelle, St. Honore, 47 en »plumassier« Dothy. ● 79,15 *Fjermagerinde*] Mme Fargeon, née Perrot. »Pl. dans le meilleur gout pour coiffure«, rue Vivienne 13. I dette kvarter – og i rue St. Denis – findes på denne tid en række forretninger med teater-artikler som speciale. ● 79,19 *Mlle Michel*] cfr. den Hr Michel, p. 89, til hvem B. betaler regning for afrejsen fra Hôtel des Bains; ansat på hotellet. ● 79,22 *Cafe de la rotonde*] ifølge Véron en af to meget besøgte caféer i Palais Royal, Café du Caveau og Café de la Rotonde, som senere – 1822 – erhvervedes af den monsieur Angilbert, der grundlagde Café de Paris. I Café de la Rotonde fandtes buster af Philidor, Gluck, Piccini, Grétry og Sacchini, og det var her gluckisterne og piccinisterne diskuterede, når de kom ud fra Operaen, der 1770-1781 havde til huse i Palais-Royal.

Onsdag d. 18. ● 79,28 *Hotel des Invalides*] bygningskompleks, opført under Louis XIV fra 1671 efter plan af Liberal Bruant, indesluttende 15 gårde. Det var beregnet som hjem for 5000 – senere 7000 – aldrende soldater, invalideret i krigene, støttet af staten. Ikke mindst Napoleon viste sig overordentlig gavmild mod institutionen, der nu hovedsagelig anvendes som Frankrigs tøjhusmuseum. I selve bygningens centrum var fra de første tier kirken St. Louis-des-Invalides. I en udvidelse af komplekset, opført 1675-1706, ligger le Dôme des Invalides efter tegning af J. Hardouin-Mansart, i hvis cirkelrunde krypt – direkte under den 107 meter høje kuppel – Napoleons aske anbragtes i en porfyrsarkofag 1840. Hvor stærkt indtryk dette – og sandsynligvis senere – besøgte under studieårene i Paris gjorde på B. fremgår klart af hans indlæg i invalide-sagen 1849 efter den første slesvigske krig. I to artikler i Flyveposten (Nr. 222-223) går han med detaljeret plan ind for oprettelse af et dansk Invalidhotel og foreslår det indrettet på Frederiks-

berg Slot, som det synes helt efter indretningen af Hôtel des Invalides i Paris, som han grundigt har studeret. Artiklerne udgav han »forøget med en Indledning og en Slutning« som det særskilte lille skrift »Hvad bør Danmark gjøre for sine invalide Krigere?« 1849. ● 80,18 *brutale Klappere*] den belæste unge B. bruger her ligefrem som skjult citat titlen på Ewalds skuespil fra 1771, der forøvrigt først opførtes efter B.'s endelige hjemkomst ved et par sommerforestillinger 1831.

Torsdag d. 19. ● 80,27 *Mme De longpré*] findes ikke i Botin, men der er en anden fjermerger eller fjermergerinde af navnet, nemlig en F. Longpré i rue de Grenelle, St. Honoré 49. ● 81,5 *Mme Ronsi d'Ebegnais*] gift med den italienske sanger, Giuseppe Debegnais og med ham i 1819-22 engageret til Opéra-Comique. ● 81,5 *Garcia*] Manuel Garcia d. æ. (1775-1832), den fremragende spanske operatenor og sangpædagog, var 1819-24 ved Théâtre Italien. ● 81,6 *Barilli*] Luigi Barilli, italiensk sanger, fra 1805 ved den italienske opera i Paris, bedre i det dramatiske end det vokale, hans hustru Marianne f. Bondini var ved samme teater. ● 81,6 *Knudsen*] H. C. Knudsen (1763-1816), den fejrede danske skuespiller og sanger.

Freitag d. 20. ● 81,16 *Coopmans*] legationssekretær i Paris siden august 1816, kammerjunker Edvard Wilhelm Coopmans, der ved gesandt Walterstorffs død var trådt til som chargé d'affaires. Ikke før november 1820 udnævntes den ny gesandt, grev Edmund Bourke, som på det tidspunkt var gesandt i London og først 30/1 1821 trådte han til. Hans gesandttid i Paris blev dog kun kort. Han døde allerede 12/8 1821. Derefter trådte først kammerherre J. Koss til som chargé d'affaires, men fra 1/12 1821 fungerede kammerjunker Coopmans påny indtil den ny gesandt, kammerherre Juel, ankom 13/6 1823 og overtog gesandtskabets ledelse.

Lørdag d. 21. ● 82,4 *Mme Gerard*] en af kredsen i St. Martin. I Botin findes en familie Gérard i rue de Faubourg-Poissiniere 29 og en i rue de Bondy 28.

Mandag d. 23. ● 82,23 *Hr Boieldieu*] med opførelse i Kbhv. for øje søgte direktionen sikkerhed for arbejdsdets kvalitet, hvilket har afstedkommet den ironiske bemærkning fra Boieldieu's bror. ● 83,3 *Arlequin à Alger*] parade i 1 akt af Justin Gensoul og Balisson de Rougemont. Uropført 25/4 1807 på Théâtre du Vaudeville.

Onsdag d. 25. ● 83,20 *Honlet*] i Botin findes en familie Honlot boende Blvd. Bonne-Nouvelle 11. ● 83,20 *Cirque Olympique*] det var englænderen Astley som 1786 bragte cirkus til Paris. Hans manège i Faubourg du Temple—

kaldet Amphithéâtre Anglais – blev overtaget af artisten Franconi père, der specialiserede sig i hestedressur og gav sin entreprise navnet Cirque Olympique. Med årene byggedes et teaterhus omkring den oprindelige manège, og til dyrenumrene føjedes blandt andet pantomimeforestillinger i en tilstødende sal. 1807 overlod Père Franconi sit Théâtre du C. O. til sønnerne Laurent og Minette, der drev det tyve år, indtil bygningen på Blvd. du Temple tilintetgjordes totalt ved en brand natten mellem 15. og 16. marts 1826. Efter beneficeforestillinger for Franconierne i naboteatrene, Théâtre de Madame og Théâtre du Ambigu-Comique åbnedes 31/3 1827 et nyt og flottere teaterhus, hvor både det gamle og et nyt repertoire bl.a. vaudeviller og balletter trivedes. I århundredets første snes år var bl.a. den geniale mime Cuvilliers storleverandør af pantomimer til C. O. Han siges at have præsteret over halvtreds, selvom Brazier i sin bog om de små parisiske teatre ikke har den her nævnte hest med. ● 83,24 *Fayel & Gabrielle de Vergy*] mimodrama i 3 akter af P. Blanchard og H. Franconi jeune. Uropført 21/10 1820 på Cirque Olympique.

Freitag d. 27. ● 84,10 *Hr Clergé*] Mme Clerget var niece af danseren Pierre Laurents hustru Marie Rose f. Bonnereau. ● 84,13 *restaurant feydeau*] i Passage Feydeau 12 fandtes en restaurant Coste.

Lørdag d. 28. ● 84,19 *Ustensiles de Theatre*] Bournonvillerne har formentlig været til en forevisning af teatermaskineriet i et af de parisiske teatre, sandsynligvis Operaen. ● 84,22 *Villodon*] var en af foregangsmændene i Frankrig for den indbyrdes undervisning i folkeskolen. ● 84,24 *Mme Gérard*] Henri Philippe Gérard (1763-1848), belgisk komponist og fremragende sangpædagog ved konservatoriet i Paris. Mme Gérard kan tænkes at være hans hustru.

Mandag d. 30. ● 85,16 *Hr Belmont*] Botin oplyser, at M. Belmont, chapelier, boede i rue Coquillière 48. ● 85,18 *Mme Laurents Niece*] d.v.s. Mme Clerget. ● 85,20 *Papas Portrait*] Heuers portræt af Ant. B. (jvf. 87,14) synes nu tabt. ● 85,22 *Odeon*] Théâtre Odéon, grundlagt 1782, var 1819 genopbygget efter brand. ● 85,23 *la femme jalouse*] verskomedie af den fr. dramatiker Pierre-Jean-Baptiste Desforges, (1746-1806). Komedien blev créeret af Théâtre Italien 15/2 1785; en stor succes, som 5/2 1800 optoges på Comédie-Française's repertoire, hvor den forblev på repertoiret til omkring det 19. århundredes midte. Desforges havde taget idéen fra englænderen George Colman's (1732-1794) comedy *The Jealous Wife*. ● 85,23 *L'avocat patelin*]

over den franske middelalderfarce om advokat Pathelin skrev David Augustin de Brueys (1640-1723) sin *L'Advocat Pathelin*, der med urpremiere i Paris 4/6 1706 er et af de oftest opførte franske dramer. Tilhørte fra 1790'erne det løbende repertoire på Odéon. Ved den danske førsteopførelse på Det kongelige Teater 12/7 1758 nævnes Jean Palaprat (1650-1721) som Brueys medforfatter.

Tirsdag d. 31. ● 86,4 *Hoppe*] generalkonsul Hoppe havde tilbudt Ant. (og Aug.) B. frirejse hjem, hvis Ant. B. ville påtage sig hvervet som kurer. Baggrunden herfor var, at der var opstået det rygte, at en dansk kaptajn havde bortført Napoleon fra St. Helena, og vigtige dépêcher måtte derfor hurtigst muligt befordres til Danmark. Afrejsen foregik 7/11, men i tre uger måtte Ant. B. vente på depecherne i Le Bourget. ● 86,7 *Farsi* (i. 18 Fusi)] uoplyst. ● 86,9 *Amour & Mjstère*] rettelig *Amour et mystère ou Lequel est mon cousin?* com. i 1 akt af J. Pain. Uropf. på Théâtre du Vaudeville 10/1 1807. ● 86,9 *Les joiles du Jour*] »extravagance« i 1 akt af Théaulon, Menissier og A. Martin. Uropført 30/10 1820 på Théâtre du Vaudeville. ● 86,12 *Les Pretendus*] 1789, opera af Jean Baptiste Lemoyne (1751-1796), opf. i Kbhv. 1803 (Rivalerne).

NOVEMBER

Onsdag d. 1. ● 86,18 *Bureau des Changemens*] pour les départements et l'étrangère, kontor under postvæsenet i hovedpostbygningen, rue Jean Jacques Rousseau. ● 86,20 *Salon Français*] på nævnte adresse findes hverken nogen restaurant eller nogen limonadier. Derimod findes en restaurant Baudignot i rue Valois, Palais Royal 4, og den tidligere omtale Café Valois i Palais Royal, gallerie de pierre. ● 86,24 *Cosmoramaet*] det første i Paris, åbnet 1/1 1808 af abbé Gozzera i Ancienne gallerie vitrée i Palais Royal. Der fandtes i P. R. gallerie de pierre no 55 også en Salon Cosmographique. Gennem forstørrelsesglas så man her en række malerier fra ejendommelige steder i verden.

Torsdag d. 2. ● 86,27 *paa Dilligensen*] hensigten var at sikre sig, at de allerede reserverede pladser i diligencen, der ved generalkonsul Hoppes tilbud om befordring i kurervogn blev overflødige, var blevet solgt, således at Ant. B. ikke hæftede for betalingen. ● 87,6 *Le Charme de la voie* [voix]] opera, 1811, i 1 akt af Henri Berton (1767-1844). ● 87,7 *Martin, Renaud, Pallar*] uoplyste. ● 87,8 *Ponchard*] Louis Antoine Eleonore Ponchard (1787-1866), yndet sanger ved Opéra-Comique, fra 1819 lærer ved konservatoriet. ● *Darancourt, More, Belmont*] uoplyste.

Mandag d. 6. ● 88,23 *Mahomet 2*] Mahomet II ou les Captifs vénétiens, melodrama i 3 akter af J.-F.-N. Du Saulchoy de Bergemont og P.-J. Charrin. Uropført 4/11 1820 på Théâtre de la Porte-Saint-Martin.

Tirsdag d. 7. ● 89,1 *Rejse Journal*] hjemrejsen fra Paris gik, forårsaget ved at Ant. B. havde påtaget sig at hjembringe forskellige skrivelser fra den danske legation i Paris (se s. 86 og note hertil) med kurerpost ad anden rute end nedturen; men først efter tre enerverende ugers venten på depecherne i Le Bourget lige uden for Paris. På den måde varede rejsen 5 uger, medens nedfarten kun tog godt 3 uger. Rejseruten gik fra Paris over Le Bourget, Louvres, La Chapelle-en-Serval, Senlis, Pont Ste-Maxence, Bois de Lihus, Gournay, Conchy-le-Pot, Roye, Fonches, Marché-le-Pot, Peronne, Fins, Bonavy, Cambrai, Bouchain, Valenciennes til grænsestationen Quievrain ved den belgiske grænse. Derfra over Boussu, Mons, Soignies, Genette, Halle, Bruxelles, Cortenberg, Louvain, Tirlmont, St. Truiden, Oreyen, Liège, Battice til den tyske grænsestation Aachen og videre over Jülich, Titz, Neuss, Düsseldorff, Mülheim, Oberhausen, Dorsten, Dülmen, Appelhül-sen, Münster, Landorff, Osnabrück, Bomhte, Lemförde, Diepholz, Barnstorf, Bassum, Bremen, Ottersberg, Rotenburg, Tostedt, Harburg, Altona til Hamburg, hvor de udmattede kurerer for første gang kom i en rigtig seng. Her var der 3 dages ophold og derefter gik rejsen videre gennem dansk land over Pinneberg, Elmshorn, Itzehoe, Rimmels, Rendsborg, Flensborg, Aabenraa, Haderslev, Årøsund, Assens, Odense, Nyborg, Korsør, Slagelse, Ringsted, Roskilde til København. ● 89,13 *Hr Michel og Joseph*] cfr. Mlle Michelet, s. 79; ansatte i hotellet. ● 89,19 *Kejseren*] d.v.s. Napoleon I.

Onsdag d. 15. ● 90,21 *Bagon*] uidentificeret. ● 91,4 *Hr Zaroton*] muligvis den andetsteds omtalte Saroton, som synes at være knyttet til gesandtskabet. ● 91,7 *Tapcul*] sandsynligvis en let vogn.

Søndag d. 19. ● 92,2 *Rabillard*] uidentificeret.

Tirsdag d. 28. ● 93,19 *Broerne blev hidset ned*] almindelige rejsende kom først ind i datidens mere eller mindre befæstede byer, når portene blev åbnet om morgenen og vindebroerne sænket.

DECEMBER

Mandag d. 4. ● 95,14 *Hr Muck*] von Muck, Königl. Dänischer Kanzeleyrath, boende i Valentinskamp No. 301.

Tirsdag d. 5. ● 95,23 *Banc und Halstuch*] Hamburgeravisen anfører, at der denne aften gaves »Band und Halstuch, Lustspiel in 1 Act. Hierauf Eine

Polonaise getantz von Herrn Weidner und Henriette Graff. Dieser folgt: Die Vertrauten, Lustspiel in 2 Aufzügen. Zum Beschluss zum drittenmal – Die Eifersuchtigen in der Küche. Ballet in 1 Act.« Den sidste ballet er givet første gang 29/11 1820, hvor det tilføjes »Ballett in 1 Act von Balletmeister Weidner, dargestellt von Kindern.« Andenopførelse havde været 2/12 ved en beneficeforestilling for hele balletpersonalet. Den aften gaves desuden »Ein Spanisches Pas de trois, getantz von Herrn Weidner, Henriette Graff und Julie Lichtenfeld.« Mellem de to balletter opførtes Kotzebues Verlegenheit und List, som først kom til opførelse 1820, efter at den fabelagtigt produktive August Kotzebue 23/3 1819 var blevet myrdet af studenten Karl Sand af politiske grunde.

Onsdag d. 6. ● 96,9 *Theatret i Steinstrasse*] hverken Deutsches Theater-Lexicon, Otto Weddigen eller Devrient omtaler dette teater, som ikke desto mindre i »Privilegierter wochentlich Gemeinsamen Nachrichten von und für Hamburg« den 3/21 annoncerer en forestilling i Theater an der Steinstrasse. På ovenomtalte teater gaves 6/12 1820 Die Tochter Pharaonis mit dem kleinen Moses, Lustspiel in 1 Act von Kotzebue. Desuden som indledning Der Amtman Worth oder der reisende Schneider-Geselle, komisches Ballet in 2 Aufzügen. Og »Zum Beschluss zum Viertenmale: Die beyden lustigen Schorensteinsfeger, komisches Ballett i 1 Aufzug, gentantz von Kinderns.« Man tør gå ud fra, at det – som ved andre forestillinger nævnt i avisen – er værker af Brulo, danset af familien Brulos børn. Allerede på udrejsen havde Bournonvillerne opsøgt Brulo-familien.

Fredag d. 8. ● 96,27 *Prins Frederick*] af Hessen-Kassel (1771-1845), kommanderende general i hertugdømmerne med bopæl i Rendsborg. ● 97,1 *Major Laup*] major G. Laub, var artilleriofficer. ● 97,16 *Doctor Rahlfs Brodersøn*] formentlig en søn af commissionær Peter Ralff. ● 97,17 *Grosserer Neltrup*] grosserer H. Neltrop, boede i Klædeboderne.

Værkregister

Ved Svend Kragh-Jacobsen

BALLETTER

- Aglaë (F. Taglioni). III 28.
Alfred le Grand (Aumer). I 133. III 50.
Amours de Faublas, Les (Léon). III 14-15.
Amtmann Worth oder Der reisende Schneider-Geselle (Brulo). II 96. III 106.
Anette et Lubin (Noverre). I. 70. III 38.
Astolphe et Joconde ou Les Coureurs d'aventures (Aumer). I 125, 153, 163, 212. III 49, 54, 58, 59, 64.
Ballet de la Paille ou Il n'est qu'un pas du mal au bien. Se: Fille Mal-Gardée, La.
Beyden lustigen Schorensteinsfeger, Die (Brulo). II. 96. III 106.
Bjergbøndernes børn og spejlet (Galeotti). III 23, 66.
Bourgeois gentilhomme, Le. I 70.
Carnaval de Venise ou Constance à l'Épreuve, L' (Milon). I xxix, lvii. II 24, 58. III 84, 93.
Cendrillon (Albert). I 8, 43. III 13, 30, 34, 45, 47.
Choromanien eller Dansesygen (Galeotti). III 81.
Clari ou La promesse de mariage (Milon). I. xxxi, lix, 123. II 30, 31, 32, 33, 37, 40, 41, 48, 56, 66, 72, 74. III 15, 20, 49.
Conservatoriet. Se: Konservatoriet.
Coppelia (Saint-Léon). III 21.
Coralia (P. Taglioni). III 28.
Corps des chasseurs du roi (Bournonville). Se: Livjægerne på Amager.
Danina eller Jocko den brasilianske abe (P. Larcher). I 54. III 35.
Dansomanie, La (Gardel). II 18, 22, 27, 59. III 81.
Diable boiteux, Le (Coralli). I xxxiv, lxi.
Dieu et la bayadère, Le (F. Taglioni). III 28, 71.
Don Quichote ved Camachos bryllup (Bournonville). III 15.
Eifersuchtigen in der Küche, Die (Weidner). II 95. III 106.
Electra ou La pleïade perdue (P. Taglioni). III 28.
Elève d'Amour, L' (F. Taglioni). III 60.

- Epreuve villageoise ou André et Denise (Milon). II 25, 45. III 84.
- Esmeralda, La (Perrot). III 19.
- Faust (Bournonville). III 66, 67.
- Faust (André J.-J. Deshayes). III 18.
- Festen i Albano (Bournonville). III 31.
- Filets du Vulcain, Les (Blache). Se: Mars et Venus.
- Fille du Danube, La (F. Taglioni). III 28.
- Fille mal gardée, La (Dauberval). II 46. III 21, 41, 60, 65, 80, 89, 90.
- Fjernt fra Danmark (Bournonville). III 44.
- Flik et Flok (P. Taglioni). III 29.
- Flore et Zephir (Didelot). I 68, 231. II 46, 49, 52, 55, 61. III 18, 38, 66.
- Gipsy, La (A. Blache). III 24.
- Giselle (Coralli, Perrot). III 19, 21, 55, 64, 97.
- Gitana, La (F. Taglioni). III 28.
- Gratiernes hyldning (Bournonville). III 65.
- Gustav Vasa (A. Blache). III 24.
- Hassan et le Calife (Anatole Petit). I 172.
- Hylas et Zélie (B. de Bury og Duclos). III 10.
- Ignorance punie, L' (Galeotti). Se: Straffede vankundighed, Den.
- Isiboë (Gardel). III 20.
- Jocko ou le singe du Brésil (Blache samt senere F. Taglioni). I 54, 70. III 17, 24, 35.
- Joconde (Aumer). Se: Astolphe et Joconde.
- Jolie fille de Gand, La (Albert). III 13.
- Jugement de Paris, Le (Gardel). I 51, 54, 104, 108. II 16, 18, 21, 22, 26, 37, 47, 71, 76. III 11, 35, 45, 46, 79.
- Kenilworth (André J. J. Deshayes). III 18, 30, 42.
- Konservatoriet eller Et Avisfrieri (Bournonville). III 12.
- Lagertha (Galeotti). I XIX, XLIII. III 22.
- Laitière suisse, La (F. Taglioni). Se: Nathalie ou La laitrière suisse.
- Livjægerne på Amager (Bournonville). I xx.
- Lydie (Aumer). I 191, 194. III 59.
- Manon Lescaut (Aumer). I 231. III 66.
- Mariage de raison (Coralli). III 55.
- Mars et Venus ou les Filets du Vulcan (J. B. Blache). I 33, 113, 118, 121, 125, 129. III 13, 20, 31, 36, 38, 47, 48, 59, 65.
- Masaniello (André J.-J. Deshayes). III 18.
- Myrtil et Cloë (Deland). III 21.
- Nathalie ou La laitrière suisse (P. Taglioni). III 24, 28, 71.
- Nina eller Den vanvittige af Kærlighed (Galeotti). III 69.
- Nina ou la Folle par amour (Milon). I

- 104, 108, 111, 237. II 20, 22, 45, 46, 55. III 14, 15, 22, 46, 69.
- Noces de Gamache, Les (Milon). I XXIX, LVII. III 15.
- Nouveau Pygmalion, Le (Crux). I XI, XL.
- Nymfen Chloris ved Dianas Hof (Lefébvre). III 31.
- Ombre, L' (F. Taglioni). III 28.
- Ozai (Coralli). III 97.
- Pages du Duc de Vendôme, Les (Gardel). I XXXI, LIX, 111, 123, 133. II 74, 76, 80, 81, 84, 86. III 19, 31, 50.
- Paris. Se: Jugement de Paris, Le (Gardel).
- Pas de quatre (Perrot). III 29, 57.
- Paul et Virginie (Gardel). I 101, 62, 67. III 11, 13, 44, 66.
- Persée et Andromède (Gardel). I 31. III 30.
- Petit matelot, Le (Lefébvre). III 30.
- Plaisirs d'hiver, Les (P. Taglioni). III 28.
- Polichinel Vampire (Pantomime). I 26. III 17, 24.
- Psiché (også stavet Psyché) (Gardel). I 43, 112, 116, 118. III 11, 33, 46.
- Romeo og Giulietta (Galeotti). I XIII, XLI.
- Schweitzerpigen (F. Taglioni). Se: Nathalie ou La laitière suisse.
- Séducteur au village, Le (Albert). III 13.
- Servante justifiée, La (Gardel). I 133. II 22, 28, 34, 65, 87. III 19, 50, 89.
- Slet bevogtede Pige, Den (Dauberval). Se: Fille Mal-Gardee, La.
- Sicilien ou l'Amour peintre, Le (Anatole Petit). I 179. III 29, 57.
- Soldat og bonde (Bournonville). III 65.
- Somnambule, La (Aumer, da. version af Bournonville). I 231, 232, 253. III 54, 59, 65, 66, 67.
- Søvngængersken (Aumer). Se: Somnambule, La.
- Straffede Vankundighed, Den (Galeotti). I XII, XLI.
- Sylphide, La (Taglioni – Bournonville). I XXXIV, LXI. III 12, 28, 29, 45, 71.
- Tarantule, La (A. Blache). III 24.
- Télémaque dans l'île de Calypso (Gardel). I 36, 135, 153. III 11, 33, 50, 55.
- Tentation de Saint Antoine, La (Laurent). III 15-16.
- Uskyldige familie, Den. III 41.
- Zémire et Azor (A. J.-J. Deshayes). I 13, 23, 26, 33. III 18, 24, 65.
- Zéphir et Flore (Didelot). II 73. III 88, 89.

OPERAER og SANGSPIL

- Adèle de Ponthieu (N. Piccinni). III 25.
- Africaine, L' (Meyerbeer). III 56.
- Aladin ou la Lampe merveilleuse (Isouard). I 64, 112, 115, 133. III 37, 46, 50.
- Alceste (Gluck – kor: Gallodier). III 80.
- Anacréon (Cherubini). II 27, 37. III 16, 85.
- Aristippe (R. Kreutzer). II 20, 22, 30, 36, 47, 56, 84. III 82.
- Armide (Gluck). I 69-70, 97, 101, 105, 106, 133. III 38.
- Aspasia og Perikles (Pericles) (J. Daussoigne). II 45, 46, 48, 62, 66. III 89, 90.
- Barberen i Sevilla (Rossini). II 51, 73. III 10, 91.
- Belle au bois dormant, La (Carafa med balletindlæg af Gardel). I 43, 51, 53, 221. III 34, 64.
- Bergère chatelaine, La (Auber). II 41. III 87.
- Bortførelsen fra Seraillet (Mozart). II 4. III 75.
- Calife de Bagdad, Le (Boieldieu). III 33.
- Caravane du Caire ou Les Voitures Versées, Le (Grétry). I 36, 51, 54, 111, 112, 116. II 22, 35, 52, 74, 75, 81. III 13, 14, 19, 25, 31, 33, 35, 45, 48, 99.
- Charme de la Voix (H. Berton). II 87. III 104.
- Clorinde og Tancredi (H. Loests). II, 2.
- Comte Ory, Le (Rossini). I 195. III 59.
- Cora och Alonso (Naumann). I XI, XL.
- Dame Blanche, La (Boieldieu). I 101. III 33, 44.
- Danaïderne (Salieri). III 51.
- Deux journées, Les (Cherubini). III 16.
- Deux Salems, Les (Gardel). III 20.
- Devin de Village, Le (J.-J. Rousseau). I 118. II 16, 21, 26, 28, 32, 41, 47, 58, 65. III 48, 79.
- Donauweibchen, Das (Donau-Pigen) (F. Kauer). II 10. III 78.
- Don Juan (Don Giovanni) (Mozart). I 242. II 81. III 69, 94.
- Don Sanche ou Le Château d'Amour (Liszt). III 36.
- Euryanthe (Weber). III 48.
- Evelina, egl. Arvire et Eveline (Sacchini). II 66, 74. III 96.
- Fernand Cortez ou La Conquête du Mexique (Le Sueur). III 47, 58, 59.
- François I à Chambord (de Ginèstre). III 70.
- Freischütz, Der (Weber). I 44, 54, 70, 97, 101, 221. III 34, 42.
- Guillaume Tell (Rossini). Se: Wilhelm Tell.

- Hans Heiling (Marschner). III 75.
 Hassan et le Calife (Meyerbeer). III 56.
 Hæmmelige ægteskab, Det (Cimarosa). Se: Mariage secret, Le.
 Holger Danske (Kunzen). III 78.
 Huguenots, Les (Meyerbeer). III 56.
 Hvide Dame, Den (Boieldieu). Se: Dame Blanche, La.
 Iphigénie en Aulide (Gluck). II 24, 76, 87. III 84.
 Italiana in Algeri, L' (Rossini). I xxxi, lviii. III 10, 79.
 Jeannot et Colin. I 230.
 Jeux floraux, Les (Leopold Aimon). II 21. III 83.
 Joconde (Aumer). Se: Astolphe et Joconde.
 Jægerbruden (Weber). Se: Freischütz, Der.
 Lampe merveilleuse, La (Isouard). Se: Aladin ou la Lampe merveilleuse.
 Lille Rødhætte, Den (Boieldieu). Se: Petit chaperon rouge, Le.
 Lodoiska (Cherubini). III 16.
 Maçon, Le (Murmesteren). I 83. III 39.
 Mahomet II (Rossini). I 96, 121, 137, 163, 168. III 42, 48, 49, 50, 53.
 Marguerite d'Anjou (Meyerbeer). I 172. III 56.
 Mari par Circonstance, Le (Plantade). II 74. III 99.
 Mariage secret, Le (Cimarosa). I 237. III 68.
 Masaniello (Carafa). III 33.
 Médée (Cherubini). III 16.
 Moïse (Mosé in Egitto) (Rossini). I 156, 159, 162, 242. III 53.
 Muette de Portici, La (Auber). I 195, 230, 233. III 14, 33, 39, 59.
 Murmesteren: Se Maçon, Le.
 Mystères d'Isis (Mozart). II 61, 67. III 94.
 Olympie (Spontini). I 105. III 45.
 Othello (Rossini). Originaltitel: Otello. I 55, 101.
 Panurge (Grétry). II 18, 22, 55, 73. III 81.
 Petit chaperon rouge, Le (Boieldieu). II 82, 87. III 97.
 Pharamond (Berton, Boieldieu, Kreutzer). I 54, 60, 65, 70. III 35.
 Preciosa (Weber). I 97, 101. III 42.
 Prétendus, Les (Lemoyne). II 16, 21, 31, 40, 58, 86. III 79, 104.
 Prophète, Le (Meyerbeer). III 56.
 Richard Cœur-de-Lion (Grétry og Sedaine). III 11.
 Rivalerne (J. B. Lemoyne). III 104.
 Robert le Diable (Meyerbeer). III 45, 56.
 Robin des Bois (Weber). Se: Freischütz, Der.
 Rosières, Les (F. Hérold). II 41. III 87.
 Rosière de Salency, La (Grétry). I xi,

XL.
 Rossignol, Le (Le Brun). I xxix, lvii,
 181. II 18, 22, 26, 28, 55, 72. III 57,
 81.
 Sicilien, Le ou l'Amour (Anatole
 Petit). III 16.
 Siège de Corinthe, Le (Rossini). Se:
 Mahomet II.
 Soliman II ou Les trois Sultanes
 (Gilbert). III 9-10.
 Stumme i Portici, Den. Se: Muette de
 Portrici, La.
 Tancrède (von Apell). III 77.
 Tancredi (Rossini). I 242. III 43, 69,
 73.
 Titus (Mozart). III 94.
 Tryllefløjten. Se: Zauberflöte, Die.
 Turco in Italia, Il (Rossini). II 17, 22.
 III 80.
 Vestale, La (Spontini). II 25. III 84.
 Voitures versées, Les. Se: Caravane du
 Caire, Le.
 Wilhelm Tell (Rossini). I 231, 233. III
 45.
 Zauberflöte, Die (Mozart). I 221. III
 94.
 Oedipe à Colone (Sacchini). II 33, 59,
 80.

SKUESPIL

Adèle et Théodore (Mme de Genlis).
 III 41.
 Advocat Pathelin L' (D. A. de Brueys).
 II 85. III 103-104.
 Amour et Mystère ou Lequel est mon
 cousin (J. Pain). II 86. III 104.
 Aprilsnarrene (J. L. Heiberg). III 69.
 Arlequin à Alger (J. Gensoul etc.). II
 83. III 102.
 Arlequin-Aficheur. II 68. III 97.
 Athalie (Racine). II 71. III 97-98.
 Au feu ou les Femmes Solitaires
 (Gersin etc.) II 61. III 93.
 Band und Halstuch, lystspil (galt
 skrevet af B.). II 95. III 105.
 Boa à Peronne, La. II 83.
 Bourgeois gentilhomme, Le (Molière).
 III 38.
 Britannicus (Racine). II 77. III 100.
 Bruder, Der (V. Zahlhass) (= Der
 Bruder-Tragoedie). II 7. III 77.
 Brutale klappere, De (J. Ewald). III
 102.
 Camille ou le souterrain
 (M. Marsollier). I 93. III 41.
 Cammeraderie, La (Scribe). III 68.
 Caratères de Thalie, Les (Fagan). III
 99.
 Chasse du Jeune Henri, La (Bouilly –
 Méhul). III 47.
 Château de mon Oncle ou le Mari par
 hasard (Desaugier m.fl.). II 38. III
 87.

- Clari en Meaux en Brie (Dumersan m.fl.). II 64. III 95.
- Clorinde und Tancred (H. Loests). II 2. III 73.
- Coin de rue ou le Rempailleur de chaises (Brazier etc.). II 64.
- Colonel et le Soldat, Le. I 47.
- Commissionaire, Le. III 32.
- Cyrano de Bergerac (E. Rostand). III 25.
- Danse interrompue, La. II 55.
- Démocrite (Regnard). I xi. III 24.
- Départ pour Saint Malô ou La Suite des Trois Etages (Desaugiers) III 51.
- Deux Grenadiers, Les (fejl titel). II 64. III 95.
- Deux orphelins, Les (Ennery og Cormon). III 25.
- Deux pères, ou la Leçon de botanique (Dupaty). II 68. III 97.
- Diner à Pantin ou l'Amphytrona la Diète (Desaugiers m.fl.) II 38, 42, 68. III 87.
- Duels au Croisée ou la Française à Milan (Dieulafoy etc.) II 42. III 88.
- Elverhøj (Heiberg). III 60, 88.
- Encore une folie ou la Veille du mariage (Capelle etc.). II 50. III 91.
- Faublas de Villers-Consterets (Ferdinand). II 61. III 93.
- Fayel et Gabrielle de Vergy (P. Blanchard). II 83.
- Femme jalouse, La (P.-J. Desforges). II 85. III 103.
- Figaros Giftermaal (efter 1846 kaldet F.s Ægteskab) (Beaumarchais). II 29. III 85.
- Forældrelose, De (Erik Bøgh efter E. og C.). Se: Deux Orphelins, Les. Frosine. III 68.
- Garçon à trois visages. III 17.
- Grand' Mere, La. III 68.
- Habit du Cour, L'. II 88.
- Hamlet (Shakespeare). III 35.
- Jealous Wife, The (G. Colman). III 103.
- Jeune Henri, Le (Bouilly – Mehul). Se: Chasse du jeune Henri, La.
- Jeunesse d'Henry cinq, L' (A. Duval). I 101. III 44.
- Jollies Jours, Les (Théaulon m.fl.). II 86. III 104.
- Jorden rundt i 80 dage (E. Bøgh efter J. V. og D.). Se: Tour de Monde en 80 jours, Le.
- Kabale und Liebe (Schiller). III 73, 74.
- King Lear (Shakespeare). III 35.
- Kong Salomon og Jørgen Hattemager (J. L. Heiberg). III 63.
- Léonidas (Pichat). I 101. III 44.
- Macbeth (Shakespeare). III 35.
- Mahomet Deux ou les Captifs Venitiens (de Bergemont etc.). II 88. III 105.
- Mariage enfantin, Le. III 68.

- Marie Stuart (P. A. Lebrun efter Schiller). II 75. III 98, 99.
- Marquise de Senneterre, La. III 68.
- Méprises par ressemblance, Les (Patrat). II 64. III 95.
- Mère coupable, La. III 68.
- Monsieur Guillaume ou le Voyage Inconnu (Berré m.fl.). II 50. III 90-91.
- Origineux, Les (B.-C. Fagan). II 75. III 99.
- Othello (Ducis). II 51, 54. III 35.
- Othello (Shakespeare). III 35.
- Pagenstreiche (Kotzebue). III 74.
- Paresseux ou l'homme de lettre par paresse, Le (J.-E. Fr. Marignie). II 77-78. III 100.
- Partie quarée, La. II 38, 86.
- Petite Fille et le vieux Garçon, La. III 68.
- Petites Danaïdes ou les 99 Victimes, Les (Desaugiers). III 51.
- Petite soeur, La. III 68.
- Pettites Marionettes, Les. II 64.
- Phèdre (Racine). III 98.
- Philoctète (La Harpe). I 44. III 34.
- Pierrot ou le Diamant perdu (Desaugiers etc.). II 42. III 88.
- Redlighetens seger öfver förtalet (Kotzebue). Se: Versläumer, Die.
- Robert chef des brigands (La Martellière). I 93. III 40.
- Roi et le Pâtre, Le (Cuvelier m.fl.). II 50. III 91.
- Räuber, Die (Schiller). III 40-41.
- Schuld, Die (Bürger). III 77.
- Soliman II ou Les (trois) sultanes (Favart). I 2. III 9.
- Somnambule, La (fejlskrevet Somananbule) Scribe og Delavigne). II 61, 83. III 93.
- Suite du Folliculaire ou l'Article en suspens, La (Théaulon m.fl.). II 55. III 92.
- Sylla (V. J. E. de Joy). I 18. III 23.
- Tochter Pharaonis mit dem kleinen Moses, Die (Kotzebue). II 96. III 106.
- To grenaderer, De (Patras). II 64. III 95.
- To ord eller Natten i skoven (Marsollier og d'Alayrac). III 21.
- Tour de monde en 80 jours, Le (Jules Verne og Dennery). III 25.
- Tristesse et Gaité ou les Deux Noces (Cottenet etc.). II 47. III 89.
- Vampire, Le. I 34, 46. III 32.
- Verlegenheit und List (Kotzebue). III 9, 106.
- Versläumer, Die (Kotzebue). III 44.
- Vertrauten, Die, lystspil. II 95. III 106.
- Visite du Prince ou le Militaire et le Financier (B. de Rougemont etc.). II 55. III 92.
- Zaire (Voltaire). III 94.
- Østergade og Vestergade (Overskou). III 23.

Navneregister

Ved Svend Kragh-Jacobsen

- Abrahamson, Joseph. I 233 243 246
248 250. III 67 70.
- Ackermann, Konrad Ernst, ty.
skuespiller og teaterdir.
(1712-1771). III 73 75.
- Adolf Frederik, konge af Sverige
(1710-1771). III 82.
- Adolph Frederik, eng. prins, hertug af
Cambridge. II 4. III 75.
- Aimon, Léopold, fr. komp.
(1779-1866). III 83.
- Albert (egtl. François Decombe). I
xxvii-xxviii xxix xxxiv lv-lvi lxi 8
11 12 14 15 16 19 23 24 25 27 36 43
51 53 54 60 68 70 97 101 104 105 112
115 121 133 153 167 168 169 173 179
183 186 190 193 204 220 223 228
247. II 16 26 29 31 32 34 37 38 46 47
48 49 56 61 63 65 74 76 84 85. III 13
16 34 45 58 64.
- Albert, Mme, fr. sangerinde. II 63. III
81.
- Albert, Auguste, fr. danser, søn af A.
I 228. III 65.
- Albert, Elisa (senere: Albert-Bellon)
(f. 1792). I 220 223. III 64.
- Alexis Dupont, Felicité, søster til Lise
Noblet (1807-1877). I 232. III 66.
- Allard, Marie, mor til A. Vestris, fr.
danserinde (1742-1802). III 12.
- Anatole, fr. danserfamilie. III 16.
- Anatole, Constance Hippolyte,
f. Gosselin, g.m. Anatole Petit. I
xxvii xxviii liv lvi 12 15 43 105 107
153 168 169 194 204. III 13 16 19 59.
- Anatole Petit, fr. danser og koreograf.
Se Petit, Anatole.
- Ancker, Carl Andreas. I xviii xlv.
- Angilbert, parisisk restauratør. III
101.
- Angoulême, duc d', yngste søn af
Louis XVI. II 63. III 83.
- Angoulême, duchesse d'. II 21 63 72.
III 83.
- Anselme, Nicolas-Baptiste, dit l'Ainé,
fr. skuespiller (1761-1835). I 133
141. II 19 29 62 77 78 79 81 82 86.
III 41 50 51 82.
- Anselme, Paul-Eustace, dit Baptiste.
Se: Baptiste, Cadet.
- Apell, Conrad (også Joh. David), ty.
teatermand (1754-1832). II 8-9. III
76 77 78.
- Arnet, Christen, hotelvært i
Hamburg. I 225-226. III 9 65.
- Artois, comte d'. Se: Charles X.
- Astley, Philip, eng. berider og
cirkusmand (1742-1814). III 102.

- Auber, Daniel-François-Esprit, fr.
komp. (1782-1871). I 83. III 33 39
40 59 71 81 87.
- Audinot, Nicolas Médard, fr. sanger,
skuespiller, komp. etc. (1732-1801).
III 90.
- Augier, Anne-Cathérine, dite Aimée,
g.m. A. Vestris (1777-1809). III 12.
- Aumer, Julie, fr. danserinde, datter af
J.-P.A., g. Leblond. Se: Leblond,
P. E.
- Aumer, Jean-Pierre (også Omer), fr.
danser og kor. (1774-1833). I xxvii
xxxI xxxiv lv lix lxi 23 32 90 92 125
153 164 175 194 195 211 212 213
235. II 74 76. III 35 40 49 50 52 54
58 59 62 64 66 89 99.
- Aumer, Théodore, fr. danserinde,
datter af J.-P. A., g.m. Jean Rozier.
Se: Rozier, Th.
- Aumont père eller aîné, et Mme, fr.
købmand. I 33-34 51 69 82 109 141.
II 25 27 37 67 75 80 81 83. III 31 84.
- Aumont, Arthur, da. teaterhist.
(1860-1917). III 67.
- Aumont, Jean Pierre Marie, fr. født,
bogholder i Nationalbanken i
Kbhvn. og major (ca. 1775-1845). I
34 51 69 109 169. III 31.
- Aumont, Louis Auguste François, da.
maler (1805-1879). I 33-34 69 109
141 151 156 168 175 185 190 195 196
197 207 218 223-224 225 228 229.
III 31 51 84.
- Avon, Joseph. Se: Raymond, Joseph.
- Babet, Mlle, bekendt i St. Martin. II
69.
- Bachmann, hotelvært i Hannover. II
4.
- Baggesen, Jens, da. digter
(1764-1826). II 49. III 80 90.
- Bagon, vognmand i Bourget. II 90. III
105.
- Baillet, François de Sales, fr. violinist
(1771-1842). I 12. III 16.
- Ball-Hughes, Edward Hughes, eng.
adelsmand. III 100.
- Bang (og frue), sekretær ved da.
gesandtskab i Paris. II 31 35 37 38
39 40 43 49 50 51 55 56 60 61 64 67
68. III 85.
- Baptiste, fr. danserfamilie. III 84.
- Baptiste-Anselme, fr. kunstnerfamilie.
II 19. III 82.
- Baptiste Ainé. Se: Anselme,
Nicolas-Baptiste, dit l'Ainé.
- Baptiste-Anselme, Joseph-François,
fr. skuespiller (f. 1733). III 82 99.
- Baptiste, Cadet (egtl. Paul-Eustace
Anselme dit B. C.), fr. skuespiller
(1765-1839). II 78. III 82.
- Baptiste, Joseph-François, dit
l'Ancien, fr. skuespiller. III 82.
- Baptiste, Marie Louise, 1780 g.m.
danseren Marcadet, fr.
skuespillerinde (1750erne-1804). III
82.
- Baptiste Petit, M, fr. danser og
balletpædagog. I 6 15 16 23 27 58 64
69 112-113 117 132. II 23 25 29 41
42 43 45 46 47 48 50 85. III 11 84.
- Baptiste Petit, Mme, søster til Louis

- Duport. I 6 15 27 117 132 252. II 25
41 42. III 11 47.
- Barilli, Luigi, it. sanger (1764-1824).
II 81. III 102.
- Barilli, Marianne, f. Bondini, it.
sangerinde (1780-1813). III 102.
- Barocci (fejlstavet Baroci), Federico,
it. maler. II 40.
- Barré, Pierre-Yves (også P.-Yvon), fr.
dram. og teaterdir. (1749-1832). III
87 91.
- Bauer, Charlotte Amalie, f. Weyle, da.
danserinde (1800-1882). I XIV XLIII
67 224. III 37.
- Beauharnais, Alexandre de, fr.
adelsmand (1760-1794). III 96.
- Beauharnais, Eugène, søn af
Napoleons I. hustru (1781-1824). II
65. III 96.
- Beaumarchais, Pierre Augustin Caron
de, fr. forf. (1732-1799). III 85.
- Beck, Hans, da. danser og
balletmester (1861-1952). III 21.
- Beethoven, Ludwig van, ty. komp.
(1770-1827). III 13 32.
- Belment, M., parisisk hattemager. II
85. III 103.
- Belmont, Mme, fr. sangerinde. I 43. II
87. III 34 104.
- Benincori, Angelo Maria, it. komp.
(1779-1821). III 37.
- Bentzen, Ferdinand, da.
danser/figurant. I 233. III 67.
- Bérard, fr. teaterdir. III 87.
- Berlioz, L. Hector, fr. komp.
(1803-1869). III 32.
- Bérry, Charles Ferdinand, duc de, fr.
tronarving (1778-1820). I xxv xxvi
xxix liii liv lviii. III 15 25 29 50 79
83 84 97.
- Bérry, Marie Caroline, duchesse de
(1798-1870). III 95 97 98.
- Berthelsen, vognmand i Kbh. II 98.
- Berton, Henri, fr. komponist
(1767-1844). I 36 54. III 32 96 104.
- Bertrand, Marinette, fr. danserinde. I
55. III 36.
- Bias, Fanny, fr. danserinde
(1789-1825). I xxviii lvi 8 11 15 43
54 76 85. II 32 46 62. III 13 14 16 18
39.
- Bigottini, Emilie, fr. danserinde
(1784-1858). I xxvii xxviii liv lvi 8
105 238. II 22 30 38 49 76. III 14 52.
- Bing, Herman (Heiman) Jacob, da.
forretningsmand (1776-1844). I 65
73 77 81. III 37.
- Bing, Meyer Herman, da, forret-
ningsmand (1807-1883). III 37.
- Biørn, norsk bekendt af B.erne i Paris.
II 17. III 80.
- Blache, danserfamilie. III 23-24.
- Blache, Alexandre (egtl. Alexis
Scipion) fr. danser (1792-1852). III
24.
- Blache, Frédéric-Auguste, fr. danser
og koreograf (f. 1791). I xxv liii. III
24 35.
- Blache, Jean Baptiste (père), fr. danser
og kor. (1765-1834). I xxxiv lv lxi
19 26 33 70 96 113 117 121 129 156.
III 20 23-24 31 36 38 48 71.
- Black et Comp., veksellererfirma. I
123.

- Blanchard, P., fr. dram. III 103.
- Blixen, Karen, da. forf. (1885-1962). III 69.
- Boieldieu, François Adrien, fr. komp. (1775-1834). I 36 54 101. II 82 III 32-33 97 99 102.
- Boieldieu, M., broder til F. A. B. II 82. III 102.
- Bois, dr. I 90.
- Bonnemer (fejlstavet, vistnok for Bonnemaire) fr. teater-administrator. I 164. III 54.
- Borck (også Borch), da. bogbinder i Paris. I 141. II 25 54 72 75 78 80 87. III 84.
- Bordeaux, duc de. Se: Chambord, Henri de.
- Boucherot, limonadier i Paris. III 81.
- Bouilly, Jean Nicolas, fr. dramatiker (1763-1842). III 83.
- Boulin, M., notaire i Etrépagny. I 90, 92. II 69.
- Boulouse, M., rejsebekendt. I 4.
- Bourbier, Marie Virginie Cathérine Delville, fr. skuespillerinde (ca. 1800-1857). II 62. III 94.
- Bourdais, Marie, fr. skuespillerinde, g.m. J.-Fr. Baptiste. III 82.
- Bourgeois, G. (fejlstavet Bourgeon), diligencefører. II 68. III 97.
- Bourgueil, fr. dram. III 91.
- Bourguignon, ungdomsbekendte af Antoine B. II 7. III 77.
- Bourke, Edmund, grev, da. diplomat (1761-1821). III 102.
- Bournonville, Amable Louis. I x xxxix. III 77.
- Bournonville, Anthon (ofte skrevet Antoine el. omtalt som »un frère«) Emil Conrad. I XIII XVII XLII XLVI 13 44-45 60 106 118 122 152 208. II 53 59 61. III 10 18 41 45 93.
- Bournonville, Augusta, g.m. M. P. Tuxen, da. danserinde, datter af A. B., (1831-1891). III 10.
- Bournonville, Charlotte, da. sangerinde, datter af A. B. (1832-1911). III 59.
- Bournonville, Frederikke (også Rikke). I XIII XLII 29 32 70 85 118 150 152 154 186 205 221 236 239. III 10.
- Bournonville, Helena Fredrika, f. Håkansson, g.m. A. B. (1809-1895). I 227 229 234 238 239 243 245 246 249 251 252 254. III 65 71.
- Bournonville, Jacques. I x xxxix.
- Bournonville, Jean-Valentin. I x xxxix.
- Bournonville, Jeanne, f. Evrard, mor til Antoine B., fr. danserinde (1727-1798). I x xi xxxix xl. II 8. III 24.
- Bournonville, Juliane. I XIII XLII 29 32 70 83 114 118 122 126 137 143 149 151 152 153 154 156 158 161 186 205 208 221 236 252. II 69. III 10.
- Bournonville, Julie. Se: Fay, Léonne Julie Bournonville de la.
- Bournonville, Lovisa, f. Sundberg (ofte fejlstavet Sandberg), g.m. Antoine B. (1776-1859). I XIII XVII XLII XLVI. III 23 58 65.
- Bournonville, Mariane, f. Jensen, da.

- danserinde, g.m. Antoine B.
(1767-1797). I XII XIII XVII XLI XLII
XLV. II 53. III 18.
- Bournonville, Paul (1886-1977). III
41.
- Bournonville, Pierre Jérôme. III 77.
- Bournonville, Ursula. Se: Raymond,
Ursula.
- Boursault-Malherbes, Jean-François,
fr. dram. (1759-1842). III 99.
- Boye, Doctor, bekendt i St. Martin. II
53.
- Branchu, Alexandrine Caroline,
f. Chevalier, fr. sangerinde
(1780-1850). II 61. III 94.
- Branchu, Pamela, fr. sangerinde, g.m.
Fr. Lefèbvre. III 30.
- Brazier, Nicolas, fr. dram. og
teaterhist. (1783-1838). III 95 103.
- Brenøe, Anna. Se: Nielsen, Anna.
- Bretteville, Louis-Claude Le
Normand de, fr. officer
(1744-1820'erne). II 64 74 82 87. III
95.
- Brocard, Caroline, fr. danserinde. I 97
168. III 42.
- Brocard, Laure, fr. danserinde. I 97.
III 42.
- Brongniart, A. Th., fr. arkitekt
(1739-1813). III 51.
- Brosse, Gui de la, fr. læge. III 92.
- Bruant, Liberal, fr. arkitekt. III 101.
- Brueys, David-Augustin de, fr. dram.
(1640-1723). III 103-104.
- Brugnoli, Amalia, it. danserinde, g.m.
Paolo Samengo. III 64.
- Brulo, Jean Baptiste og Therese plus
børn, danserfamilie. I 2. II 95 96.
III 9 106.
- Brummer, F., da. kabinetskurér. I 62
63 64 97. III 37.
- Brunet, Jean Joseph Mira, dit Br., fr.
skuespiller (1766-1853). II 64. III
95.
- Bruun, Malthe Conrad, da. forfatter
(1775-1826). II 35. III 86.
- Brøndsted, Peter Oluf, da. arkæolog
(1780-1842). I 44 190. III 34.
- Buffon, George-Louis Leclerc de, fr.
videnskabsmand (1707-1788). III
92.
- Bull, da. præst. I 30.
- Bunn, Alfred, eng. teaterdirektør. III
55.
- Buron, Pauline, fr. danserinde
(f. 1804). I 232. II 67. III 66 97.
- Bury, Bernard de, fr. komponist. III
10.
- Byrne, James, eng. pantomimiker og
balletmester. III 57.
- Byrne, Oscar (fejlstavet Byrn), eng.
danser (1794-1867). I 177. III 57.
- Bülow, Frantz Christopher, da.
officer (1769-1844). III 63.
- Bülow, Nelly, f. baronesse Selby, da.
generalinde (1745-1842). I 215 217.
III 63.
- Bürger, ty. dram. III 77.
- Bølling, Jørgen Andresen, da.
bibliotekar (1792-1862). I 17. III
23.
- Campagnoli, Albertina, it. sangerinde.
III 75.

- Campagnoli, Bartolomeo, it. violinist (1751-1827). II 4-5. III 75.
- Campagnoli, Gianetta (Giannina), it. sangerinde (datter af B.C.). III 75.
- Capelle, fr. dram. III 91.
- Canaris (Kanaris), Constantin, gr. søhelt (1790-1877). I 101. III 44.
- Carafa, Michèle, it. komponist (1787-1812). I 43. III 33 34.
- Carey, fr. danserfamilie. III 20-21 45 60.
- Carey, André Isidore, g.m. Josephine Sainte-Claire, fr. danser. I 16 19 27 47 51 62 63 65 69 82 96 106 113 129 132 142. III 20-21.
- Carey, Clothilde, f. Rozier, g.m. Gustave C., fr. danserinde. III 59.
- Carey, Edouard sen., fr. danser. I 132. III 21.
- Carey, Edouard, fr. danser (1842-1908). III 21.
- Carey, Fanny, fr. danserinde. III 21.
- Carey, Gustave, fr. danser. I 132. III 21 50 59.
- Carey, Josephine, f. Sainte-Claire, g.m. Andre Isidore C., fr. danserinde. I 19 23 27 30 47 51 58-59 62 63 65 66 69 96 129 132 142. III 20-21.
- Carey, Léontine, fr. danserinde. III 21.
- Caroline, da. arveprinsesse (1793-1881). I 245, 246. III 65 70.
- Caroline Mathilde, dronning af Danmark (1751-1775). II 4. III 74.
- Carré, Mme, parisisk hotelværtinde. III 81.
- Casorti, it. artistfamilie. I 232. III 66.
- Casorti, Giuseppe, it. født, senere da. artist (1749-1826). III 66.
- Casorti, Pasquale, it. artist. III 66.
- Caspersen, Sara, bekendt i Kbh. I 17 36 152. III 23.
- Cassini, Luise, ty. skuespillerinde, g. Lenz. III 73.
- Cassuben, M., kurer. I 56 62.
- Castil-Blaze, François-Henry-Joseph B., fr. ballethistoriker (1784-1857). III 34.
- Catalani, Angelica, it. sangerinde (1780-1849). I 125. III 49 79.
- Cerrito, Fanny, it. danserinde (1817-1909). III 19 57.
- Cetti, Giovanni Battista, it. født da. sanger (1794-1858). III 53.
- Chabannes, Rochon de (pseudonym), fr. dram. III 79.
- Chacagnac, Gentil de, fr. dram. III 88.
- Chalamelle, Mme, parisisk brodeuse. II 78 81. III 101.
- Chambord, Henri, comte de, (opr. duc de Bordeaux, søn af Charles Ferdinand, duc de Berry), fr. kronprætendent (1820-1883). II 71. III 95 97 98.
- Charles X, konge af Frankrig, fhv. comte d'Artois (1757-1836). I xxv xxix lxi lvii 26 63-64 241. II 21 63. III 11 29 35 37 43 83 88.
- Charlotte, da. prinsesse, datter af arveprins Frederik, g.m. Vilhelm af Hessen-Kassel (1789-1864). II 7 9 20 27. III 76 84 85.
- Charrin, P.-J., fr. dram. III 105.

- Chatillon, parisisk ven af B.erne. I 12
96 204. II 19. III 16 81.
- Chédeville, Moral de, fr. dram. III 94.
- Chemont, M., fr. dirigent. I 44.
- Chéron, Augustin-Anastase, fr.
bassanger (1760-1829). III 37.
- Cherubini, Luigi, it. komponist
(1760-1842). I 12 36 63 76. II 63. III
16 33 37 39 85 95.
- Choiseul, Monsieur (egtl. hertug),
parisisk grundejer og adelsmand. I
xxxI xxxII LVIII LIX.
- Christensen, Chr. Ferd., da. bekendt
af familien B. I 17. III 22.
- Christian VII, konge af Danmark
(1749-1808). I xxxvi LXIII. III 11 15.
- Christian IX, konge af Danmark
(1818-1906). III 44.
- Ciceri, Pierre-Luc-Charles, fr.
scenograf (1782-1868). I 106. III 38
45.
- Cimarosa, Domenico, it. komp.
(1749-1801). III 68.
- Cinti-Damoreaux, Laure, fr.
sangerinde (1801-1863). I 93 175
231 237. III 42 47.
- Clausen, Henrik Georg, da. teolog
(1759-1840). II 79. III 101.
- Clausen, Henrik Nicolai, da. teolog
og politiker (1793-1877). II 79. III
101.
- Clerget, Albert, og hustru, parisiske
venner af B. (Mme C. niece af Mme
Laurent). I 12 16 27 46 51 55 70 106
117 131-132 155. II 54 60 84 85. III
16 92 103.
- Clozier, M., ven i udenrigsministeriel
karriere. I 113 195 200.
- Colignon, bager i Cassel. II 8.
- Collin, Jonas, da. embedsmand
(1776-1861). I xx XXI XLIX 75 169.
III 39 40.
- Constant, Manuel Benjamin (egtl.
Henri-B. C. de Rebecque), fr.
forfatter (1767-1830). II 42. III 88.
- Coopmans, Edzard Wilhelm, da.
legationssekretær. II 81 88 90. III
102.
- Coralli, Jean (egtl. J. C. Peratini) fr.
danser og koreograf (1779-1854). I
xxv LIII. III 55 97.
- Cornega, Nina, it. sangerinde
(f. 1795). I 2. III 9-10.
- Correggio, Antonio Allegri da, it.
maler (1489-1539). II 39.
- Cottenet, fr. dram. III 89.
- Coulon, danserfamilie. III 16.
- Coulon, Jean-François (C. aîné)
(1764-1836), fr. danser, lærer ved
Operaen 1808-1830. I xxxv LXII 12
15 23 26 33 36 97 105 133 168 180
232. II 29 32 33 49 77 83. III 12 13
16 19 28 30 40 62 100.
- Coulon, Antoine le jeune (1796-1848),
søn af Fr. C., fr. danser. I 12 15 23
49. III 13 16 18-19.
- Coulon, Eugen(i)e, fr. danser,
pædagog i England, søn af J.-Fr. C.
III 19.
- Coupy, colonel, fr. officer. I 40.
- Couron, parisisk skomager. II 35 44
73 75 77 81 87.
- Court, Louisa, eng. danserinde
(f. 1810). I 168 171 174 179. III 12

55.
 Court, William, L. C. s stedfader, eng. forretningsmand. I 171 177 179.
 Courtin, M., fr. teaterembedsmand, og hustru Marie. I xxxii lix 15 32 33 90 91 92 93 204 228. II 22-23 45 49 85. III 20.
 Courtin, Clotilde. I 228. III 65.
 Crémont, Pierre, fr. violinist (1784-1848). II 76 85. III 99.
 Crespi, Giuseppe Maria, it. maler. II 40.
 Croisette, Ramond de la, fr. dram. III 92.
 Crux. I xi xl.
 Cuvilliers, fr. pantomimiker. III 103.
 Cuvelier de Trie, Jean-Guillaume-Antoine, fr. dram. (1766-1824). III 91.
 Dabadie, Zulmé, fr. sangerinde (1804-1877). III 47.
 Daguin, Sophie Marguerite, fr. født, sv. solodanserinde (1810-1881). I 198. III 60.
 Dahlgren, F. A., sv. teaterhist. III 80.
 Dahlmann, hr., bekendt i Kbh. I 30.
 Darancourt, M., fr. sanger. II 87. III 104.
 d'Artois (også Dartois), Armand (François-Victor d'Artois de Bournonville, dit d'A), fr. dramatiker (1788-1867). III 87 92 95.
 Dauberval, Jean (egtl. J. Bercher, dit D.) g.m. Mme Théodore, fr. danser og koreograf (1742-1806). I xxvii lv 104. III 25 38 41 42 55 89.
 Daussoigne, Joseph, fr. komp. (1790-1875). III 89.
 David, Jacques Louis, fr. maler (1748-1825). II 33. III 17.
 d'Alayrac, Nicolas, fr. komp. (1753-1809). III 41.
 Debegnis (også d'Ebegnis) Ronsi, it. sangerinde. II 81. III 102.
 Debegnis, Giuseppe, it. sanger. III 102.
 Debret, fr. arkitekt. I xxxii lix.
 Debucourt, Louis Philibert, fr. maler. III 87.
 Decombe, François. Se: Albert.
 Deforges, fr. koreograf. III 84.
 de Genlis, Mme (egtl. Stéphanie-Félicité Ducrest de Saint-Aubin), fr. forf. (1746-1830). III 41.
 de Ginèstre, Prosper, fr. komp. III 70.
 d'Egville, danserfamilie. III 42.
 d'Egville, James, eng. danser og koreograf (ca. 1770-1836). I 97 136. II 60 62. III 42 55 93.
 d'Egville, Peter, fr.-eng. danser (18. årh.). III 42.
 Delavigne, Germain, fr. forfatter (1790-1868). I 83. III 93.
 Delaville, M., fhv. konsul i Kbh. II 80.
 Delage, M., diligence-embedsmand. II 84.
 Delestre-Poirson, Charles Gaspard Poirson, dit D.-P., fr. dram. og teaterdirektør (1790-1859). III 87.
 Dellesert, parisisk firma. I 100.
 Demidoff, N. N., comte de,

- fr.-russisk rigmand (1774-1828). I 241. III 69.
- Depré, Mlle, fr. konservatorie-elev. II 62. III 94.
- Derivis, Henri-Etienne, fr. bassanger (1780-1856). I 64 175. II 30. III 37 56 82.
- de Saint-Yon, Moline, fr. forf. III 70.
- Desargus, Xavier, fr. harpevirtuos (f. 1768). III 62.
- Desargus-Levière, Mme, ty. balletdanserinde. I 211 253. III 62.
- Desaugiers, Marc-Antoine-Madeleine, fr. dramatiker og teaterdirektør (1772-1827). I 141. II 37 38 41 54 55 85. III 51 87 88.
- Desfontaines, François-Georges Fouques, dit D., fr. dram. (1733-1825). III 91.
- Desforges, Pierre-Jean Baptiste, fr. dram. (1746-1806). III 103.
- Deshayes, Mme (også Deais), Nivelons elskerinde. I 6 8 32 35 69 89 132 218. III 11 64.
- Deshayes (også Desais og Decais), André-Jean-Jacques François (søn af Prosper Didier), fr. danser (1777-1846). I XXXIV LXI 15 19 26 33 204. III 17-18 42.
- Deshayes, Elisabeth, f. Duchenni, g.m. A.-J.-Fr. D., fr. danserinde. III 18.
- Deshayes, Jacques, fr. danser (omkr. 1700). III 18 24 38.
- Deshayes, Jean-François, fr. skuespiller og kor. (d. 1779). III 17-18.
- Deshayes, Prosper Didier, fr. danser og koreograf (d. 1815). III 18.
- Desirabade, parisisk tandlæge. I 35. III 32.
- Dessorges, pariserbekendt. II 50. III 91.
- d'Etienne, Charles-Guillaume, fr. dramatiker (1777/78-1845). III 37 57.
- Devrient, Eduard, ty. skuespiller, teaterdir. og teaterhist. (1801-1877). III 73 74 106.
- Didelot, Charles-Louis, fr. danser og koreograf (1767-1837). I 68. III 36 60 66 71 75.
- Didelot, Rose Colinette, g.m. Ch. D. III 38.
- Dieulafoy, Michel, fr. dram. (1759-1823). III 88 93.
- Donzelli, Domenico, it. tenor (1790-1873). I 55. III 36 47.
- Dorothea Sophia af Württemberg, gift 1776 med czar Paul I, tog da navnet Maria Feodorovna. I 202. III 60.
- Dorval, Marie Thomase, fr. skuespillerinde (1798-1849). III 98.
- Dothy, M., parisisk fjermager. II 79. III 101.
- Dubois, M., fr. teaterembedsmand. I 152. III 52.
- Du Saulchoy de Bergemont, J.-F.-N., fr. dram.⁵ III 105.
- Duchaume, Mme, bekendt i St. Martin. II 53 54 71.
- Duchenois, Cathérine Josephine Rafuin, dite D., fr. skuespillerinde (1777-1835). II 71 75. III 98 99.

- Ducis, P.-A., fr. dram. III 91.
- Dufour, hotelvært i Paris. II 16. III 79.
- Dugazon, Alezandre-Louis-Gustave, fr. komponist (1782-1826). III 50.
- Dugazon, egtl. J. B. Henri Gourgaud, dit D., fr. skuespiller (1746-1809). III 34.
- Dumersan, Théophile Marion, fr. dramatiker. III 92 95.
- Dumont, Marie, g.m. J.-Fr. Baptiste-Anselme. III 82.
- Dupaty, Emmanuel, fr. dram. (1775-1851). III 97.
- Duplantis (også Duplantes og Desplantis), fr. teaterembedsmand. I xxxiii lx lxi 35-36 164. III 32 54.
- Mme Duport, mor til L. D. og Mme Baptist, fr. danserinde. II 25. III 84.
- Duport, Louis-Antoine ainé, fr. danser og koreograf (1783-1853). I xxvii xxviii liv lv 113. II 25. III 11 47 84 98.
- Dupuis, Mimi, fr. danserinde (f. 1809). I 232. III 55 59 66.
- Durcis, Jean-François, fr. dramatiker (1733-1816). I 51. III 35.
- du Rys, fr. arkitekt. III 76.
- Duthé, Marie (egtl. Catherine-Rosalie Gerard) fr. kurtisane. I xxxvi lxiii 6 8 12 15 16 27 133 141. II 70. III 10 11 29.
- Duval, Alexandre-Vincent Pineu, fr. dramatiker (1767-1842). III 44.
- Duval, parisisk tandlæge. II 22 44.
- Dyck, Anthonis van, flamsk maler (1599-1641). II 40.
- Ebner, Anton, ung. musiker, og hans søn Carl E., ung. musiker (1812-1836). I 166 168 175 185 204. III 55 58.
- Ebner, John, eng. teaterentreprenør. III 14 42 57 100.
- Eckhof (også Ekhof), Konrad, ty. forf., skuespiller og teaterdir. (1720-1778). III 73.
- Egville, d', danserfamilie. Se: d'Egville.
- Elie, Mme (egtl. Louise Launer), fr. danserinde. II 49. III 54 90.
- Elsler, Fanny, østr. danserinde (1810-1884). I xxxiv lxi. III 19.
- Enfant, Monsier l', bekendt i Etrepagny. II 69.
- Epée, Charles Michel, Abbé de l', fr. døvstummelærer (1712-1789). III 91.
- Eschricht, D. F., da. læge. I 26.
- Evrard, Jeanne. Se: Bournonville, Jeanne.
- Fagan, Barthélemy-Christophe, fr. dram. (1702-1755). III 99.
- Fargeon, née Perrot, parisisk fjeremagerinde. II 79. III 101.
- Farsi (også Fusi), parisisk bankier. II 86. III 104.
- Favart, Charles, fr. forf. (1710-1792). III 9 38.
- Fay, Claude Alix de la, sv.-fr. tandlæge, g.m. Julie Bournonville (1750-1792). I xi xl. III 24 51.
- Fay, Léonne Julie de la, f. Bournonville, fr. danserinde

- (1749-1826). I XI XL 142. III 24 51.
- Fay, Léontine (egtl. Jeanne Louise Baron F.), fr. skuespillerinde (1810-1876). I 237-238. III 68.
- Feige, Karl, ty. skuespiller og teaterembedsmand (1780-1862). III 76 77.
- Ferdinand, arveprins til Danmark (1792-1863). III 65 70.
- Ferdinand (sikkert pseudonym), fr. dram. III 93.
- Ferdinand (egtl. Jean la Bruyère de Medicis, dit F.), fr. danser (1791-1837). I 8 15 19 25 133 138 153 175 186 190 210 211 212 232. II 24 63 72 74. III 13.
- Ferdinand, duc d'Orleans, søn af Louis Philippe. I 118 241. III 43 48.
- Ferrade, M., parisisk bekendt. I 106. III 45.
- Ferté, Papillon de la, fr. teaterembedsmand. I XXXII LIX 8 12. II 22. III 12.
- Fife, Lord, eng. adelsmand. III 100.
- Fischer, vært i Kiel. II 1.
- Fischer, Anna, fr. sangerinde. I 221. III 64.
- Fischer, Joseph, fr. bassanger (1780-1862). III 64.
- Fitzjames, Nathalie, fr. danserinde (f. 1819). III 40.
- Fleury, Abraham Joseph Bénard, dit Fl., fr. skuespiller (1750-1822). III 85.
- Florian, Jean Pierre Claris de, fr. forfatter (1755-1794). II 65 66 67 75 78. III 96.
- Foght, Magnus, da. musiker (1803-1830). I 17. III 22.
- Forster, Caroline, fr. danserinde. III 97.
- Foster, M. et Mme, da.(?) bekendte. I 34.
- Fougeroux (pseudonym?). III 70.
- Fourcisi, Rose (også Mlle Rose), fr. danserinde (f. 1804). I 11 19 33 36. III 14-15 25 31.
- Fouveau, M., rejsebekendt. I 225. III 65.
- Foy, Maximilien Sebastian, fr. officer. I 100. III 43 84.
- Franconi, cirkusfamilie. II 83. III 90.
- Franconi, Antonio, it.-fr. cirkusdirektør (1737-1836). III 90 102-103.
- Franconi, Henri (kaldet Minette), fr. cirkusdirektør (1779-1849). III 90 103.
- Franconi, Laurent, fr. cirkusdirektør (1776-1849). III 90 103.
- Franconi, Minette. Se: Franconi, Henri.
- Frederik V, konge af Danmark (1723-1766). III 15 78.
- Frederik VI, konge af Danmark (1768-1839). I XX XXIII XLI XLIV XLVIII L 66 159 176-177 182 220 222 239 241 242 243 247. III 30 31 37 53 63 67 70.
- Frederik VII, konge af Danmark (1808-1863). III 28 60.
- Frederik, da. arveprins (1753-1805). III 76.
- Fredstrup, da. danserfamilie. III 67.

- Fredstrup, Hans Carl Jørgen, da. danser (1784-1859). I 233^{*} III 67.
- Fredstrup, Petrine, da. danserinde (1827-1881). III 67.
- Fredstrup, Thor Bjarke Axel, da. danser (1830-1894). III 67.
- Friedrich, prins af Hessen-Kassel (1771-1845). II 96-97. III 106.
- Friedrich II, landgreve af Kurhessen (1760-1784). III 24.
- Friedrich Wilhelm III, konge af Preussen (1770-1840). I 212. III 62.
- Friedrich II, landgreve af Hessen. III 76.
- Friis, figurant, da. I 233. III 67.
- Friis, Lars, da. musiker (1747-1823). III 53.
- Friis, Mathias, da. bogbinder (1765-1861). I 154. III 53.
- Frilling, E. O., no. komponist. I 17. III 22.
- Frølich, Johannes Frederik, da. komponist (1806-1860). I 239 246. III 69.
- Funck, Peter, da. violinist (1789-1859). II 17 18 19 20 21 24 26 28 30 31 59. III 79-80.
- Funck, Poul, da. danser (1790-1837). I XIV XLIII 66 131. II 42 43 44-45 46 47 48 49 50 51 54 55 56 58 59 60 61. III 37 50 88 89.
- Fürst, tysk sanger. II 4.
- Fürst-Primas, kurfyrste Karl Dalberg (1744-1817). II 11.
- Fürste, C. Th., da. musiker (1807-1884). III 52.
- Gabriac, comte de, sv. diplomat. I 141.
- Gabrie, fr. danserfamilie. II 17 36 51 54 62 63 66 72 74 88. III 60 80 88.
- Gabrie père (også Gabriele Fader og Hr. G.), fr. danser. II 18 24 28 29 31 36 41-42 44 45. III 80.
- Gabrie, Mme, mor til Télémaque G. II 26 85 86 88.
- Gabrie, Robert. II 36. III 87.
- Gabrie, Télémaque, fr. danser. I 69 96. II 17 18 19 24 25-26 27 34 35 44 45 46 62 73 74 88. III 41 80 84 89.
- Gagarin, fyrst. russ. teaterchef. III 38 60.
- Galeotti, Vincenzo, it. født, senere da. koreograf og balletmester (1733-1816). I XII XIII XIV XLI XLII XLIII. III 22 23 66 69 81 95.
- Gall, Fr. J., tysk læge (1758-1828). II 51. III 91.
- Gallenberg, Robert de, greve, østr. komponist (1783-1839). III 50.
- Gallodier, Louis, fr. danser og koreograf (1733-1803). III 38.
- Galster, Amalia. Se: Taglioni, Amalia.
- García d. æ., Manuel, sp. sanger (1775-1832). II 81. III 68 102.
- Gardel, Maximilien, fr. danser (G. ainé) (1741-1787). I XXXIII LX. III 10 11.
- Gardel, Pierre, fr. danser og koreograf (1758-1840). I XI XXVII XXVIII XXXIII XXXIV XXXV XL LV LVI LX LXI LXII 7 12 14 16 18 23 25 26 31 32 35 42 43 46 51 53 60 61 70 82 102 105 108 113 115 117 121 134 154 155 156 159 175

- 186 204 229 235 236 243 245 247 251
252. II 18 19-20 22 23 26 47 63 84.
III 11-12 15 30 33 34 35 38 44 47 50
52 79 81.
- Gardel, Marie-Elisabeth Anne,
f. Boubert (Houbert), tillige omtalt
som Mlle Miller og Mlle Millard,
g.m. Pièrre G. I 14 51 169. II 19 23
26. III 18 20.
- Garlieb, Peter Johan Gottfried, da.
embedsmand (1787-1870). III 49.
- Garnier, Charles, fr. arkitekt
(1825-1898). I xxxiii lx.
- Genée-Isitt, Adeline, da.-eng. danser
(1878-1970). III 21.
- Geneviève, Paris' værnehelgeninde
Genoveva (c. 422-512). II 29.
- Genot, Louise, fr. skuespillerinde. III
68.
- Gensoul, Justin, fr. dram. III 102.
- Gentil, fr. dram. III 87.
- Georg III, konge af England
(1738-1820). III 75.
- George, Mlle Marguérite Josephine
Weimer, dite G. fr. skuespillerinde
(1787-1867). III 98.
- Gérard, Mme, bekendt fra St. Martin
(muligvis g.m. den belg. komponist
H.P.G.). II 82 84 88. III 102.
- Gérard, François-Pascal-Simon, fr.
maler. II 33 40.
- Gérard, Henri Philippe, belg. komp.
(1763-1848). III 103.
- Gerich, Johanne Dorothea, ty.
skuespillerinde g.m. J.C. Gloy. III
74.
- Gersin, fr. dram. III 87 88 93.
- Gerstæcker, Friedrich, tysk sanger og
skuespiller (1790-1825). II 4. III 75.
- Gilbert, fr. komponist. III 9.
- Ginetti, Thérèse, f. Guerri, fr.
danserinde. II 61. III 94.
- Gladstone, E. W., eng. statsmand
(1809-1898). III 17.
- Gloy, Johann Christoph, tysk
skuespiller (1794-1879). II 2. III 74.
- Gluck, Christoph Willibald, ty.
komponist (1714-1787). III 32 38
101.
- Godefroy, fr. figurant. I 228. III 65.
- Goethe, Johann Wolfgang v., ty.
digter (1749-1832). III 71.
- Gossec, François-Joseph, fr. komp.
(1734-1829). III 98.
- Gosselin, fr. balletfamilie. III 19.
- Gosselin, aîné, fr. danser, ældre
broder til L.F.G. III 19.
- Gosselin, Constance Hipolyte. Se:
Anatole, Constance.
- Gosselin, Geneviève, aînée, søster til
L.F.G. III 19.
- Gosselin, Louis François, fr. danser
(1800-1860). I 15 132 168. III 19.
- Goujon, Jean, fr. billedhugger
(ca. 1500-ca. 1566). III 96.
- Gozzera, Abbé, fr. forlystelsesmand.
III 104.
- Graff, Henriette, ty. danserinde. II
95. III 106.
- Grahn, Lucile (g. Young), da.
danserinde (1819-1907). III 35 45 57
93.
- Granberg, familien. I xii xl.
- Granier, François, fr. komponist

- (1717-1779). III 38.
 Grassini (fejlskrevet Grassari)
 Giuseppina, it. sangerinde
 (1773-1850). I 105-106. III 45.
 Grétry, André-Ernest-Modeste, fr.
 komponist (1741-1813). I XI XL. III
 11 33 81 84 101.
 Greuze, Jean-Baptiste, fr. maler
 (1725-1805). II 40.
 Grisi, Carlotta, it. danserinde
 (1819-1899). III 12 19 57 64 97.
 Gros, A.-J., fr. maler (1771-1835). III
 31.
 Grosset, Veronique. Se: Mugnier,
 Veronique.
 Grosset, mère, parisisk spiseværtinde.
 III 26.
 Grossmann, Gustav Friedrich
 Wilhelm, ty. skuespiller og
 teaterdir. (1746-1796). III 78.
 Gueniez, fr. købmand. I 92.
 Guest, Ivor, eng. ballethistoriker
 (f. 1920). III 12 19 35 55 64.
 Guillet, danserfamilie. I 90. III 40.
 Gustaf III, konge af Sverige
 (1746-1792). I XI XL. III 38 82.
 Gyllembourg, Thomasine, da. forf.
 (1773-1856). III 63.
 Habeneck, François Antoine, fr.
 komp. og teaterembedsmand
 (1781-1849). I XXXIII LX 8 36 164. III
 12-13 32 37 80.
 Hagemann, sv. bankier. I 100.
 Haguët, Michel François, fr. danser
 (1793-1871). I 212. III 62.
 Haitzinger, Anton, østr. operasanger
 (1796-1869). I 221. III 64.
 Hamar, M., bekendt fungerende som
 brevfører. I 121.
 Hambro, Joseph, da. bankier
 (1780-1848). I 38 39. III 33.
 Hansen, Christian Frederik, da.
 officer (1788-1873). I 48 51. III 34.
 Hardouin-Mansart, J., fr. arkitekt. III
 101.
 Hareng, invalid i Hôtel des Invalides.
 II 80.
 Hartvig, bekendt fra Kbh. II 4.
 Haskerl, W., kgl. kapelmusikus
 (d. 1833). II 3. III 72 74.
 Hauch, Adam W., da. teaterchef
 (1755-1838). I 215 217 248-249. III
 62 63.
 Haydn, Franz Joseph, østr.
 komponist (1732-1809). I 107. III
 35.
 Heiberg, Johan Ludvig, da. digter
 (1791-1860). I 215. II 35 41 71 79.
 III 39 58 63 69.
 Heiberg, Johanne Luise, da.
 skuespillerinde (1812-1890). III 14
 69.
 Heiberg, Peter Andreas, da. digter
 (1758-1841). I 16 26 190 233. II 17
 59. III 20 63 80 85.
 Heinrich, hotelvært i Cassel. II 6.
 Heintz, Mme, f. Mlle Peallica,
 danserinde(?). II 96.
 Helitas de Méun, J., fr. dram. III 91.
 Henri de Chambord. Se: Chambord.
 Henrik IV, konge af Frankrig
 (1553-1610). II 39. III 83.
 Henry, M. (også Henri og Enriet),

- Kurér. I 24 32 45 48 98 141.
Henry, Louis, fr. koreograf. I xxv
LIII.
Hérould, Louis-Joseph-Ferdinand, fr.
komponist (1791-1833). III 35 49 54
59 64 66 87 89.
Hérouard, fr. læge. III 92.
Hertug, dansk veksellerer. III 75.
Heuer, Wilhelm, ty. født da.
kobberstikker (f. 1786). II 73-74 77
83-84 85 87. III 98 103.
Hieronimus, arkitekt(?). II 8.
Hjort, Peder, da. forfatter
(1793-1871). II 49 58. III 90.
Hjortsberg, Lars, sv. skuespiller
(1772-1843). III 44.
Hofmann, Joh. Christo. Vært i
Hamburg. II 2. III 72.
Holbein Edler von Holbeinsberg,
Franz Ignaz, østrigsk skuespiller,
dram. og teaterchef (også under
navnet »Fontano«) (1779-1855). III
75.
Holberg, Ludvig, da. forf.
(1684-1754). III 39 58.
Holm, da. arkitekt. I 26.
Holm, Hans Peter, da. skuespiller. I
17 36 152. III 23.
Holstein, Christian Frederik von,
greve (1758-1828). III 50.
Holstein, Frederik (Friedrich) Conrad
von, greve, da. teaterchef
(1771-1853). I xx XXI XLVIII XLIX 17
46 49 50 57-58 65 68 83 119 127-128
159 190 193 210 235 238 239 240 245
248 250. II 48. III 21-22 34 38 40 53
60 90.
Honlot, doctor (vist fejl for Honlet),
Mme Noverres svigersøn. II 83. III
102.
Hoppe, Johan Heinrich Christian, da.
generalkonsul (1775-1835). I 23 27
38-39 41 46 49 52 59. II 74 75 76 85
86 87 88 89 90 91 92 93. III 29-30 99
104.
Houdon, Jean-Antoine, fr.
billedhugger (1741-1828). III 96.
Hubert, Charles, fr. dram. III 89.
Huet, dr., fr. læge. I 78-79 80.
Huet, M., fr. sanger. I 168. III 39 40
55.
Hulia, Mlle. Se: Varennes, Julia de.
Hullin, Josephine, fr. danserinde
(1808-1838). III 46.
Hultman, Charlotta Lovisa, A.B.s
svigermor (1799-1858). III 65.
Hummel, Joh. Nepomuk, bøhmisk
pianist (1778-1837). I 54. III 36.
Hurbain, restauratør i Palais Royal. II
34.
Hypolite, M., fr. konservatorie-elev.
II 62. III 94.
Händel, G. Fr., ty.-eng. komponist
(1685-1759). III 73.
Ingwersen, da. gesandt i Paris. I 23 46
52 59. III 34.
Isouard, Nicolo, maltesisk komp.
(1775-1818). III 37.
Jacoby (skrevet Jacobi), ty.
skuespiller. II 2. III 73.
Jacobsen, da. galanterihandler. I 207
248. III 69.

- Jacobsen, le jeune, Hendrik, sandsynligvis søn af galenterihandler J. I 238 239 245. III 69.
- Janet et Cotelte, fr. musikforlag. I 83.
- Janssen, Karen, f. Børresen, 2. gang g. Lýtken, da. danserinde (1787-1863). I 17. III 22-23 94.
- Janssen, Poul Ernst, g.m. Karen J. III 22-23.
- Jensen, Mariane. Se: Bournonville, Mariane.
- Jérôme Bonaparte, Napoleons broder, konge af Westphalen (1784-1860). III 75 76 78.
- Johansson, Christian, sv. danser og pædagog (1817-1903). III 29.
- Joly, Claude François Charles, dit Volnys, fr. skuesp. III 68.
- Josephina, dronning af Sverige, g.m. Oscar I (1807-1876). III 96.
- Joseph, hoteltyende. II 89. III 105.
- Josephine, f. Tasher de la Pagerie, g.m. 1° Alexandre de Beauharnais, 2° Napoleon I (1763-1814). II 64. III 96.
- Jourdan, M., fr. konservatorie-elev. II 62. III 94.
- Joussereau, parisisk restauratørpar. III 84.
- Joy, Victor Etienne de, fr. dramatiker. III 23.
- Juel, Knud Frederik, da. diplomat, gesandt i Paris. III 61 102.
- Julia, Mlle de. Se: Varennes, Julia de.
- Jussows, arkitekt. III 76.
- Jürgensen, Jules Frederik, da. urmager (1808-1877). III 70.
- Jürgensen, Louis Urban, da. urmager (1806-1867). III 70.
- Jürgensen, Urban Bruun, da. urmager (1776-1830). I 246 248 250. III 70.
- Jørgensen, Henriette, da. skuespillerinde (1791-1847). I 185 189 192 196 198 203 206 208. III 58 59 61.
- Jørgensen, Jørgen, da. urmager (1745-1811). III 70.
- Karl, landgreve af Hessen (1670-1730). III 76.
- Karsten, Christoffer Christian, sv. sanger (1756-1827). III 28 88.
- Karsten, Sofia. Se: Taglioni, Sofia.
- Kauer, Ferdinand, østr. komp. (1753-1831). III 78.
- Keiser, Reinhard, ty. komp. (1674-1739). III 72.
- Kléber, Jean Baptiste, fr. general (1753-1800). II 57. III 92.
- Klingberg, da. læge. I 239 246.
- Knudsen, Hans Christian, da. skuespiller (1763-1816). III 102.
- Koss, Joseph Albrecht Friederich Christoph von, da. diplomat (1787-1858). I 203. III 61 102.
- Kotzebue, August Fr. F., ty. dram. (1761-1819). III 44 74 106.
- Kragh, Rasmus, da. officer (1763-1838). I 26. III 29.
- Kreutzer, Rodolphe, fr. komponist (1766-1831). I 36 54 164. II 30 63. III 32 50 54 82 84 93 95.
- Krieger, Anthonius, da. søofficer

- (1776-1847). I 197. III 60.
Krieger, Joh. Cornelius, da.
kontreadmiral (1756-1824). III 60.
Krogh, Torben, da. teaterhistoriker
(1895-1970). III 69.
Krætzmer, Andrea Marie, f. Møller,
da. danserinde (1811-1888). I 232
237. III 23 65 66-67.
Krætzmer, Frederik Christian, da.
musiker (1808-1853). III 66.
Kunzen, Friedrich Ludwig Aemilius,
ty. født, da. komp. (1761-1817). III
78 95.
Kunzen, Mme (egtl. Johanna
Margaretha Antonetta Zuccarini,
g. K.), ty.-it. operasangerinde
(ca. 1766-1842). II 10. III 78.
Kühne, Johann Reinhold von. Se:
Lenz, Johann Reinhold von.
Kaas, Frederik Julius, da.
statsminister (1758-1827). I 156. III
22 53.
Labarre, fr. arkitekt. III 51.
Lachnith, fr. dram. III 94.
Lacroix, Emilie, fr. danserinde
(f. 1805). I 15 69 112 121. III 20 46.
Lafayette, Marie Joseph, fr.
frihedshelt (1757-1834). II 42. III
88.
Lafeuillade, fr. sanger. II 26. III 85.
Lafitte, fr. vinfirma. I 100.
La Harpe, Jean-François, fr. forf.
(1739-1803). III 34.
Lahoussaye, fr. general. I 190.
Lamarre, gl. pariser. I 69.
La Martellière, fr. dramatiker. III 40.
Lander, Harald, da. danser og
koreograf (1905-1971). III 12.
Langlois, fr. dram. III 92.
Lany, Jean-Barthélemy, fr. danser og
koreograf (1718-1786). III 38.
Laporte, Pierre, teaterdirektør i
London. I 180. III 57.
Larcher, Pierre (egtl. Peter) Joseph,
da. danser (1801-1847). I XIV XLIII
12 14 66 101 131 219. III 15 35 39
50.
Laub, G., da. officer. II 97. III 106.
Launer, Mariette, fr. danserinde. III
20.
Laurent, Pierre, hofdansemester i
Khv., f. og d. i Paris (1730-1807).
III 16.
Laurent, Pierre Jean et Mme Marie
Rose f. Bonneau, da. danser og
hofballetmester (1758-1831). I 12 14
27 96 138. II 19 84. III 15 50 58 81
103.
Laurwald, Augusta, da. danserinde.
Se: Saabye, M. et Mme.
Leblond, Pierre Etienne, fr. danser
(f. 1802). I 90. III 40 59.
Lebrun, Carl August, tysk skuespiller
(1772-1842). II 2. III 74.
Le Brun, Charles, fr. maler
(1619-1690). II 40.
Lebrun (også Le Brun), Louis
Sebastian, fr. komponist
(1764-1813). I XXIX LVII. III 57 81.
Lebrun, Pierre Antoine, fr. dram.
(1785-1873). III 99.
Le Camus, M., bekendt fra St. Martin.
I 92.

- Lecomte, Eugénie (også LeComte), fr. danserinde. I 168 169. III 55.
- Le Couteux, colonel, fr. officer. I 93.
- Ledet, fr. danserfamilie. III 80.
- Ledet, Constance, fr. danserinde. III 41.
- Ledet, Philip, fr. danser og balletmester. I 96. III 41.
- Lefébvre, François, fr. danser (f. ca. 1803). I xxviii lv 33 36 164 193 228. III 30-31.
- Lefébvre, M., fr. musikhandler II 47 48 63-64 66 67 68 83 88. III 90.
- Legallois, Amélie, fr. danserinde (f. 1803). I 118 232. III 13 48.
- Lemaire, P.-J. H., fr. billedhugger. III 98.
- Lemaître, parisisk restauratør. III 84.
- Lemaître, Frédéric, fr. skuespiller (1800-1876). I xxxvi lxi. III 25 33.
- Lemoyne, Jean Baptiste, fr. komp. (1751-1796). III 79 104.
- Lenoir, Mme, parisisk restauratrice. III 84.
- Lenoir, Nicolas, fr. arkitekt. III 25.
- Lenz, Johann Reinhold von (også: von Kühne). ty. skuespiller (1778-1854). II 2. III 73 74.
- Léon Michel, koreograf, sandsynligvis Saint-Léons far. III 15.
- Leonardo da Vinci, it. kunstner og videnskabsmand (1452-1519). II 40.
- L'Espée, Abbé de. Se: Epée, Ch. M.
- Leroux, Pauline, fr. danserinde (1809-1891). III 59.
- Lescot, Pierre, fr. arkitekt (1515-1578). III 96.
- Lessing, Gotthold Ephraim, ty. forf. (1729-1781). III 73.
- Lesueur, Jean François, fr. komponist (1760-1837). I 36 63. III 32.
- Levasseur, Nicolas Prosper, fr. sanger (1791-1871). III 47.
- Levinsohn, André, russ. ballethist. (1887-1933). III 28.
- Lewer, Sebastian Samuel, da.-fr. danser (Mariane Bournonvilles far) (ca. 1737-1812). I xii xli.
- Lichtenfeld, Julie, ty. danserinde. III 106.
- Liebenberg, Michael Frederik, da. teolog (1767-1828). I 30. III 30.
- Liendon, M., bekendt i Paris. II 19. III 82.
- Lilienkrone, baronesse. II 96.
- Lindpaintner, Peter Joseph von, ty. komp. (1791-1856). III 35.
- Linné, Carl von, sv. naturvidenskabsmand (1707-1778). II 57. III 92-93.
- Liszt, Franz, ung. komponist (1811-1886). I 54. III 36.
- Locatelli, teatertekniker. I 250. III 70.
- Loests, Heinrich, ty. forf. (1778-1848). III 73.
- Longpré, F. de, parisisk fjermager(inde). II 80. III 102.
- Loo, Louis-Michel van, fr. maler (1707-1771). II 40.
- Lorrain, Claude Gellée, dit L., fr. maler (1600-1682). II 40.
- Lose, C. C., da. musikhandler (1787-1835). I 83. III 39.
- Louis IX (Ludvig den Hellige), konge

- af Frankrig (1215-1270). III 26 93.
- Louis XIV, konge af Frankrig (1638-1715). I XXXV LXII. III 38 101.
- Louis XV, konge af Frankrig (1710-1774). III 29 88.
- Louis XVI, konge af Frankrig (1754-1793). I XXV XXXI LIII LVIII. III 12 25 79 82 91.
- Louis XVIII, konge af Frankrig (1755-1824). I XXV XXX LIII LVII. II 21 72. III 26 29 33 83 85 93.
- Louis Philippe, konge af Frankrig (1773-1850). I XXV LIII. III 48 84.
- Louis, dauphin af Frankrig (1729-1765). III 29.
- Louis, Victor, fr. arkitekt. I XXIV XXVI XXXII LIV LV.
- Louise, Mme. Se: Court, Louisa.
- Louvel, Pierre Louis, fr. sadelmager og morder. I XXX LVII. II 24. III 84 97.
- Lubbert, Emile Timothée, fr. teaterembedsmand (1794-1859). I XXXIII LXI 152 164 175 182 209 212. III 32 52 54 56 58.
- Ludvig den Hellige. Se: Louis IX.
- Luini (fejlstavet Luino), Bernardino, it. maler (1480/85-1532). II 40.
- Lully, Jean Baptiste, it.-fr. komp. (1632-1687). III 38.
- Lumley, Benjamin, eng. forf. og advokat, chef for Her Majesty's Theatre (1811-1875). III 19, 57.
- Lund, bekendt fra Kbh. II 4.
- Lurieu, fr. dram. III 91.
- Lynker, ty. teaterhistoriker. III 77.
- Lütken, Thomas Joachim, da. kommandør. III 23.
- Löffler, Wilhelmine Rosine, g.m. solodanser P. Funck (1795-1848). III 53.
- Løwenhielm, Gustaf Carl Frederik, greve, sv. ambassadør i Paris (1771-1856). I 247. II 44. III 60 70.
- Løvenskjold, Herman, no.-da. komp. (1815-1870). III 45.
- Maillot, M., kostumier ved Pariser Operaen (d. ca. 1840). II 73 75. III 98.
- Mainvielle, M., fr. skuespiller. I 90. II 73 80-81 85. III 40.
- Mainvielle Fodor, Joséphine, fr. sangerinde (1789-1870). I 90 97. II 46 51 73 81. III 40 89.
- Malibran, Marie, sp. sangerinde (1808-1836). I 237 242. III 68.
- Manche, skrædder i Paris. I 250. III 70.
- Manheimer, Isac Noa, da. rabbiner (1793-1865). I 1. III 9.
- Manthey, Johan Daniel Timotheus, da. embedsmand (1771-1831). I 233 238 245 246 248 250. III 67-68.
- Marbois, Barbe, gl. parisisk rigmand. I 93.
- Marc, forpagterfamilie ved St. Martin. I 92. II 70.
- Marcadet, fr. danser. III 82.
- Marge, M., kostumier på Pariser Operaen. II 79.
- Maria Feodorovna. Se: Dorothea Sophie.
- Maria Theresia, kejserinde af Østrig

- (1717-1780). I x xi xxxix.
 Mariane af Mecklenburg-Strelitz, kronprinsesse af Danmark (1821-1876). III 28.
 Marie Antoinette, dronning af Frankrig (1755-1793). I x xi xxxix xl. II 77. III 24 25 83 85 100.
 Marie Caroline, duchesse du Berry (enke efter den myrdede hertug Charles). II 71.
 Marie Sophie Frederikke, dronning af Danmark (1767-1852). I 83.
 Marie Thérèse Charlotte, Louis XVI's og Marie Antoinettes datter. Se: Angoulême, duchesse d'.
 Marignié, Jean-Etienne-François, fr. dram. (ca. 1755-ca. 1832). III 100.
 Marmontel, Jean-François, fr. forf. (1723-1799). III 9 38.
 Marr, Heinrich, ty. skuespiller (1797-1871). III 75.
 Mars, Mlle, Anne Françoise Hippolyte, dite Boutet, datter af Mlle Salvetat (navnet også brugt om datteren), fr. skuespillerinde. I xxxvi lxiii 13 18 21 101 142 185 192 247. II 81. III 17 68 89 98.
 Marschner, Heinrich August, ty. komp. (1785-1861). III 75.
 Marsollier, M., fr. dramatiker. III 41.
 Martin, A., fr. dram. III 104.
 Martin, Jean-Blaise (egtl. Jean Nicolas Bles), fr. sanger (1768-1837). I 43 51 54. II 74 87. III 19 34 99.
 Martin, Théodore, balletmester i Sverige (f. 1814). I 142. III 51.
 Martinet, boghandler i Paris. II 62 79. III 94.
 Masillon, marquis et colonel de, fr. officer. I 218.
 Mathis, M., fr. danser. I 195. III 59.
 Mattheus, Carl, vicekonsul i Rouen. II 55. III 92.
 Maze, Georges (fejlstavet Mæz og Maz), fr. balletpædagog og koreograf. I xvi xxxiv xxxv xliv lxi lxii 7 23 251. II 31 33 34 67 73 84 88. III 12 48 55 66 70 97.
 Mazilier, Joseph, fr. danser (1801-1868). III 55.
 Maximilian I, konge af Bayern (1756-1825). III 96.
 Mazurier, Charles Ernest, fr. mimisk skuespiller (1798-1828). I 13 25-26 54 70 97. III 17 25 32 35.
 Mechin. III 43.
 Medicis, Jean La Bruyère de, dit Ferdinand. Se: Ferdinand.
 Méhul, Etienne Henri Nicolas, fr. komponist (1763-1817). III 30 35 47 81 89.
 Menissier, fr. dram. III 104.
 Mérante, Louis, fr. koreograf og danser (1828-1887). III 25 36.
 Mercandotti, Maria, sp. danserinde. II 77. III 100.
 Metz, bekendt, tidligere bosat i Kbh. II 5.
 Meyer, David Amselm, da. veksellerer (1755-1813). I 166. III 55.
 Meyerbeer, Giacomo, ty.-fr. komponist (1791-1864). I 172. III 39 45 56.
 Michaut, Antoine, dit Michot, fr.

- skuespiller (1765-1826). I 101. III 44.
- Michel, parisisk hoteltyende. II 89. III 101 105.
- Michel, Mlle, parisisk hoteltyende. II 79.
- Michelangelo Buonarroti, it. kunstner. II 39.
- Michelsen, Ove Wilhelm, da. søofficer (1800-1880). I 207 237 246. III 61-62.
- Miller, fr. komponist. III 33.
- Milon, Louis Jacques (også: Millon), fr. danser og koreograf (1766-1849). I XXIX XXXI XXXV LV LVII LIX LXI LXII 11 12 15 23 26 27 51 69 113 118 125 153. II 24 25 30 32 34 87 88. III 14 15 20 49 52 84 93.
- Mohr, hotelvært i Frankfurt. II 10.
- Molière, Jean Baptiste, egtl. Poquelin dit M., fr. dram. (1622-1673). II 51 61. III 16 38 57 85 95.
- Moltke-Bregentved, Joachim Godske, lensgreve. III 31.
- Monnagatha, Therese L. B., baronesse, g.m. Tønnes Chr. Bruun de Neergaard. III 86-87.
- Montansier, Marguerite Brunet, dite M, fr. teater-entreprenøse (1730-1820). I XXVI XXX LIV LVIII. III 33 79.
- Montessu, François, fr. danser, g.m. Antoine Pauls søster. I 15. III 19 89.
- Montessu, Pauline (f. Paul, g.m. Fr. M.), fr. danserinde (1805-1877). I XXIX LVI 15 105 121 125 153 183. II 45 59. III 13 19-20 58 59 89.
- Montjoie, Louis, schw.-fr. danser (1790-1863). I 23. III 13 26-27.
- Monvel, Mme, parisisk bekendt. II 40 81. III 87.
- More, fr. sanger. III 104.
- Morel, fr. dramatiker. III 33.
- Mori, Mme (fejlstavet More), fr. sangerinde, g.m. L. F. Gosselin. II 87. III 19.
- Moritz den Lærde, landgreve af Hessen. III 76.
- Moscheles, Ignaz, bøhmisk pianist (1794-1870). I 54. III 36.
- Mozart, Wolfgang Amadeus, østr. komponist (1756-1791). I 107. II 81. III 69 75 85.
- Munck, von, da. kancelliråd i Hamburg. II 95 96. III 105.
- Mugnier, Joseph, parisisk spisevært. III 26.
- Mugnier, Pierre, parisisk spisevært. I XXIII-XXXIV LI-LLI 82 168 169 227 230 234. III 26 39 58.
- Mugnier, Véronique, parisisk spiseværtinde. I XXXIII-XXXIV LI-LII 82 151 224 227 230 234. III 26 39.
- Murillo (fejlskrevet Morillo), Bartholomé Estaban, sp. maler (1618-1682). II 40.
- Mühling, Julius, teaterdir. i Hamburg. III 74.
- Møller, Hans Andersen, da. værtshusholder. III 23.
- Møller, Inger Andersdatter, Andrea Krætzmers mor. III 23.
- Möser, Carl, ty. violinist (1774-1851). II

- I 97. III 42.
- Napoleon I, f. Bonaparte, kejser af Frankrig (1769-1821). I XXIV LII. II 32 64 76 78. III 14 25 45 85 88 91 92 96 101 104 105.
- Napoleon III, f. Louis N. Bonaparte, kejser af Frankrig (1808-1873). III 88 96.
- Naudet, fr. maler. III 87.
- Naumann, Johann Gottlieb, ty. komponist (1741-1801). I XI XL.
- Neergaard, Jens Bruun de, etatsråd og vicelandsdommer (1742-1788). III 86.
- Neergaard, Tønnes Christian Bruun de, da. forfatter (1776-1824). II 35 56 68 82. III 86-87.
- Neiiendam, Robert, da. teaterhist. (1880-1966). III 22 50 58.
- Neltrop (fejlstavet Neltrup), H., da. grosserer. II 97 98. III 106.
- Ney, Michel, fr. marskal (1769-1815). II 51. III 91.
- Nielsen, Anna, da. skuespillerinde, f. Brenøe, gift i.g. med Fr. T. Wexschall, 2.g. med N. P. Nielsen, (1803-1856). III 22.
- Nielsen, Nicolai Peter, da. skuespiller (1795-1860). I 16 18 20-21 24 27 31 37 97 117 154 159 169 215 217. III 20 22 51.
- Nikolaj I, czar af Rusland (1786-1855). III 59.
- Nivelon, Louis-Marie (et enkelt sted tillige Jean-M.), fr. danser (1790-1838). I XI XXXVI XL LXIII 5 6 8 9 12 15 16 23 27 32 33 35 38 41 42 46 47 50-51 52 55 59 61 64 65 69 80 82 84-85 89 90 91 92 93 94 99 102 106 112 113 117 120 121 125 132 134 139 142 152 155 159 160 161 164 176 179 185 186 215 218 228 233 235 247 251. II 23 25 28 41 49 50 52-54 65 66 68 69 86. III 10-11 20 48 54 70-71 90 96 100.
- Nivelon, Marie-Gabrielle Malagrida, dite Carline. III 10 40.
- Noblet, Lise, fr. danserinde (1801-1852). I XXVII LIV-LV 8 15 19 25 105 111 112 116 121 153. II 32. III 13-14 16 48 66.
- Nourrit, Adolphe, fr. sanger (1802-1839). I 105. III 45.
- Noverre, familien. I 174. II 81 82 83 84. III 56.
- Noverre, Antoine, søn af J.-G. N., baron de Séricourt (1750-1829). I 133 141. II 43 35-36 40 74 82. III 85-86.
- Noverre, Augustin, broder til J.-G. N., fr. danser (1729-1805). I 174. III 56.
- Noverre, Charles Cornelius, eng. dansepædagog. III 56.
- Noverre, Francis, fr. danser (1773-1840). I 174. III 56.
- Noverre, Frank, eng. dansepædagog. III 56.
- Noverre, Harriet, f. Burton, g.m. Francis N. (1778-1859). III 56.
- Noverre, Jean-Georges, fr. balletreformator og koreograf (1727-1810). I X XI XL LIV 70 174. III

- 14 15 18 38 42 54 56 86.
- Olsen, Gottsche Hans, da.
teaterbedsmand (1760-1829). I
XXI XXII XLIX L 17 66 76 166 189 193
199 201 204 218. II 48 66 77 82. III
22 40 49 59 60 61 90 96.
- Olsen, Marie, københavnsk barn. I
132. III 50.
- Olsen, Trine, københavnsk barn. I 23.
III 50.
- Olsson, Anton Magnus, søn af
Gustafva O. III 41.
- Olsson, Carl Oskar, søn af Gustafva
O. III 41.
- Olsson, Gustafva Adelaïde,
f. Bournonville (1793-1831). I XIII
XLII 60 118 129-130 134 137 140 143
147 152 157-158 177 178-179 183
186-187 188 190 200 207-208 240. II
45 78. III 10 22 36 41 51 53 57 58 65.
- Olsson, Hilda Maria Beate, datter af
Gustafva O. III 41.
- Olsson, Jules August, søn af Gustafva
O., oftest kaldet Tiok Stat eller
Tjokstät. III 41 51 57.
- Olsson, Louise Adelaïde, stiftsdame,
datter af Gustafva O. III 41 51.
- Olsson, Olavia. Se: Palme, Olavia.
- Olsson, Olof, g.m. Gustafva
Bournonville, sv. handlende. I XIII
XLII 177 178. III 36 52 57 58 65.
- Orléans, duc d'. Se: Louis Philippe.
- Omer, se Aumer, J. P.
- Oscar I, konge af Sverige (1799-1859).
III 98.
- Overskou, Thomas, da. teaterhist.
(1798-1873). I XV XLIII. III 21 23 80
94.
- Palme, Bror August, sv. skuespiller
(f. 1856). III 41.
- Palme, Johan Theodor, sv.
skibsklarerer. III 41.
- Palme, Olivia Cecilia Mariana, datter
af Gustafva Olsson, g.m. J. Th. P.
III 41.
- Paër, Ferdinando, it. komponist
(1771-1839). I 164. II 61 63. III 36
54 93-94.
- Paganini, Niccolò, it. violinvirtuos
(1782-1840). I 185. III 58.
- Pain, J. fr. dram. III 104.
- Pajou, Augustin, fr. billedhugger
(1730-1809). III 96.
- Palaprat, Jean, fr. dram. (1650-1721).
III 104.
- Pallar, fr. dram. III 104.
- Pallar (fejlstavet Palard), Mlle, fr.
sangerinde. II 74 87.
- Palmer, M., lærer i fransk i Kbh. I
122.
- Paloy, de, ungarsk rigmand. I XI
xxxix.
- Parisot, Mlle, danserinde i England.
III 75.
- Parisot, M., bekendt i Cassel. II 6 9.
III 75.
- Parmegianino (egtl. Francesco Maria
Mazzola, kaldet P.), it. maler
(1503-1540). II 40.
- Patrat, Joseph, fr. dram. (1732-1801).
III 95.
- Paul I, czar af Rusland (1754-1801).
III 60.

- Paul, Antoine J. (kaldet l'Aérien), fr. danser (1798-1871). I xxviii-xxix xxxv lvi lxii 8 15 19 25 43 51 55 60 68 85 90 104 105 115 121 123 132 136 137 153 156 193 194 204 211. II 16 26 31 38 59 61-62 74 82. III 13 16 19 40 59 89.
- Paul, Pauline. Se: Montessu, Pauline.
- Paul, Zélie, fr. danserinde. III 55.
- Paulli, Holger Simon, da. komp. (1810-1891). III 31.
- Périer, Casimir-Pierre, fr. politiker (1777-1832). I 100. III 43.
- Perrot, Jules, fr. danser og koreograf (1810-1892). I xxix lvi-lvii. III 12 57.
- Persuis, Louis-Luc, fr. komp (1769-1819). III 84 93.
- Perugino (egtl. Pietro Vannucci, kaldet P.), it. maler (1450-1523). II 40.
- Peruzzi, Baldassare, it. maler (1481-1537). II 40.
- Petersen, karetmager i Kbh. I 239. III 69.
- Philippe, Emmanuel de la Villenie, dit P.), fr. skuespiller (d. 1824). I 34. III 25 31-32.
- Philippe Cauvy, dit Philippe, sanger og skuespiller, bekendt i St. Martin (1754-1822). I 6 32 90 155. II 68. III 11.
- Petit, Anatole, g.m. Constance Gosselin, fr. danser og pædagog. I xxxiv lxi 12 132 155 163 164 167 171 172 177. III 16 19 56 57.
- Philidor, François-André, fr. komp. (1726-1795). III 101.
- Philippe Egalité. Se: Louis Philippe.
- Piccini, Nicolo, it. komp. (1728-1800). III 25 55 101.
- Pichat (fejlstavet Pichald), fr. dramatiker. I 101. III 44.
- Pigault-Lebrun. III 30.
- Pitt d. y., Sir William, eng. statsmand (1759-1806). III 17.
- Pixis, Joh. Peter, ty. pianist (1788-1874). I 54. III 36.
- Planard, fr. dram. III 34 99.
- Plantade, fr. komp. III 99.
- Pleyel, Ignaz, østr.-fr. komponist (1757-1831). III 35.
- Pløyen, Frederik Adeler, da. legationsråd (1764-1849). I 26 39. III 29.
- Ponchard, Louis Antoine Eléonore, fr. sanger (1787-1866). II 87. III 47 104.
- Potier (egtl. Charles Gabriel Potier des Cailletières), fr. skuespiller (1774-1838). I xxxvi lxiii 13 142. III 17 25 33 95.
- Poussin, Nicolas, fr. maler (1593-1665). II 40.
- Prévost (d'Exiles), A.-Fr., Abbé, fr. forf. (1697-1763). III 66.
- Prevost, parisisk tjener. III 81.
- Prevot, limonadier i Paris. III 81.
- Price, artist- og danserfamilie. III 41 66 80.
- Provence, comte de. Se: Louis XVIII.
- Puisay, Mme, fr. teaterdir. III 90.
- Pätges, Johanne Luise. Se: Heiberg, J. L.

- Questel, M., fransk restauratør. III 84.
- Quinault, Philippe, fr. dram. (1635-1688). III 38.
- Quincey. Se: Deshayes Mme.
- Qvintin, capitain, rejsebekendt. II 3. III 74.
- Rabillard, M., vognmand i Bourget. II 92. III 105.
- Racine, Jean, fr. forf. (1639-1699). II 51. III 97-98 100.
- Radet, fr. dram. III 91.
- Rafaello Santi, it. maler (1483-1520). II 39.
- Rahbek, Knud Lyne, da. forfatter (1760-1830). III 22 40.
- Rahlff (også Ralff), da. læge. I 20 80 85 209. II 97. III 26 106.
- Ralff, Peter, da. kommissionær. III 106.
- Randon, M., bekendt i St. Martin. I 93.
- Rauch, Joh. Fr., da. violinist (1777-1853). I 17. III 22.
- Raucourt, Mlle (egtl. Fr. K. A. J. Saucerotte, dite R.), fr. skuespillerinde (1756-1815). III 33.
- Raymond, Joseph (egtl. Avon), fr. danser ved Stockholms opera (1749-1809). I XI XL.
- Raymond, Ursula, f. Bournonville, østr. danserinde (1765-1789). I XI XII XL.
- Regnard, Jean François, fr. dramatiker (1655-1709). I XI.
- Reicha, Anton, bøhmisk komp. (1770-1836). III 80.
- Rembrandt, R. Harmensz van Rijn, holl. maler (1606-1669). II 40.
- Renaud, fr. dram. III 99 104.
- Renaud, Mlle, fr. sangerinde. II 87.
- Renouard, M., parisisk forretningsmand. I 33-34 69 109 168. III 31.
- Revel, parisisk skrædder. II 65 74 76. III 96.
- Ricci, Benedetto. III 13.
- Richard, Joseph Jacques Ulysses, fr. danser (f. 1802). I 54 60 64 69. III 35-36.
- Richard, Zina, g.m. Louis Mérante, fr. danserinde (1832-1890). III 36.
- Rigault, Mme, fr. sangerinde. III 47.
- Rochefoucauld, vicomte Sosthène de la, fr. embedsmand. I XXXIII LXI 175 182. III 32 56.
- Rode, Pierre, fr. violinist og komponist (1774-1830). I 125. III 49.
- Roger, M. parisisk skydelærer. I 203. III 64.
- Roland, Elina, fr. danserinde. II 67. III 97.
- Rollberg, M et Mme, ty. skuespillerpar. I 2. III 9.
- Romain, fr. balletpædagog. I xxxv LXII. II 56. III 12.
- Romain, Mme, parisisk cafeværtinde. III 80 92.
- Rongsted, Juliane (kaldet Julie), da. skuespillerinde (f. 1803). I 144-146 149. III 51-52.
- Rongsted, Johanne, da.

- skuespillerinde (1771-1840). I 144-145. III 52.
- Rongsted, Hans, da. skuespiller (1773-1819). I 144. III 52.
- Rosa, Salvator, it. maler (1615-1673). II 40.
- Rose, Demoiselle. Se: Fourcisi, Rose.
- Rosenberg, Jfr. Sara, bekendt i Kbh. I 17 36 152. II 98. III 23.
- Rosenkilde, Christen Niemann, da. skuespiller (1786-1861). I 76 82 83 169. III 39.
- Rosenkilde, Volmer, da. antikvarboghandler. III 39.
- Rosenquist, bekendt i Paris. II 77 83. III 99.
- Rosing, Johanne Cathrine, f. Olsen, da. skuespillerinde (1756-1853). III 48.
- Rosing, Michael, da. skuespiller (1756-1818). III 48.
- Rossi, comtesse de. Se: Sontag, Henriette.
- Rossini, Giacchino, it. komponist (1792-1868). I xxxi lviii 55 96 116 121 129 137-138 156 159-160 195. II 51. III 40 42 45 48 49 50 53 56 59 67 73 79 80 91.
- Rothschild, Jakob. II 73. III 98.
- Rothschild, Mayer Anselm, baron, bankier i Frankfurt (1743-1812). III 98.
- Rougemont, Ballison de, fr. dram. III 92 102.
- Rougemont de Lowenberg, parisisk bankierfirma. I 250. III 70.
- Rousseau, Jean-Jacques, fr. forfatter (1712-1778). II 33 49 51. III 48 79 94.
- Rozier, Clothilde. Se: Carey, Cl.
- Rozier, Jean, fr. danser og balletmester. III 59.
- Rozier, Théodore, f. Aumer, fr. danserinde. I 195. III 59.
- Rubens, Peter Paul, flamsk maler (1577-1640). II 40.
- Ryge, Johan Christian, da. skuespiller (1780-1842). III 74.
- Saabye, Peter og hustru Augusta, f. Laurwald, da. forretningsmand og tidligere danserinde. I 227 233 235 250. III 65.
- Sacchini, Antonio, it. komp. (1730-1786). III 86 96 101.
- Saint-Léon, Arthur, fr. koreograf og danser (1821-1870). III 24.
- St. Simon, marquis de, bekendt i Paris. I 24 27.
- Salieri, Antonio, it. komp. (1750-1825). III 51.
- Sand, Karl, ty. student og morder. III 106.
- Saraton (også Zaratón), M., kurer. I 8 23 27. II 91. III 105.
- Sarti, Giuseppe, it. komponist (1729-1802). III 9.
- Sauvage, T. III 34.
- Savoye, fr. rejsebekendt. II 11.
- Schalcken, kunstmaler. III 48.
- Schall, Andreas, da. violonist (1772-1810). III 22.
- Schall, Claus, da. komponist (1757-1835). II 63 76. III 22 69 80

- 81 95.
- Schall, Margrethe, f. Schleuter, da.
danserinde (1775-1852). I XIV XLIII
17 57 58 66 224. III 22.
- Schaumburg, M. (af slægten
Bourguignon), bekendt. II 7. III 77.
- Schiasetti, sangerinde. III 47.
- Schiller, Friedrich v., ty. forf.
(1759-1805). III 40 58 99.
- Schimmelman, Heinrich Ernst, greve
(1747-1831). I 23.
- Schlick, Benjamin, da. musiker og
teaterarkitekt (1796-1872). I 27 44
141. II 76 78 84. III 30.
- Schlick, Christian Traugott, da.
musiker (1753-1808). III 30.
- Schmidt, F. L., teaterdir. i Hamburg.
III 74.
- Schmidten, H. G. von, da.
videnskabsmand (1799-1831). II 55
58. III 92.
- Schram, Laurits, da. urtekræmmer
(1778-1830). I 206 216. III 61.
- Schram, Peter, da. skuespiller og
sanger (1819-1895). III 61.
- Schneitzhoeffter, Jean-Madeleine, fr.
komponist (1785-1852). III 18 31 45
57.
- Schröder, Friedrich Ludwig, ty.
skuespiller (1744-1816). III 73 75.
- Schröder-Devrient, Carl August og
Wilhelmine, ty. skuespiller- og
sangerpar. III 75.
- Schulz, Johann Abraham Peter, ty.
komp. (1747-1800). III 78.
- Schumann, Robert, ty. komponist
(1810-1856). III 36.
- Schunke, Louis, ty. musiker
(1810-1834). I 54. III 36.
- Schønberg, Hans Henrik, da. sanger
og embedsmand (1785-1845). I 215
217. III 26(?) 62-63.
- Schønberg, Mme, muligvis g.m.
H. H. S. I 19 215. III 26.
- Scott, Walter, eng. forf. (1771-1832).
III 42.
- Scribe, Augustin Eugène, fr. dram.
(1791-1861). I 83 164. III 18 35 54
66 93.
- Second, Alberic, fr. journalist. III 97.
- Sedaine, Michel-Jean, fr. dramatiker
(1719-1797). III 11.
- Seidelin, Mme, da. bekendt. I 19. III
26.
- Sennepart, fr. teaterdirektør. III 90.
- Severini, parisisk teaterdirektør. III
79.
- Seydelmann, Karl (også Carl), ty.
skuespiller (1793-1843). III 75.
- Seyfert, parisisk skrædder. II 74. III
85 99.
- Shakespeare, William, eng. dram.
(1564-1616). III 35.
- Siboni, Giuseppe, it.-da. sanger og
syngemester (1780-1839). I 215 217.
III 63.
- Sicard, Roch-Ambroise Cucurron, fr.
præst (1742-1822). II 51. III 91.
- Siméon, vicomte, fr. embedsmand. I
175. III 56.
- Simon, François, fr. danser
(1800-1877). I 164. III 54.
- Smetzer, ven af familien B. II 2.
- Sofokles, gr. dramatiker (496-406

- f.Kr.). III 34.
- Sontag, Henriette, ty. sangerinde (1805-1854). I 121 125 180 197 237 241 242. III 48 49 69.
- Sor, Fernando, sp. komponist (1780-1839). III 13 16 34 56 57.
- Souville, M., beboer af St. Martin. II 71 84. III 97.
- Spentrup, Anne Marie Jensdatter, Mariane Bournonvilles mor (1750-1796). I XII XLI 154.
- Spendrup, Christian Jensen, søn af A. M. J. S., drejermester. III 53.
- Spentrup, Olive Margrethe, f. Andersen, g.m. blokkedrejer C. J. Sp. (1749-1828). III 53.
- Spohr, Louis (egtl. Ludwig), ty. komp. og violinvirtuos (1784-1859). III 77.
- Spontini, Gasparo, it. komponist (1774-1851). I 105. III 45 84.
- Staël, Mme de (egtl. Germaine Staël-Holstein), fr. forf. (1766-1817). III 88.
- Steenberg, Mlle, parisisk bekendt af Antoine B. II 61 67 75 84 87. III 93.
- Steiger, Caroline, ty. skuespillerinde, g.m. C. A. Lebrun. III 74.
- Steiger, Mme (og familie), ty. skuespillerinde. II 2. III 73.
- Steiz, slotsforvalter på Wilhelmshöhe. II 8.
- Stemann, Poul Christian, da. statsminister (1764-1855). I 156. III 53.
- Stenz, tysk sangerinde. II 4.
- Stramboe, da. danserfamilie. III 67.
- Stramboe, Edvard Julius Lorentz, da. danser (1825-1895). III 67.
- Stramboe, Johan Adolph Frederik, da. danser (1801-1850). I 233. III 67.
- Stullmüller, østrigsk danser. I 253.
- Sundberg, Johan Gustaf, sv. toldassistent. III 23.
- Sundberg, Lovisa. Se: Bournonville, Lovisa.
- Taglioni, danserfamilie. III 27-28.
- Taglioni, Carlo, it. danser (sidste halvdel af 18. årh.). III 27.
- Taglioni, Filippo, it. danser (1777-1871). I 26 253. III 24 27-28 35 71 88.
- Taglioni, Gustave, it. danser. III 28.
- Taglioni, Marie, it.-fr. danserinde (1804-1884). I XXXIV LXI 26 183 185 194 220 221 228 231-232 233 243 247. III 12 13 16 27 28 29 45 54 57 58 59 64 71 89.
- Taglioni, Paul (Paolo), it. danser og koreograf (1808-1884). I 26. III 28-29.
- Taglioni, Salvatore, it. danser (1789-1868). III 27-28
- Taglioni, Sofia, f. Karstens, g.m. P. T., sv. født. I 26 204. II 44 77 83 84. III 28 88.
- Talleyrand(-Perigord), Ch.-M., fr. statsmand (1754-1838). I 17 20. III 60.
- Talma, François-Joseph, fr. skuespiller (1763-1826). I XXXVI LXIII 13 18 21 43-44 51 54 101 124-125 138 142 160. II 47 62 75 77. III 16-17 23 34 35 51 85 99 100.

- Telemann, Georg Philipp, ty. komp. (1681-1767). III 72.
- Teniers, David père et fils, fr. malere. II 40. III 48.
- Ternaux. I 100. III 43.
- Texier, B. de, da. konsul. I 203. III 61.
- Thaarup, Frederik (Frederich), da. skribent (1766-1845). I 217. III 63.
- Thé, Madame du. Se: Duthé.
- Théaulon de Lambert, Marie-Emmanuel-Guillaume, fr. dram. (1787-1841). III 92 104.
- Théodore, Mme (egtl. Marie Madeleine Crespé), g.m. Jean Dauberval, fr. danserinde (1760-1799). I XI XL.
- Thiers, Adolphe, fr. historiker og statsmand (1797-1877). III 43.
- Titus, Antoine (ofte kaldet Alexandre), fr. danser og koreograf. I 253. III 71.
- Tiziano Vecellio, it. maler (ca. 1477-1576). II 39.
- Top, da. officer. I 73 77 88.
- Tortoni, parisisk konditor. I 197. II 79. III 60.
- Tourte, François, fr. violinbuebygger (1747-1835). II 76 80. III 99.
- Trier, Schalom Seligman, da. vekselerer (1768-1836). I 166 190. II 54 55. III 55 92.
- Tuillière, Jeanne-Marie, g.m. A. Vestris. III 12.
- Tulou, Jean-Louis, fr. fløjtevirtuos (1786-1865). I 43. III 33 81.
- Tuxen, August, generalløjtnant (1853-1929). III 10 26.
- Tuxen, Louise Antoinette Augusta, f. Bournonville (1831-1906). III 39.
- Tuxen, Peter Mandrup, da. flådeofficer (1783-1838). II 56 57 62 68. III 92.
- Varenes, Julia de, fr. danserinde (vistnok identisk med den som Mlle Hulia omtalte) (1805-1849). I 11 232. III 13 15 46-47.
- Vedel, Alexandre, fr. teaterdirektør. III 20-21.
- Velazquez, Diego, sp. maler (1599-1660). II 40.
- Velloni, parisisk konditor. III 60.
- Venua, komp. III 38 66 89.
- Verdelet, M. og Mme, bekendte i Cassel. II 6 8.
- Vernet, fr. malerfamilie. II 40.
- Vernet, Horace, fr. maler (1789-1863). III 26.
- Véron, Louis-Desiré, fr. læge, forfatter og operachef (1798-1867). I xxxiv LXI. III 56 60 69 81 82 92 101.
- Veronese, Paolo, it. maler (1528-1588). II 40.
- Vertpré, Jenny (egtl. Françoise Fanny Vausgien, dite Jenny) (1797-1865). III 25 33.
- Vestris, Armand, søn af A. Vestris. III 12 100.
- Vestris père, Gaëtano, fr. danser (1729-1808). I 104. III 12.
- Vestris, Marie-Jean Augustin V. (ofte Auguste), fr. danser og balletpædagog (1760-1843). I xvi

- XXVII XXVIII XXIX XXXIV XXXV XLIV LIV
LV LVI LXI-LXII 7-8 9 10 11 12 13-14
15 16 19 23 24 25 28 31 33 35 42 46
48 51 54 55 59 61-62 64 66 68 70 81
82 85 94 95 100-101 103 104 105 108
109 111 116 118 119 123 127 128 135
153 175 181 190 195 203 228 230. II
29 30 37 45 48 55 63 84 87. III 11 12
13 14 20 28 38 43-44 45 46 47 49 59
61 70.
- Vestris, Emilie, g.m. M.Fr. Hauget.
III 62.
- Vilhelm, da. prins, som gr. konge
Georgios I (1845-1913). III 44.
- Vilhelm, landgreve af Hessen-Kassel
(1787-1867). III 76.
- Vilhelmine Marie, da. prinsesse, datter
af Frederik VI, g. 1828-37 m.
Frederik VII (1808-1891). III 60.
- Villodon, M., fr. pædagog. II 84. III
103.
- Vincent, M., bekendt i St. Martin, død
mellem 1820 og 1824. I 32 90 155.
III 54 68 69. III 30.
- Vincent, figurant. I 64. III 37 92.
- Viotti, fr. violinvirtuos og operachef
(1753-1824). I XXXII XXXIII LIX LX. II
27 66. III 12 16 20 85.
- Voisin, Gilbert de, fr. greve, g.m.
Marie Taglioni 1832-1835. III 29.
- Voltaire, François de, fr. forfatter
(1694-1778). II 33 49.
- Wallqvist, Per Erik, sv. danser
(1797-1853). I 198. III 60.
- Walter, Thomas Christian, da.
komponist (1749-1788). III 9.
- Walterstorff, Ernst, greve, da.
diplomat (1755-1820). I XXXII LIX. II
17 22 29 44 59 60 63 64 65 67 71 76
77 78 79. III 80 83 100 102.
- Warburg, Lion, københavnsk
forretningsmand (1712-1784). I
162. III 53.
- Weber, Carl Maria von, ty. komponist
(1786-1826). I 97. III 34 42 48.
- Weddigen, Otto, ty. teaterhist. III
106.
- Weidner (også Veidner), ty. danser. II
95. III 106.
- Weinwich, Niels Henrik, da. litterat
(1755-1829). I 63 76. III 37.
- Wellington, Arthur Wellesley, hertug
af (1769-1852). III 45.
- Werning, Marie (senere gift d'Abis),
da. danserinde. I XIV XLIII 68. III
37-38.
- Wessely, Joseph Moses, jød.
forretningsmand (1714-1788). III
53.
- Wezelia, Mlle, parisisk bekendt. I 106.
III 45.
- Wexschall, Frederik, da. musiker
(1798-1845). I 17 154 166. III 22 61.
- Wicken, M. (også Vicken), parisisk
bekendt. I 6 8. II 84.
- Wiehe, Antoinette Louise, f. Rosing
(1791-1874). III 48.
- Wiehe, Anton Wilhelm, da.
skuespiller (1826-1884). III 48.
- Wiehe, Carl Wilhelm, da.
embedsmand (1788-1867). I 122 141
151 154 158 161. III 48-49.
- Wiehe, Johan Henrik, da. skuespiller

- (1830-1877). III 48.
Wiehe, Michael Rosing, da.
skuespiller (1820-1864). III 48.
Wikström, Ingeborg, g.m. Johan
G. Sundberg. III 23.
Wilhelm I, kurfyrste af Hessen. 75 76.
Wilhelm II, kurfyrste af Hessen. III
77.
Wilhelm VIII, landgreve (af Hessen)
(1743-1821). III 76.
Wilhelm IX, landgreve af Hessen. III
76.
Winsløw, Jacob, da. anatom
(1669-1760). II 57. III 93.
Wolff, P. A., ty dramatiker. III 42.
Yoldi, Alfonso, sp. født da.
hofembedsmand (1764-1852). I 227
238 246 250. III 65.
Zahlhass. Johann Baptist von, østr.
skuespiller og dram. (1787-1870). II
7. III 77.
Zaraton, M. Se: Saraton.
Zinck, Georg, da. sanger (1788-1828).
III 53.
Zinck, Ludvig, da. komponist
(1776-1851). III 9.
Zrza, Eleonora Christine, da.
sangerinde (1797-1862). III 53.
Zuccarini. Se: Kunzen, J. M. A.
Oehlenschläger, Adam (1779-1850) og
Christiane (1782-1811). I 54. III 32.
Øst, Niels Christian, da. litterat
(1779-1842). I 217. III 63.